

**Parròquia
i educació de la fe**

93

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma.
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà.
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat.
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església.
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació pastoral a Lleida. Antologia: Guillem Rovira (exhaurit).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona (exhaurit).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collet i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Lleida fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells pastorals i consells presbiterals (exhaurit).
- 16 Les parròquies petites, problema pastoral. L'Església catalana l'any 1971.
- 17 JAC, Escollisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Converse amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nordafricana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia.
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. L'Església catalana l'any 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Talzè: El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 La ciutat de demà i l'educació religiosa. El fenomen migratori a Catalunya. Antologia: Francesc-Vicenç García. «El Rector de Vailfogona» (exhaurit).
- 38 El laicat, avui.
- 39 Canvi en l'Església. Passat, present i futur dels ministeris.
- 40 L'Església de Catalunya en el canvi de la societat. Capellans i classe obrera. L'Església catalana l'any 1975.
- 41 Per a una celebració renovada de la Pasqua. Pastoral de les vocacions. L'11 de maig de 1966.
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres.
- 44 Plantejament de curs d'un equip pastoral. Noves tipologies en el ministeri pastoral. La marca de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976.
- 46-47 Equips pastorals de preveres. La transmissió de la fe.
- 48 Confirmació i primera comunió. L'economia de l'Església. L'abat Escarré a «Le Monde» (1963). (exhaurit).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliars (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Talzè: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana (exhaurit).
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Preglar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer món.
- 72 Pastoral del bateig (exhaurit).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreeça i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (exh.).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (exhaurit).
- 86-87 C. Cardó, Ll. Carreras i J. B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.

QUA DERNS DE PASTORAL

93

1985

SUMARI

● PÒRTIC

Assemblees a l'Església	5
-------------------------	---

● QÜESTIONS

La parròquia, educadora de la fe, <i>Francesc Pardo</i>	8
Una mirada cap al passat de les parròquies, <i>Josep M. Marquès</i>	29
La parròquia, contestada?, <i>Josep Rovira</i>	41

● TESTIMONIS

Equilibri entre parròquies i moviments, <i>Josep Gil</i>	43
Algunes intuïcions, <i>Climent Rodergas</i>	46
Aproximació i diferències entre moviments i parròquia, <i>Florenci Costa</i>	49
El treball extraparroquial d'un rector i l'educació de la fe, <i>Miquel Tresserras</i>	51
Possibilitats i dificultats, <i>F. Pont i M. Montaner</i>	54
Un testimoni senzill, <i>Manuel León</i>	58
Mare de família i catequista, <i>Margarida Franch</i>	60

● DOCUMENT

«Jo no sabia que el fusell estigués carregat», <i>L. T. Matthiesen</i>	63
---	----

● 4 VENTS

Crònica de Girona, <i>Quim Pla</i>	68
Des de la Terra Ferma, <i>Jaume Montaña</i>	73
Crònica de Mallorca, <i>Pere Llabrés</i>	75
Des de Tarragona, <i>J. A. Cedó</i>	80
Bisbat de Tortosa, <i>Joan Masip</i>	82
Urgell, <i>Antoni Mirabet</i>	85
Des de Vic, <i>Sebastià Codina</i>	87

● RETALLS

per <i>Salvador Bardulet, Jesús Huguet, Joaquim Pla</i> i <i>Miquel Tresserras</i>	91
---	----

PARRÒQUIA I EDUCACIÓ DE LA FE

Un altre número sobre la parròquia? Sí, perquè la parròquia és, encara, un element fonamental de la vida de l'Església i del seu dispositiu pastoral. Tot i que sabem prou bé que aquesta paraula *parròquia*, recobreix realitats ben diferents si es tracta d'una gran ciutat, d'una vila gran, d'un poble de pagès amb vida o d'un d'aquells poblets —avui tan nombrosos a casa nostra— que es troben en franca regressió.

Però aquest número ha volgut centrar-se directament en el que entenem que hauria de ser, avui, el moll de l'os de la parròquia (i no només de la parròquia, està clar): Perquè avui la parròquia ja no és concebuda fonamentalment com a enquadradora dels catòlics o com a dispensadora de sagraments. Sinó com a lloc d'educació de la fe. I fóra bo de fer un repàs del que ha significat, de fet, aquest canvi en la vida de les nostres parròquies del 1939 ençà. De segur que en restariem gratament sorpresos.

L'epígraf QUESTIONS s'obre amb un article de mossèn Francesc Pardo, que recull la seva experiència com a rector de Sant Sadurní d'Anoia i antic vicari de Vilafranca del Penedès, i, alhora, com a consiliari del moviment rural d'adults i del moviment de joves cristians de comarques.

L'autor hi fa un repàs a la vida de la parròquia, per tal d'exposar quins elements ha de posar en joc perquè sigui, de debò, educadora de la fe.

El segon article és de caire històric: «Una mirada cap al pasat de les parròquies». Ens l'ha escrit mossèn Josep Maria Marquès i Planagumà, director de l'Arxiu diocesà i professor del Seminari de Girona. A partir del seu coneixement de la història d'algunes parròquies rurals de la seva diòcesi, ens explica «alguns aspectes de la institució parroquial que em semblen estimulants per a la reflexió d'avui». La parròquia rural antiga se'ns presenta com una comunitat articulada; la clerecia hi coneix la divisió del treball i de les responsabilitats; i les activitats parroquials —sempre atenent que la parròquia actua dins una adscripció religiosa almenys suposadament unànime— mostren la seva força evangelitzadora i la seva capacitat educadora. A més, la parròquia fa d'aglutinant de la comunitat rural.

El darrer article d'aquesta secció, breu com un crit, l'ha escrit mossèn Josep Rovira Tenas, que compta amb una llarga experiència parroquial. Avui que la unanimitat de l'adscripció religiosa s'ha esmicolat en el nostre entorn cultural, cal repensar la parròquia.

Vénen després un seguit de TESTIMONIS. Els tres primers són escrits per capellans que compten amb la doble experiència de vida parroquial i de consiliaris de moviments especialitzats. El quart és d'un rector d'un poble de la Plana de Vic que treballa durant la setmana a la Conselleria d'ensenyament: ¿quina és la influència del seu treball civil en la seva tasca educadora de prevere? Els darrers provenen de laics que exposen senzillament la seva experiència: possibilitats i dificultats per a una educació de la fe a la parròquia.

Val la pena també cridar l'atenció sobre el DOCUMENT que publiquem, per bé que no pertany al tema general del número. Quan les qüestions sobre la guerra i la pau són damunt la taula, quan cada dia hem de sentir parlar de l'OTAN, de vegades amb un llenguatge ben lleuger i ambigu, quan els bisbes espanyols no van posar-se d'acord, a l'hora de parlar-ne en la darrera reunió plenària de la Conferència, és reconfortant de llegir paraules tan senzilles, realistes i evangèliques escrites per un bisbe americà: el Dr. Matthiesen, d'Amarillo, petita ciutat de Texas, tranquil·la, però a tocar de la fàbrica de la mort: la Pantex, on s'acumulen armes nuclears. L'extraïem de «Pax Christi», butlletí de la secció de P.C. de la Suïssa romanda (n. 17, juny de 1985, p. 3 i 4).

4 VENTS, ben abundosos, i uns també abundosos RETALLS completen aquest número de QUADERNS. — J. T.

PÒRTIC

ASSEMBLEES A L'ESGLÉSIA

El Sínode episcopal extraordinari per commemorar el vintè aniversari de l'acabament del Concili Vaticà II, que es clausurava a Roma el dia 8 de desembre, ens ha fet enyorar el Concili. Hem tornat a veure (una mica confusament, és veritat) que els bisbes exposaven en veu alta les seves opinions —no necessàriament coincidents— i que des de la base de les diòcesis (o de les Conferències episcopals en aquest cas) no es planyien crítiques a una personalitat molt influent, i sobretot molt loquaç, de la Cúria Romana.

Dos mesos abans havia tingut lloc a Madrid una assemblea d'un altre abast: el Congrés sobre «Evan-

lització i home d'avui», que s'havia fet seu la Conferència de l'episcopat espanyol. Entre el miler i mig de participants de les esglésies de tot el territori de l'Estat hi havia també nombrosos representants dels bisbats de Catalunya, tant entre els ponents com entre els participants; per bé que el Congrés, tot s'ha de dir, no va desvetllar gaire ressò, per un general, en aquestes latituds.

Ja fa temps que a Tortosa se celebra un Sínode diocesà que pretén interessar el màxim nombre possible de cristians a través d'uns temaris escampats amb profusió per tota la geografia del bisbat.

I quan sortirà aquest número estarà ben avançada la preparació del II Fòrum «Home i evangeli» —aquesta vegada d'abast clarament català—, que serà, després de l'èxit del I Fòrum de l'any passat, i a desgrat de la seva durada, tan curta, un lloc de trobament, de diàleg i d'intercanvi.

Si arrencarem aquests quatre fets d'Església no és pas per pruja de barrejar en un mateix sac coses d'abast i de significació diferents. Ho fem perquè representen, diversos i tot com són, quatre realitzacions d'una Església que es congrega per a prendre la paraula i dialogar. Església vol dir, precisament, congregació, comunitat congregada per la Paraula de Déu entorn de Jesucrist, el Senyor i Cap de tot el cos. L'Església es congrega per a lloar el Pare. Però també per a trobar-nos, intercanviar i expressar-nos entre nosaltres i per a discutir els problemes que tenim com a grup humà que som, amb la mirada i el cor posats en la nostra missió: anunciar la Bona Notícia de l'Evangeli als homes i dones d'avui, amb les seves situacions noves i diverses. Ja ho sabem d'ençà d'aquella primera assemblea de Jerusalem que ens narra el llibre dels Actes.

No és intent nostre d'establir ara cap mena de balanç. Reconeixem que el Sínode ens ha deixat més aviat desconcertats —i no només a nosaltres— per la pobresa de la informació, cosa que contrasta amb el relleu que se li ha volgut donar i que té. Fem doncs vots, en aquest tombant de l'any, perquè l'Església es vagi homologant amb les modernes societats democràtiques per la llibertat d'expressió i l'hàbit de la informació; que hi vagin arrelant i prenent carta de naturalesa tant en les comunitats més senzilles com en les diòcesis i en la comunió universal. Que la comunió eclesial és una comunió de llibertat, perquè la Paraula que ens congrega i fa de nosaltres precisament Església no s'imposa de fora estant, sinó que s'adreça al fons mateix de cadascun de nosaltres i ens interpel·la com a persones lliures que som. La fe —i la comunitat eclesial és comunitat de fe— és sempre obra de llibertat.

QÜESTIONS

LA PARRÒQUIA, EDUCADORA DE LA FE

FRANCESC PARDO

Dedico aquesta reflexió a Mn. Joan Vinyeta i Romeu, que morí a Vilafranca del Penedès el 7 de novembre de 1985. Sacerdot exemplar, home de Déu, amic entranyable, amb el seu exemple i el seu consell, em va ajudar els primers anys del meu servei pastoral com a vicari de Vilafranca.

Ha passat ja el temps en què, sobretot en medi urbà, es qüestionava radicalment la validesa de la parròquia des de grups de cristians de base, que, per diferents motius, tenien una postura molt crítica envers l'estructura parroquial i afirmaven la necessitat d'unes noves mediacions pastorals. Avui sembla que l'accent

es posa en la necessitat de la renovació de la parròquia, i no tant en la seva substitució. Des del món rural, o des de l'àmbit de les comarques rurals, aquesta qüestió ja no es plantejava amb la mateixa cruesa.

De fet, les assemblees diocesanes celebrades els darrers anys en alguns bisbats, la mateixa reflexió pastoral a casa nostra, els articles de revistes especialitzades i el treball del Col·loqui Europeu de Parròquies parteixen de l'acceptació cordial de la parròquia com una de les mediacions estructurals bàsiques per a realitzar la missió pastoral de l'Església. Però alhora que s'accepta aquesta institució pastoral, també s'insisteix en la tasca de la seva renovació, perquè sigui una resposta eficaç a la necessitat d'educació de la fe de les persones i a la urgència de l'evangelització.

Dos són, al meu entendre, els desafiaments més importants que avui té la parròquia: ¿de quina manera es converteix en educadora de la fe d'aquells que es consideren cristians i volen viure com a tals?, i ¿de quina manera pot anunciar l'evangeli a aquells que estan més o menys allunyats de l'experiència cristiana? Sóc molt conscient, a l'hora de plantejar aquesta reflexió, de les anomenades «qüestions pendents» entorn de la parròquia: sacramentalització / evangelització; comunitat de fe / institució de serveis religiosos; burocràcia eclesial / casa de la fe; institució de control social / institució de servei a les persones i al món; lloc d'incorporació al «tinglado» / lloc de vivència comunitària; lloc del clericalisme / lloc de la corresponsabilitat; parròquia aïllada / parròquia integrada en un treball de conjunt; relació parròquia / moviments / comunitats de base... De cap manera no m'atreveixo a afrontar totes i cadascuna d'aquestes qüestions que incideixen fortament en la pastoral parroquial, però sí que les he tingudes ben presents. No trobo solucions globals, però sí algunes pautes que poden ajudar a fer camí i a situar correctament, des de la vida, totes aquestes qüestions. Se m'ha demanat, concretament, que ofereixi la meua aportació en relació al primer dels desafiaments abans esmentats: la parròquia com a institució educadora de la fe. Em limitaré a aquesta qüestió.

Accepteu la limitació d'aquesta aportació-reflexió de la meua experiència pastoral en dues parròquies de la comarca del Penedès, Vilafranca i Sant Sudurní d'Anoia, i com a consiliari del moviment rural d'adults i del moviment de joves de cristians de comarques (J.A.R.C.). Remarco les dues responsabilitats, la parroquial i la dels moviments, perquè penso que ambdues m'han marcat a l'hora d'escriure.

La pregunta que m'he fet és la següent: els qui tenim la respon-

sabilitat pastoral de la parròquia —capellans i laics—, ¿quins elements hem de tenir ben presents perquè aquesta sigui el lloc d'educació de la fe de les persones?

I. ELEMENTS BÀSICS A TENIR EN COMPTE

Coneixement de les persones i de la realitat

La primera cosa que cal fer és conèixer molt bé —tan bé com es pugui— les persones que constitueixen la comunitat parroquial, almenys les que acostumen a participar en alguna de les activitats de la parròquia. Conèixer-les amb els trets següents: tarannà, estil de vida, treball, situació familiar, preocupacions, realitat social que les condiciona i emmarca la seva vida... És important, per educar la fe de les persones, conèixer qui són aquestes persones en la seva individualitat, i quins són els seus condicionaments estructurals: família, poble, situació econòmica, cultural i social.

Quan es dona un coneixement de la persona es podrà intentar alguna proposta que sigui resposta a les seves necessitats, a la seva situació real i a les seves possibilitats, es donarà una relació personal d'afecte i simpatia que farà possible ser companys de camí (compartir la fe i la vida), i permetrà als responsables de les parròquies fer una lectura teològica de la vida concreta i real, tot detectant «el pas de Déu» i «l'absència de Déu» en la pròpia història, o, si voleu, «els moments de gràcia» i «els moments de pecat i d'infidelitat». Curt i ras, si la parròquia ha d'educar la fe d'unes persones, cal conèixer qui són i com són aquestes persones.

En algunes situacions serà difícil i complicat tenir un coneixement «normal» de tots i cadascun dels fidels, però cal fer un esforç per anar-ho aconseguint. «Mamar carrer» és una expressió que jo faig servir per a indicar aquest treball d'acostament a les persones. D'una banda manifesta que cal conèixer les persones en el seu ambient normal, «el carrer», i de l'altra que aquest coneixement ve del tracte d'un bon veïnatge. És a dir, cal acostar-se a les persones en la seva complexa realitat quotidiana, i això no s'aconsegueix sense esforç. Amb aquesta expressió no vull pas negar, ans al contrari, el coneixement que es dona a partir de les activitats parroquials; el que pretenc és fer un toc d'atenció sobre la necessitat de conèixer la vida real de la gent.

Coneixement de l'experiència religiosa de les persones

Cal conèixer l'experiència religiosa de les persones i, sobretot, la seva manera concreta de viure la fe.

Malgrat que sembli obvi i de sentit comú afirmar la necessitat d'aquest coneixement de l'experiència cristiana, moltes vegades no ho tenim present i pensem en cristians «estàndard», que no existeixen. Si educar és ajudar a caminar d'una situació a una altra, cal conèixer el punt de partida.

Aquí, cal dir que no tots els qui es consideren cristians tenen la mateixa experiència cristiana. Cadascú viu en un moment molt concret del seu procés de creient, i, per això, no podem pensar en unes propostes monolítiques i uniformes. La pluralitat de propostes que ajudin al progrés en la fe ve exigida per la mateixa vivència de la fe, que és molt plural. De fet, ens adonarem de l'existència d'uns grans grups o sectors que tenen en comú quasi bé la mateixa experiència cristiana, i això ens ajudarà a l'hora de programar els objectius per a cada grup. En aquest coneixement de l'experiència cristiana de les persones ens caldrà saber valorar i alhora ser crítics. És important adonar-se d'aquells trets evangèlics que les persones ja viuen, però també cal descobrir els dèficits, o aspectes importants de la vida cristiana que o no són assumits o fins i tot són rebutjats. Alguns sectors de cristians seran més refractaris a la celebració de la fe i a la pregària, però d'altres ho seran als valors evangèlics de la solidaritat, la justícia, etc., a causa de les actituds burgeses ja assumides i viscudes pacíficament. Als moments de trobades, com és ara: celebracions, reflexions, catequesi, reunions de grup, etc., és important tenir present aquest punt.

Assumir els trets fonamentals de la vida cristiana

Els responsables de les parròquies han de tenir ben clars i assumits els trets fonamentals de la vida cristiana que avui cal que siguin viscuts prioritàriament.

Aquest punt fonamental és molt delicat perquè es pot entendre equivocadament. No es tracta de ser reduccionistes de la gran riquesa d'experiències, actituds i continguts que configuren la nostra fe, però cal tenir ben clars els trets fonamentals, que no inventem, sinó que trobem en l'experiència de Jesús, viscuda per l'Església. La pregunta és: ¿quins són els elements fonamentals del cristianisme que hem de viure i hem d'ajudar a viure? No és gens fàcil que la resposta sigui acceptada per tothom. Figures o tipus com: «el

compromès per la justícia», «el moralment correcte», «el devot», «el profètic», «el qui creu d'una manera privada», «el temerós per la salvació de l'ànima» «el de l'ortodòxia», «el de l'ortopraxi»... són exemples del problema. Encara que sigui arriscat, posem-hi noms: els dels moviments especialitzats, els de l'Opus Dei, els d'una comunitat popular, els qui només van a missa cada diumenge, els del consell pastoral d'una parròquia benestant... ¿voleu dir que tots estan d'acord en els elements fonamentals de la fe que avui —i subratllo avui— cal que siguin viscuts? D'aquesta manera diversa d'entendre el cristianisme és d'on vénen les divisions i els enfrontaments a l'Església. Precisament per tot això cal tenir ben clara quina és la proposta cristiana vers la qual volem educar. I com que tots aquí tenim el perill d'amanir-nos el plat al nostre gust, per mi és fonamental que la diòcesi —el bisbe, els seus consells assessors, que recullen la reflexió de les institucions pastorals, els organismes de govern pastoral, els teòlegs i el «sensus fidelium»— exerceixi la seva missió magisterial per proposar aquests elements fonamentals de la vida cristiana, avui.

Primacia de l'evangeli per sobre de tota altra paraula

Tot escrivint el punt anterior, pensava: on trobarem la font de la proposta cristiana? La resposta és: a la paraula de Déu, a l'evangeli. I aquí sí que tots hi hauríem d'estar d'acord. Jo entenc que l'educació de la fe és anar-se configurant personalment d'acord amb Jesús i fer-se pròpia la seva experiència de Déu, el Pare, de la vida, de les persones, del món, de la mort, de la resurrecció. D'aquí que l'evangeli hagi de ser el text fonamental, la proposta bàsica, de la formació de la fe.

Totes les persones de la comunitat, sigui quina sigui l'experiència de la vida i l'experiència cristiana, podem estar oberts a la paraula de Déu que ens interpella, ens il·lumina, ens converteix, ens anima, ens orienta i ens fa entrar en l'experiència de Jesús. I això per sobre de qualsevol ideologia, per sobre de la paraula de qualsevol altre mestre, per sobre dels estats d'ànim i dels fracassos. Ha de quedar ben clar, teòricament i pràcticament, que la Paraula i l'esperit de Jesús tenen la primacia en l'orientació i en la formació dels cristians de la comunitat.

Ara bé, aquesta primacia de l'evangeli no anul·la, ans el contrari, la missió dels bisbes, dels teòlegs i d'altres mestres. Tots aquests, amb la seva reflexió, ens haurien d'ajudar a comprendre d'una manera entenedora el missatge cristià viscut i formulat a l'Església.

sia al llarg dels segles; ells precisament ens han d'ajudar a fer una lectura de la vida des de l'experiència de Jesús viscuda en l'Església, i a comprendre tot el contingut de l'evangeli.

Cal un llenguatge ple de vida

Cal fer servir un llenguatge que no només sigui entenedor, sinó sobretot que sigui ple de sentit per a les persones que l'escolten.

No em voldria embrancar en tot això del llenguatge, perquè és una qüestió difícil. Però un cert sentit comú em fa descobrir la seva importància, si realment volem que les propostes cristianes ressonin en el cor de la problemàtica sentida i viscuda per les persones.

Els capellans i els mateixos laics amb responsabilitats pastorals moltes vegades fem servir unes expressions molt encertades teològicament i en sintonia amb la tradició eclesial, però que resulten indecifrables per a una bona majoria de cristians que són pobres de cultura religiosa, malgrat ser rics en experiència.

Tenim unes paraules clau per expressar veritats i realitats fonamentals de la fe, com: salvació, regne de Déu, pecat, providència de Déu, Trinitat, encarnació, misteri pasqual, gràcia, sagrament, etc., que de cap manera no hem de silenciar —ni, al meu entendre, canviar— però que requereixen una explicació o explicació que connecti amb la sensibilitat dels oients.

Aquesta no és una tasca gens fàcil i, si voleu experimentar la seva dificultat, intenteu de posar per escrit el contingut d'aquestes expressions cristianes fonamentals, procurant que siguin entenedores i tinguin punts de contacte amb l'experiència humana, individual i col·lectiva dels fidels de la parròquia. O més senzill, poseu només per escrit el que té de significació per a vosaltres i ja hi trobareu dificultat.

Malgrat totes les dificultats, és aquesta una tasca que haurem d'anar fent a cada generació per donar raó de la nostra esperança, tal com diu la carta de Pere.

I potser és el moment de fer un prec als teòlegs, als biblistes i a la Facultat de Teologia: ajudeu-nos en aquesta feina. No investigueu, reflexioneu i escriviu només per als iniciats; penseu també alguna estona en la gent dels mercats, en els de can Barça o can Ràbia, en els de la platja, i en els del «sexi-moto».

A tall de resum

A manera de resum podem dir que cal partir de les necessitats i les possibilitats de les persones i de l'evangeli.

L'educació de la fe no consisteix, al meu parer, en la proclamació abstracta i ahistòrica d'unes veritats, sinó a oferir respostes, o millor la resposta salvadora de Jesús, a les necessitats viscudes per la persona o grup de persones amb les quals iniciem un itinerari d'aprofundiment i d'assimilació de la fe cristiana. És veritat que caldrà oferir o presentar una síntesi teòrica de la fe; ara bé, aquesta síntesi ha de ser contemplada i rebuda com l'oferta de salvació de Jesús a unes persones que avui tenim plantejada una problemàtica concreta, i experimentem ensems tota una colla de necessitats.

Pensem, també, en les possibilitats de les persones: en la seva capacitat de comprensió, l'educació rebuda, el tarannà personal, etc., que les predisposaran a acceptar o a rebutjar els mitjans que proposem. Potser estan obertes a un progrés en la seva vida cristiana, però allò que els proposem no encaixa en la seva manera de ser.

I partir de l'evangeli. És allò de la primacia de l'evangeli en la formació cristiana i en l'educació de la fe. Hauríem d'assegurar un doble moviment a l'interior de la parròquia: de l'evangeli a la vida i de la vida a l'evangeli. Des dels problemes, les situacions personals i col·lectives, les actituds viscudes, els fets..., llegir l'evangeli per fer-nos nostra l'experiència de Jesús, que ens ajudarà a qüestionar la mateixa vida i, sobretot, a descobrir-hi la presència del Regne.

II. ELEMENTS DE CAIRE MÉS OPERATIU

L'eucaristia dominical i les celebracions sacramentals són moments privilegiats de l'educació de la fe.

Heus aquí un desafiament important per a les parròquies, perquè l'eucaristia de cada diumenge i la celebració dels sagraments haurien de ser els àmbits normals de progrés en la fe, i no només perquè teòricament ja ho són, sinó perquè l'estil de les celebracions ho fes constatable.

L'eucaristia dominical

L'eucaristia de cada diumenge té en ella mateixa, si és celebrada com cal, tots els elements perquè sigui veritablement el moment privilegiat de l'educació i el creixement de la fe personal, i de l'educació de la fe de la comunitat. I, essent ben realistes, pensem que per a la majoria de cristians és l'única «reunió» a la qual normalment assisteixen. Per tot això caldria fer un esforç notable perquè les nostres eucaristies es convertissin en l'àmbit «normal» de l'educació del creient.

Objectivament a l'eucaristia hi trobem tots els elements que configuren la vida cristiana —i que progressivament poden ser assimilats pels participants habituals—: la reunió o església, la primacia de la Paraula de Déu per sobre qualsevol paraula humana —que caldrà que sigui confrontada amb la vida dels participants—, la pregària— que hauria de recollir les situacions comunitàries i personals, així com també les necessitats més universals—, la presència del Senyor Ressuscitat —gràcies a l'Esperit—, que es dona com a aliment / vida dels creients i que ens va configurant d'acord amb ell, la comunió amb el senyor Jesús que mou a la comunió amb els altres, l'acció de gràcies... D'aquí que l'eucaristia no és un acte més que realitza la parròquia, sinó que és el centre de la comunitat parroquial i de la seva vida. La bona notícia de la salvació s'acompleix i es realitza —es va realitzant— en la reunió senzilla i agraïda dels homes amb Déu per mitjà de la paraula i de la presència del Crist vivent. Així també ho expressava una de les conclusions de l'Assemblea diocesana: «L'eucaristia ha de ser el moment privilegiat de la celebració comunitària de la fe, viscuda per cadascú en el propi ambient i en les pròpies responsabilitats. Cal fer-hi presents les preocupacions de cada dia i els fets que incideixen en la vida personal i de la collectivitat. Cal unir la pregària amb la celebració i els fets personals i socials viscuts en la vida de cada dia». La qüestió operativa fóra com celebrar l'eucaristia perquè sigui el centre de la fe per a cada cristià i per a la comunitat.

Només m'atreveixo a presentar unes condicions de possibilitat, car la recepta no crec que la tingui ningú:

— Un cert ambient o clima de relació fraternal. Experiència de solidaritat eclesial.

— Potenciar els elements de participació, pensant però que ha de ser el conjunt de fidels que ha de participar-hi i no només un petit grupet.

— Donar primacia a la paraula de Déu, però també oferir elements perquè els participants puguin confrontar-la amb les situa-

cions viscudes per ells mateixos i amb la seva experiència de la vida.

— Ajudar a descobrir *l'evangeli* de Jesús com la resposta a les necessitats de salvació personal i col·lectiva.

— Incorporar en el moment més adequat els fets significatius de la vida de la comunitat que celebra l'eucaristia.

— Recollir en la pregària la vida i les necessitats de les persones.

— Procurar que no sigui el capellà sol el qui hagi de preparar la celebració.

— Caldrà crear un equip de persones que assumeixin també la responsabilitat de preparar la celebració, no només d'una manera formal, sinó en la direcció abans esmentada.

Hauríem d'aconseguir que els fidels habituals visquessin en l'eucaristia l'experiència de la presència de Crist en la seva vida personal i en la vida de la col·lectivitat. Fins i tot aquells que participen esporàdicament en alguna celebració haurien de viure aquesta experiència: perquè hi troben pau, serenor, amistat, pregària, una paraula —la de l'evangeli— que ajuda a viure amb esperança i amor... Els haurien de quedar ganes de tornar un altre dia per repetir l'experiència.

Els altres sagraments

Aquí valen moltes de les afirmacions fetes sobre l'eucaristia i que no cal repetir, sobretot pel que fa a les condicions de possibilitat perquè les celebracions sacramentals siguin educadores. Remarcaré només alguns aspectes.

Sóc conscient de la problemàtica entorn dels sagraments (la sacramentalització), que tant ens fa patir a nosaltres, els capellans, i als altres responsables de la parròquia, i que caldria afrontar novament amb més pau i serenor. Però plantejar a fons la problemàtica sobrepassa l'objectiu d'aquesta reflexió. Que quedi constància que caldria fer-ho.

Parteixo de l'experiència de celebrar els sagraments amb tots aquells que ho demanen, després de parlar amb els interessats i fer la preparació pensada per a cada sagrament. Em sembla que aquesta és la pràctica de la majoria de rectors. I per tant, la celebració dels sagraments ocupa un lloc important en el treball pastoral. D'aquí el perill de la rutina, de fer les celebracions perquè cal fer-les sense amoïnar-s'hi gaire, d'administrar els sagraments, de no valorar la incidència que pot tenir en la vida una celebració

ben feta. Hi entren també factors com el cansament dels capellans, la dispersió dels convidats en alguns sagraments, la mateixa experiència d'anys que et fa tornar mesell...

Malgrat tot, estic convençut que les celebracions dels sagraments tenen uns elements que les poden convertir en moments intensos d'experiència cristiana, i, per tant, en moments educadors de la fe dels participants: la reunió d'un grup de gent que viu una situació o un fet significatius per a la seva vida, i que —almenys en una bona part— és capaç de pregar, si se l'ajuda, a partir d'aquesta vivència; la proclamació de la Paraula de Déu que ajuda a descobrir allò que ell vol per als reunits —el seu disseny de salvació—; la captació que Déu comunica el seu amor i la seva vida als reunits per mitjà de l'acció simbòlica; l'acció de gràcies per la vida, l'amor, el perdó...; l'expressió de la joia o la preocupació pel fet viscut. Tot pot ajudar a fer possible l'experiència religiosa fonamental de trobament amb el Crist que continua avui oferint la participació en la seva vida a partir de situacions humanes significatives. En els sagraments es dona una unitat profunda entre la salvació oferta per Jesucrist i la vida de les persones, i per això són moments privilegiats per a comprendre i viure la fe com a do de Déu i resposta de l'home. La celebració dels sagraments és sempre una invitació al seguiment de Jesús.

Siguin quines siguin les motivacions inicials per les quals es demana un sagrament, i algunes poden estar un xic lluny d'allò que nosaltres desitjariem, el fet és que l'inici de la vida d'un infant, el compromís d'amor entre noi i noia, la malaltia d'algú estimat, l'experiència d'haver trencat la comunió amb Déu i els germans, l'ordenació per al ministeri, són situacions humanes sacramentals en què no és difícil arribar a descobrir i a viure la presència de Crist que es dona i alhora convida a seguir-lo.

Ara bé, perquè això sigui possible no n'hi ha prou amb la celebració «ritual» del sagrament. Caldrà fer un esforç perquè els participants rebin, copsin i entenguin, fins on sigui possible, sense maltractar tampoc el misteri, el significat de les paraules i dels elements simbòlics que configuren el sagrament. No hi ha receptes, però és important tenir assumida l'estructura del ritual —el sentit dels diversos elements— i connectar, tant com sigui possible, amb les experiències dels participants.

Per a ser realistes i no fer volar coloms, s'ha de dir que els sagraments poden ser més experiències religioses intenses arrelades en la vida que no pas elements de formulació teòrica de la fe i de la vida cristiana. Però és precisament en aquest camp de l'experiència que haurien de ser veritablement educadors de la fe. Els sagra-

ments no substitueixen altres activitats més catequètiques, encara que per a molts cristians són els únics moments d'expressió o celebració de la fe.

Opció per la formació de militants

Aquesta opció, per a ser eficaç i efectiva, demana promoure grups de joves i d'adults que, vinculats als moviments evangelitzadors, assegurin la formació estable i continuada de militants.

Sóc conscient que en alguns indrets i en alguns moments s'ha viscut d'una manera polèmica, quasi d'enfrontament, la relació entre parròquia i moviments. Caldria analitzar-ne les causes, pensant en el present i el futur immediat de la nostra pastoral. Jo parteixo d'una convicció, resultat també de l'experiència: la parròquia i els moviments es necessiten mútuament per a dur a terme la seva missió. La parròquia necessita la presència de grups de militants dels moviments que assegurin la formació de cristians compromesos o que es vulguin comprometre en els **ambients i llocs** on es «cou» la vida de les persones, per fer efectiva la seva presència testimonial i evangelitzadora enmig de la vida, dels ambients i de les institucions seculars. Alhora els moviments —els militants dels moviments— necessiten la parròquia com a comunitat natural de l'experiència creient, i com a lloc de pregrària, de celebració, d'aprenentatge de l'estil de vida de Jesucrist, de relació amb els altres creients —experiència de comunió eclesial—, on caldrà fer arribar els problemes i els desafiaments de l'experiència militant. I també lloc de compromís dels mateixos militants, perquè, gràcies a la seva presència i acció, la parròquia no deixi mai d'adequar el seu estil i la seva estructura a la urgència evangelitzadora. Seria empobridor per a la pastoral que els moviments contemples sin només la parròquia com a lloc de reclutament de militants, o com l'entitat on trobar locals per reunir-se.

Concretament, aquesta opció demana que des de les parròquies es facin néixer equips o grups de persones amb la finalitat d'establir un diàleg o una confrontació entre la vida concreta amb totes les qüestions que planteja i l'evangeli de Jesús. En principi aquests equips no tenen la responsabilitat de cap servei parroquial, sinó que el que pretenen és ajudar-se a viure com a persones, tot fent el lligam entre vida i fe, ajudats per la revisió de vida. Normalment, i com a conseqüència del procés, s'assumiran compromisos personals, de presència i acció en el propi ambient, de responsabilitats en institucions al servei de les persones dels pobles i barris, de

serveis eclesials... Sobretot, però, serà convenient fer descobrir el compromís extraeclesial com a prioritari, tot accentuant l'estil o tarannà amb què cal assumir-lo —qualitat del compromís—, i sense oblidar tampoc les altres dimensions que configuren la vida personal.

Per assegurar la dimensió educadora i evangelitzadora del grup, és important que aquest descobreixi la necessitat de vinculació al moviment que es consideri més adequat al medi on es viu. La pertinença del grup al moviment ajudarà a la seva orientació fonamental, a l'intercanvi d'experiències, a tenir mitjans pedagògics, al descobriment del compromís, a trobar ajudes humanes i ideològiques —anàlisis lúcides— per no cremar-s'hi, a la continuïtat del moviment com a mitjà d'evangelització i a la formació de nous militants.

Ara, en algunes parròquies, hi podem trobar grups sense cap vinculació als moviments, però això té els perills següents: que el grup es vagi convertint només en una colla d'amics, que no descobreixi la dimensió evangelitzadora i de compromís, que li manquin els mitjans pedagògics de cara al progrés de les persones, que es quedi tancat en la problemàtica personal i familiar, o que no tingui present la necessitat d'oferir la pròpia experiència a altres persones.

Voldria apuntar un dèficit en aquest apartat. En força parròquies es va fent aquest treball entre els joves, però cal no oblidar la importància d'intentar-ho també amb els adults. És veritat que hi ha una represa dels moviments de joventut i un treball conjunt entre parròquies i moviments a nivell juvenil, però penso que això no es pot dir igualment dels adults. No oblidem que el pes de l'evangelització, de la presència cristiana en els ambients i les institucions, ha de recaure en els adults. Potser sí que trobaríem alguns grups d'adults a les parròquies, però molts hi són per a fer un servei concret (que ja és important) o per anar-se reunint per parlar sense tenir clar cap projecte o objectiu. Ho expresso en positiu i en forma de pregunta: els grups d'adults, els d'ara i els del futur, fins i tot els que fan revisió de vida, ¿han descobert la necessitat del compromís que ajuda a canviar la situació de les persones?; ¿són conscients de la necessitat del seu testimoniatge en els ambients on viuen i treballen?; ¿se senten responsables d'assegurar i potenciar el treball evangelitzador de la comunitat parroquial? Donar importància als moviments d'adults hauria de ser una de les tasques prioritàries de la pastoral de casa nostra.

Valor educatiu de l'acció i del compromís

Es una constatació d'experiència que, sovint, el fet que provoca un desvetllament en les persones és l'acceptació d'un compromís o d'una responsabilitat, o la participació en alguna acció per senzilla que sigui. Hi ha assistents habituals a la missa dominical, o fins i tot amb una pràctica més espaiada, que anaven tirant de la fe infantil sense gaires ganes de fer cap més pas, però que han començat a descobrir la necessitat de viure més intensament la fe a partir del moment que han acceptat de fer un servei: catequesi, cuidar-se de l'economia, preparar unes celebracions, organitzar un dia de recés de la parròquia, interessar-se per les necessitats per mitjà de Càritas...

Quan algú que mai no s'ha plantejat vitalment la necessitat de progressar en l'experiència i la vida cristiana assumeix la responsabilitat d'algun servei, es posa en una situació que normalment el portarà a conèixer més la realitat de les persones i a constatar dificultats i fracassos, i per tant, es veurà abocat a fer-se preguntes, a buscar el sentit d'allò que fa, a interrogar-se sobre ell mateix... i a cercar respostes. El treball en equip tot compartint els problemes i la feina propis d'un servei, la comunicació més sincera sobre qüestions importants amb altres, el fet de quedar qualificat com un dels responsables de la parròquia davant els altres, el tracte amb persones —infants, joves i adults— a les quals s'haurà d'oferir la pròpia experiència creient i el missatge cristià, o a les quals s'haurà de justificar el propi servei... tot això farà que aquest cristià s'hagi de plantejar unes qüestions proposades per la mateixa responsabilitat assumida, fins al punt que la seva mateixa vida, almenys en alguns aspectes, serà interrogada. Persones que pregaven poc, que no donaven gaire importància a la celebració de la missa, que mai no s'havien plantejat de confrontar amb l'evangeli unes actituds de cada dia que vivien pacíficament, pel fet de fer catequesi, d'acollir promesos, de visitar malalts, etc., es comencen a preguntar: i jo, què crec?, com visc?, com puc dir tal cosa si jo no la faig? I a partir d'aquestes preguntes es pot iniciar un procés de veritable educació de la fe a nivell personal o juntament amb els altres que comparteixen aquella responsabilitat. Ara bé, cal estar atent a la manera com l'acció i el compromís incideixen en la vida de les persones i estar disposat a acompanyar-les. Tot allò que no s'ha aconseguit amb molts sermons —desvetllar les ganes de viure amb més autenticitat l'evangeli— s'aconsegueix d'una manera natural i espontània per mitjà de les experiències que provoca el compromís concret en aquells que l'han assumit.

Curt i ras. Molts dels nostres cristians no estaran en situació d'engrescar-se per un aprofundiment de la fe cristiana, fins que no es trobin en la necessitat de fer-ho per la vivència d'algun fet o per les provocacions viscudes en la realització d'algun tipus de compromís en la comunitat de fe. I cal dir el mateix d'aquells cristians que accepten responsabilitats extraeclesials, a condició que tinguin un grup on sigui possible parlar de les seves experiències i on trobin la il·luminació evangèlica.

Bastants dels nostres cristians no senten cap necessitat de participar en una catequesi d'adults o de fer un grup de revisió, per més crides que es facin des de la parròquia; però sí que alguns estaran disposats a fer algun servei: cuidar-se de visitar malalts, col·laborar amb els grups de solidaritat i de Càritas, organitzar alguna activitat (sortida parroquial, assemblea, recés), fer catequesi als infants, preparar les celebracions... La motivació inicial potser serà fer un favor al «senyor rector» o a la parròquia. És igual. El que és important és valorar l'oferiment i, sobretot, la nova situació i l'experiència que viuran gràcies a aquest servei. Si els responsables estem atents, l'acompanyament d'aquesta experiència pot ser una veritable educació de la fe.

La col·laboració en serveis eclesials

Malgrat que sembli una mera repetició de l'anterior, aquest punt vol ser-ne una ampliació, vol «reblar el clau».

Cal plantejar els serveis pastorals de la parròquia com a serveis a les persones atenent a llur situació i a llurs problemes i a la pluridimensionalitat de la vida; però cal pensar també que els qui són responsables d'aquestes tasques han de viure-les de manera que siguin per a ells un àmbit de creixement de la pròpia fe i de l'experiència cristiana. Els membres del consell pastoral, els responsables de l'acolliment de promesos, els encarregats de l'economia, els qui es dediquen als malalts, els animadors dels grups de jovent, els catequistes, etc., han de trobar en l'exercici d'aquestes responsabilitats i en la reflexió que s'hi pot fer un motiu per ajudar-se en la vida de creients, a nivell personal i a nivell comunitari.

Tot això demana molta atenció a tots els qui col·laboren en aquestes tasques pastorals. No caldrà només revisar els resultats, la metodologia o la incidència del treball en els destinataris, sinó també els problemes que el mateix treball planteja als responsables, les experiències viscudes, els interrogants detectats en l'ac-

ció, els desafiaments que les situacions descobertes en les persones provoquen a les pròpies conviccions i seguretats i a l'estil de vida. També en aquest cas caldrà fer una confrontació entre l'experiència —resultat del servei que s'exerceix— i l'evangeli.

Quan uns cristians assumeixen un servei o una activitat pastoral, si realment es dona una confrontació entre ells mateixos, tot aprofundint el sentit del treball, se sentiran interpellats, moguts, a la conversió, a la pregària, a ser més coherents en la seva vida, a la contemplació evangèlica de la vida i de les persones, a viure evangèlicament el sentit del fracàs, a ser ben sincerament testimonis de la Bona Nova.

En el moment de planificar els serveis pastorals no estiguem només preocupats per l'eficàcia i per la necessitat imperiosa de trobar persones que s'hi dediquin; pensem també en les necessitats personals d'aquells que accepten, amb esforç, la responsabilitat d'aquests serveis. I assegurem les condicions que facin possible que els serveis es converteixin en «educadors» dels mateixos que en són responsables.

Nosaltres, capellans, i els altres «agents pastorals» no som gerents o organitzadors oficials d'activitats, no fem actuar només els altres, sinó que som cristians que també necessitem viure.

La catequesi

Aquest és un dels mitjans de la formació de la fe que ha fet córrer molta tinta i que és molt present en el plantejament pastoral de les parròquies. Tanmateix, no estarà de més dir-ne una paraula.

Estic convençut de la necessitat de promoure una catequesi organitzada i adequada a les diverses etapes de la vida, per ajudar a establir una relació viva entre l'experiència de la vida, la pròpia experiència de la fe i el missatge cristià.

Sé, també, les dificultats de fer possible una catequesi d'adults —la més necessària— que sigui acceptada cordialment i que tingui interès per a la gent. Totes les iniciatives que s'intentin en aquest camp de la catequesi d'adults són de lloar. Només voldria remarcar algunes constatacions i algunes preocupacions entorn de la catequesi.

Pensant en els adults i joves que ja estan integrats en moviments o en grups de revisió, és important valorar els moments catequètics que sorgeixen de la mateixa dinàmica dels moviments i dels grups. Aquests moments catequètics haurien de ser una res-

posta aprofundida i més sistemàtica als problemes que s'hauran constatat a la revisió de vida.

Pensant en el conjunt de fidels, practicants habituals de l'eucaristia, es pot valorar la possibilitat d'una catequesi ocasional, coincidint amb els moments forts de l'any litúrgic, sobretot amb el temps de Quaresma. En alguns ambients es fa difícil aconseguir un grup estable per a fer una catequesi sistemàtica; llavors es pot intentar aprofitar els temps forts de l'any litúrgic, atenent al tarannà i a la disposició de la gent, per oferir algunes trobades de reflexió i pregària que ajudin al replanteig o a l'enfortiment de la fe.

Per converses amb altres capellans —jo no en tinc experiència—, sé que es dona molta importància a la catequesi familiar en la qual es fa una catequesi amb els pares alhora que es prepara la dels infants. Fóra interessant que algú amb experiència fes alguna aportació a «QUADERNS DE PASTORAL» sobre aquesta qüestió.

També cal revisar les nostres catequesis per tal d'evitar que **ofereixin només coneixements del missatge cristià, és a dir, una certa «cultureta» cristiana, sense incidència en la vida. Jo penso** que la catequesi ha d'ajudar a confrontar el missatge cristià amb la pròpia experiència de la vida i amb la pròpia experiència creient. Ja sé que teòricament tots hi estem d'acord, però és molt difícil aconseguir-ho. Almenys cal afirmar (i s'ha de treballar perquè sigui així) que la catequesi no es pot quedar en una presentació teòrica del cristianisme, i que ha d'educar en la dimensió celebrativa-sacramental de la fe, en la dimensió de la **pregària comunitària i personal**, i en la dimensió de coherència entre la **vida ordinària i la fe**. La catequesi o els moments catequètics haurien d'encaminar cap a la celebració, la pregària, la coherència de la pròpia vida, i el compromís —entès com una disposició al servei, al treball per ajudar a viure les persones com a persones, i a la col·laboració amb les institucions que tenen com a missió preocupar-se del bé comú. De tota manera penso que aquest camí necessàriament serà llarg, però cal intentar-lo i no quedar satisfets perquè ja tenim organitzada la catequesi al nivell que sigui.

Una experiència positiva, encara que molt humil, ha estat l'organització d'un dia de recés, obert a tota la gent que hi desitgi participar i realitzat en una casa de colònies per marxar de l'ambient habitual. Durant el dia s'intenta compaginar la reflexió entorn d'alguna qüestió que el consell pastoral ha considerat important, perquè respon a una problemàtica viscuda pels cristians de la paròquia, amb la pregària personal, la celebració de l'eucaristia i una comunicació per grups reduïts. Els participants han cons-

tatat que el recés els havia ajudat, i els organitzadors ens hem adonat que bastantes persones que, a causa del seu ritme de vida i d'un cert temor, no acostumen a participar en reunions, hi havien participat i s'hi havien trobat bé.

Tot això em fa pensar que no hi ha només un únic estil de catequesi —pensant en adults i joves—, sinó que a cada lloc, atenent a les seves peculiaritats, hem de trobar el propi estil i els moments adequats perquè la catequesi no es quedi sempre en un projecte mai no aconseguit.

I se m'acudeix una última qüestió: ¿als grups que ja han fet un temps de catequesi d'adults, què els podem oferir?

Em sembla que és el moment de plantejar la possibilitat de constituir un grup estable de revisió de vida, vinculat a un moviment. És el moment de pensar en els moviments i en la seva missió, tal com he exposat en un altre apartat. Aquesta proposta no és música celestial, sinó que avui entre nosaltres alguns grups de catequesi d'adults, ajudats pels mossens, s'estan plantejant aquesta possibilitat.

En relació a la catequesi d'infants em serveixen alguns dels criteris anotats anteriorment. Ara bé, en aquest camp de la nostra pastoral sí que caldria una revisió a fons dels objectius d'aquesta catequesi i dels mètodes emprats. Això seria objecte d'un altre article. Pensant en l'avui i en el futur immediat, estic d'acord fonamentalment amb el planteig del «Fons comú per als catecismes», però voldria veure ben aviat els materials per a fer la catequesi, ja que en bona part l'orientació de l'educació de la fe dels infants dependrà d'aquests nous catecismes. El que sí que cal valorar és el gran nombre de catequistes que, de vegades sense gaires ajudes, dediquen el seu temps i el seu esforç a fer néixer i créixer el do de la fe en els infants i preadolescents.

La preparació de la celebració dels sagraments

Aquestes preparacions, cal considerar-les com a catequesis ocasionals i entrarien de ple en l'apartat anterior, que fa referència a la catequesi, però m'ha semblat més adequat dedicar-hi unes ratlles ja que es mereixen una reflexió especial. A moltes parròquies s'ha fet i s'està fent un esforç per preparar les celebracions dels sagraments. Aquesta preocupació és un dels signes de la renovació pastoral i s'ha de valorar justament. Penso concretament en les preparacions de la celebració del baptisme i del matrimoni. La primera comunió i la confirmació requereixen, al meu

entendre, la catequesi infantil i d'adolescents respectivament, almenys aquí, en la nostra pràctica habitual de la celebració d'aquests sagraments. Parlaré, doncs, ara de la preparació dels pares que desitgen batejar els seus fills i dels nuvis que desitgen i demanen casar-se per l'Església.

Aquesta qüestió de la preparació va estretament lligada amb els criteris segons els quals intentem respondre a la problemàtica de la «sacramentalització - evangelització», a la mateixa comprensió de les celebracions sacramentals, a la manera d'entendre la vinculació amb l'Església i a la concepció que tinguem del que és la vida cristiana i les actituds que més accentuem. D'entrada valdria la pena precisar d'una manera clara els objectius, o l'objectiu, de les preparacions sacramentals: què pretenem amb les nostres preparacions? Les respostes serien múltiples i molt diverses. Per animar a contestar la pregunta, intentaré exposar el que jo pretenc, acceptant de bell antuvi que és parcial i limitat i que no resol de cap manera tota la problemàtica que presenten les peticions sacramentals.

M'adono, a la pràctica, que el plantejament de les preparacions és diferent si es posa l'accent en la mateixa preparació o bé en la celebració. Com a principi, penso que cal privilegiar la celebració, no només teòricament sinó pràcticament, i plantejar la preparació en funció de la celebració, tot estant atents a la situació real en què es troben les persones que han de participar-hi. Per això considero més adequades unes preparacions que siguin acollidores de les persones, que permetin conèixer la seva vida i els motius que tenen per acostar-se als sagraments, que facilitin no només el contacte personal amb el capellà sinó també amb alguns creients de la parròquia, que serveixin perquè els qui han demanat el sagrament puguin escoltar i entendre el nucli fonamental de la fe eclesial —no es tracta de fer un judici de la seva fe— i, tot preparant la celebració, puguin entendre una mica més el sentit del sagrament i es disposin a celebrar-lo de cor. D'aquí que hem optat per un estil de preparació senzill i no massa llarg. La gent, almenys per aquests indrets, no està acostumada a catequesis llargues o complicades i no mostra cap receptivitat per una preparació estrictament doctrinal i llarga. En compensació intento cuidar al màxim la celebració, tot procurant que sigui per als participants un moment intens d'experiència religiosa: d'anunci de la fe, de pregària i de percepció de la presència amorosa i salvadora de Déu en la comunitat reunida i en l'acció simbòlica.

La preparació del matrimoni

La preparació del matrimoni segueix les orientacions bàsiques del «Secretariat diocesà de pastoral pre-matrimonial i familiar» adaptades a la nostra realitat:

— *Rebuda dels nuvis* i conversa prèvia per a un coneixement mutu. Cal parlar de la seva vida: treball, família, aficions, amics, dificultats pel pis, el temps de festeig, els seus projectes de futur; cal preguntar, també, per la seva experiència religiosa —sigui positiva o negativa— i descobrir els prejudicis amb els quals s'acosten a l'Església, sobretot si n'estan un xic allunyats. En la conversa, mitjançant preguntes es pot ajudar a descobrir la relació profunda entre la seva experiència de relació amorosa i el seu desig de casar-se, i Jesús (l'evangeli de Jesús). Alhora es presenta la conveniència de tenir una o algunes converses amb una parella que porta uns quants anys de matrimoni, per reflexionar sobre alguns aspectes molt importants per a la vida en comú. Perquè és bo descobrir com viuen el seu amor uns que són cristians, i descobrir la relació de la fe cristiana amb la vida d'unes persones casades. També concretarem un dia per parlar amb el mossèn «que els ha de casar», per tal de preparar la celebració, no tant pel que fa a les formes sinó al contingut i al sentit dels diferents elements, de manera que sigui veritablement la seva festa.

— *Acolliment de la parella de nuvis* per un matrimoni acollidor. En aquesta conversa (o converses; depèn del desig de la parella i de com es planteja la conversa inicial) es parla de les grans qüestions que incideixen en la vida matrimonial: amor-fidelitat, convivència, afectivitat-sexualitat, paternitat i maternitat responsables, projecció social de la parella i, sobretot, de viure totes aquestes dimensions de la vida en cristià. Però cal advertir que els acollidors no fan sermons sobre aquestes qüestions, sinó que en parlen a partir de la seva experiència reflexionada, tot confrontant-la amb l'experiència inicial i els projectes dels nuvis.

En definitiva, penso que més important que les paraules és el testimoniatge d'un matrimoni normal i corrent, que, malgrat les dificultats i peripecies que ha passat, viu amb fermesa el seu amor.

— *Preparació de la celebració* amb el mossèn que l'ha de presidir, amb una presentació del nucli fonamental de la fe cristiana partint del sentit del sagrament del matrimoni, de l'amor que viuen i del compromís que volen fer. Això es pot fer explicant els diversos elements que configuren la celebració: el grup (l'Església), l'acolliment, la proclamació de la Paraula de Déu —la memòria de Jesús—, el consentiment, la pregària dels fidels i la pregària de

benedicció i el Parnostre. En el cas de celebrar l'eucaristia, és molt positiu comentar els diferents moments de la pregària eucarística. Tot comentant aquests elements es crea un clima que ajudarà a la participació més activa en la celebració —en la mesura del possible—, es fa més comprensible el significat del sagrament i es poden presentar les exigències que comporta.

La preparació del baptisme

La preparació del baptisme, no del tot reeixida, consisteix en els moments següents:

— *Acollida dels pares*, per parlar del calendari, fer-se càrrec de qui són, i comentar la importància del bateig d'un fill.

— *Reunió mensual* amb els pares que han demanat el bateig per a llurs fills, per tal de comentar el significat d'aquesta petició.

He provat diverses maneres d'enfocar la reunió i no acabo d'estar-ne content perquè l'actitud dels pares és molt passiva. Encara que tot depèn de si al grup hi ha alguns pares més conscients que animen la conversa.

Els punts fonamentals de la reunió són: el significat de batejar un fill i el significat de la mateixa celebració. En resum, es tracta de recordar-los el que és ser cristià i fer-los entendre la celebració. (No m'entretinc ara a presentar-ne en detall el contingut perquè seria massa llarg.)

Malgrat totes les dificultats, estic convençut que la preparació dels sagraments és una autèntica ocasió de **repensar la fe** i d'acollir-la.

La relació amb motiu d'alguns fets significatius

Els capellans, els responsables de les activitats pastorals de la parròquia i tot cristià conscient podem convertir els contactes amb les persones a causa d'alguns fets importants per a llurs vides, en moments veritablement educadors de la fe.

Algú pensarà que «em passo» i que tracto de buscar unes relacions artificials o interessades amb la gent, endut d'un afany de proselitisme. I no és això, sinó el contrari. Hi ha fets en la vida de les persones i de les famílies que, si es comparteixen amicalment i són objecte de conversa, poden ser bones ocasions per a comunicar la pròpia experiència d'una manera ben senzilla, que bé pot ser una ajuda per a la vida d'unes persones

determinades. Ens podem trobar amb fets joiosos: trobar feina, sortir d'una malaltia, acció reeixida a favor d'algú, ajuda a uns veïns, festes familiars, aniversaris, naixements, casaments... I també ens podem trobar amb fets dolorosos: la mort d'una persona estimada, algun fill que agafa un camí que fa patir, malalties, dificultats en la feina, conflictes familiars, fracassos...

Es tracta de saber llegir els signes i fets de la vida de les persones des de l'experiència del qui creu en la Bona Notícia de Jesús. Cal fer realitat aquella famosa expressió de Bernanos al *Diari d'un capellà de poble*: «tot és gràcia».

Tot pot ajudar a descobrir la Bona Notícia de Jesús i a creure-hi, si t'hi ajuden veritables creients, com a bons companys de camí.

UNA MIRADA CAP AL PASSAT DE LES PARRÒQUIES

JOSEP M. MARQUÈS

Pel 90 % dels cristians la parròquia és la principal —sovint l'única— presència institucional d'Església que arriben a contactar. Un fet, aquest, que podria fer pensar els teòlegs. S'identifica massa fàcilment l'església local amb la diòcesi, quan el signe eclesial percebut més immediatament pel poble cristià són les parròquies.

Els historiadors de l'Església tampoc no han prestat massa atenció a la institució parroquial. El recent *«Diccionario de Historia de la Iglesia en España»* no conté cap article dedicat a la realitat eclesiàstica de més gruix: la parròquia. Tot un símptoma. És fàcil de mesurar la incidència social d'una institució pel nombre de papers que genera; fàcil i distorsionador de la realitat.

Molts lectors de QUADERNS DE PASTORAL no són historiadors, i poden preguntar-se per la utilitat d'un recurs al passat quan es preocupen pel present i el futur dels seus serveis concrets a l'Església. Tanmateix bona part dels aplecs impresos de notícies sobre parròquies catalanes que avui poden consultar-se, van elaborar-los predecessors seus. M'ho comenta així en Joaquim M. Puigvert i Solà, que recull bibliografia sobre història de les parròquies del país. Rectors i beneficiats, presumiblement cultes i amb temps per regirar els documents dels arxius parroquials, van escriure abundantment, durant el primer terç del nostre segle, les memòries de les esglésies que tenien encomanades. Guiava la seva labor un sentiment de nostàlgia; descobrien i desitjaven comunicar als seus lectors que en un passat no massa llunyà, fins a mitjan s. XIX, les parròquies centraven la vida dels pobles. Avui el record del passat en aquest àmbit pot prescindir de preocupacions apologetiques.

Veig en l'exploració del devenir antic de les parròquies dues possibles utilitats, una particular i general l'altra. Els membres d'una comunitat parroquial que coneixen i valoren les etapes an-

teriors a la que ells protagonitzen de la institució que els reuneix, compten amb un element cohesionador no gens negligible: la memòria comuna. Evidentment, cal evitar (i no sempre es fa) de confondre la història de la pròpia parròquia amb una llista dels preveres que hi han tingut responsabilitat. Un rectorologi és a una història parroquial com una sèrie de monarques a una història de l'Estat.

La utilitat general que ofereix el coneixement de la institució parroquial en el passat consisteix a posar en evidència els problemes que ha hagut d'afrontar i la forma —passiva o activa, ancorada en el passat o tensa vers el futur— que ha tingut de reaccionar-hi. No és una utilitat d'ús immediat i fàcil.

Anem molt endarrera de França i Itàlia, on els estudis universitaris sobre aspectes relacionats amb les parròquies creixen en nombre i en qualitat. Amb mètodes successivament perfeccionats es van descobrint les interaccions entre la institució religiosa i la societat ambiental; potser s'està més endarrerit a investigar la relació entre les parròquies, com a llocs de vivència cristiana concreta, i les institucions impulsores i controladores, com els bisbats o els ordes religiosos. Havent realitzat un parell d'estudis sobre història de parròquies petites (Vilobí d'Onyar i Avinyonet de Puigventós) i havent també fet costat a investigacions universitàries, com la d'Imma Puig sobre la visita pastoral al Baix Empordà del 1410, i la de Joaquim M. Puigvert sobre la consuetud parroquial de Riudellots de la Selva del 1763, el meu intent és d'explicar sense notes erudites i des del punt de vista gironí, que conec millor, alguns aspectes de la institució parroquial que em semblen estimulants per a la reflexió d'avui.

I. LA PARRÒQUIA, COMUNITAT ARTICULADA

Tinc la sospita que l'abundància de reflexions sobre el laïcat no es trobi en proporció inversa respecte de la mesura efectiva de participació d'aquest estament en la vida de les institucions eclesials. A l'Edat Mitja, a un bisbe no se li hauria acudit mai de nomenar un prevere per a la cura d'ànimes d'una parròquia sense adreçar una lletra als fidels d'aquesta per a comunicar-los-hi. Quan els papes van llevar als capítols catedralicis el dret d'elecció dels bisbes, van comportar-se de forma anàloga respecte de la clerecia i el poble cristià de les diòcesis en instituir els seus pastors pro-

pis. Aquestes lletres constituïen un reconeixement de fet de la consistència de les comunitats locals. En allò que es refereix a les parròquies, les institucions que em proposo d'evocar fan evident que les responsabilitats de la clerecia eren compartides i limitades, i ho han estat fins no fa gaire. Obrers parroquials, pabordes i administradors diversos tenien assenyalats els seus camps d'acció, des dels quals s'establí el diàleg amb la clerecia. Constitucions sinodals i consuetes parroquials determinaven el camp de competència de cada u, i frenaven tant les possibles tendències monopolístiques clericals, com els eventuals impulsos centrífugs del laïcat.

Els obrers parroquials

A la pica baptismal de Riudellots de la Selva, una inscripció gravada a l'aram diu: «Feta l'any 1826, essent obrers N. i N.» No hi consta el nom del rector. Els troncs de l'obra de Porqueres o Aiguaviva contenen calaixos, amb dos panys cadascun, on es dipositaven les collectes fetes al temple; les claus les tenien els obrers. Certs bisbes del s. XVIII maldaren perquè s'hi afegís un tercer pany, la clau del qual tindria el rector. Tres panys poden veure's també als armaris —veritables caixes fortes— on es guardaven els objectes de plata de les parròquies: calzes, custòdies, candelers. Alguna vegada el bisbe no va poder prendre'n inventari, per no haver acudit a la seva visita un dels obrers, corresponsable dels objectes de culte: en tot cas, certes consuetes parroquials detallen els dies que els mateixos obrers tenien obligació de treure de l'armari determinades peces. La contemplació de detalls com els esmentats pot induir a comprendre l'abast de l'obreria parroquial.

Fou clara, almenys des del s. XIV fins al XIX, la separació entre l'economia parroquial, a cura exclusiva dels obrers, i els recursos de sustentació dels curats, regits pel sistema beneficial. ¿Instituí els obrers el bisbe Arnau de Montrodon en un sínode celebrat entre 1335 i 1340? Potser reglamentà l'elecció d'unes persones per a uns càrrecs que existien ja abans. En tot cas perduraren mentre tingueren fons per administrar. Quan l'Estat nacionalitzà els béns de les parròquies i assignà a aquestes una quantitat que es rebia del bisbat i passava a mans dels rectors, la funció dels obrers anà esdevenint nominal, tot i que certes parròquies n'han tingut fins al 1936 i més enllà.

Sobre les formes d'elecció, Pladevall i Pons Guri adverteixen que podien haver estat primitivament elegits per tots els feligresos caps de casa i que progressivament les autoritats eclesiàstica

i civil adquiriren influència en la seva designació. Amb tot, és constant que la designació dels obrers entrants sigui el darrer deure dels obrers sortints, acabat l'any del seu servei. Joaquim M. Puigvert remarca la significació social del càrrec, i creu necessari d'estudiar quines persones concretes l'ocuparen. Sembla que generalment eren dos, un per la vila i un pels masos dispersos.

A més d'aplegar els ingressos de l'obra parroquial i decidir-ne el destí, la funció dels obrers els constituïa en representants del poble en la institució parroquial. Per això al s. XIV són cridats pel bisbe en visita pastoral a informar sobre si la parròquia està satisfeta del servei religiós dels clergues i sobre la vida i els costums d'aquests. Al s. XVIII intervenen també en la presa de decisions sobre si s'han de celebrar determinades funcions, i elegeixen el campaner i li paguen.

Confraries i administracions

La tipologia de les agrupacions particulars de fidels dins de les parròquies ha estat diversa. Les confraries medievals van tenir com a principal finalitat l'assistència mútua entre els veïns del poble en cas de malaltia i defunció, i garantir-los sufragis després de la mort. Les confraries del Santíssim (Minerva) i del Roser, que s'estableixen gairebé a cada parròquia al s. XVI, així com la dels Dolors, una mica més tardana en la seva difusió i que arrelà a les parròquies grans, tenen sobretot una projecció devocional i festiva. Pabordies, administracions i bacins són semblants a confraries, tot i no tenir membres oficialment inscrits.

Sembla oportú de destacar que les confraries integraven a la parròquia diversos grups humans diferenciats: les mestresses de casa dels veïnats de pagès, els artesans del poble, els nois en edat de casar o els emigrants nouvinguts (*Ciri dels estrangers*, ja remarcat per Nadal Oller). Diferències socials, de mentalitat i condició, trobaven així un mitjà de fer-se presents i un reconeixement formal a la casa de tots. Els altars de què tenen cura atreuen l'atenció de la parròquia sencera i les seves festes són festes comunes.

El funcionament intern de les confraries i les administracions parroquials era a cura dels paborde: durant un any organitzaven els actes corresponents, llogaven el predicador i els músics de la festa i aplegaven almoines per a sufragar-ne les despeses. Acabada la seva responsabilitat, havien de trobar-se successors, amb aprovació de la clerecia, i passaven comptes, entrants i sortints. No era

excepcional que una part del romanent anés a la caixa comuna de l'obra.

Participació avaluable

No ens mou cap nostàlgia en evocar obrieres i administracions. Només voldríem destacar que constituïen una forma, acomodada a la seva època, de participació dels fidels, com a comunitat diferenciada i estructurada, en la gestió de les activitats parroquials. Una parròquia rural podia tenir 8 (Vilobí), 9 (Riudellots) o 12 (Avinyonet) institucions d'aquesta mena. A raó de dues persones per institució, això implicava 26 persones (Avinyonet) intervenint de forma actual i precisa en una parròquia de 450 feligresos. A Riudellots, els 24 pabordes i obrers representaven més del 8 % dels 317 feligresos. Tenint en compte la rotació anual, aquesta participació havia de fer que més de la meitat dels fidels haguessin exercit durant un temps una corresponsabilitat parroquial, cosa que no pot dir-se dels actuals. Caldrà imaginació i voluntat ferma de superar el clericalisme per trobar fórmules adequades al temps present i redimir de l'anonimat i de la inestabilitat les col·laboracions benèvoles que continuen oferint-se.

II. LA CLERECIA I LES SEVES TASQUES

Per aportar alguna clàrícia de detall sobre la imatge massa nebulosa dels nostres rectors, dels quals potser només es coneix la fàcil caiguda en el vici de l'absentisme durant el s. xv, ens servirem de les mateixes fonts que hem utilitzat fins ara; ulteriors generalitzacions no poden fer-se sense les necessàries cauteles.

Divisió del treball

La institució del rector com a responsable únic de la cura d'ànimes no és tan universal com es pensa correntment. Sembla que l'equipament medieval de les parròquies corrents comprenia dos sacerdots i un diaca. Els dos primers s'encarregaven per setmanes successives de l'administració de sagraments, el catecisme i la cura dels malalts; per això tenien el nom de domers (setmaners,

d'hebdomada = setmana). Al diaca li corresponien funcions culturals subsidiàries, com l'enterrament dels albatos o infants i la cura de l'edifici i els ornaments del culte.

Estudiant 40 parròquies del Baix Empordà el 1410, Imma Puig constata que en una (Palafrugell) hi havia quatre domers; en una altra, 3 i en 16, dos beneficis hebdomadaris; 17 parròquies tenien encara benefici diaconal.

L'evolució, deguda sobretot a la disminució de rendes dels beneficis, consistí a desclericalitzar l'ofici de diaca, que passà a ser propi d'un laic (sagristà-campaner) i a unificar les domeries. Així i tot, encara al s. XVIII, 67 parròquies entre les més importants de les 400 del bisbat de Girona tenien compartida entre dos titulars igualment principals la cura d'ànimes.

Joaquim M. Puigvert ha analitzat en detall com a Riudellots de la Selva el 1763 es partien la feina els dos curats, anomenats respectivament ací «domer» i «sagristà». Aquest darrer havia aconseguit algunes preeminències, dins el temple i sobre l'arxiu parroquial, però el fet que es conservés el torn, per exemple per a elegir predicador de quaresma, indica que la capacitat decisòria no era monopoli d'un d'ells.

El vicari apareix al s. XVII; el rector que creu tenir-ne necessitat se l'escull i se'l paga de les rendes del propi benefici. Només a mitjan s. XVIII apareixen vicaris escollits pel bisbe, que els procura mitjans de sustentació, i a les ordres del rector. La responsabilitat compartida horitzontalment pels domers s'havia anat inclinant gradualment i acabava en responsabilitat vertical del rector per damunt del vicari. No és probable que els estructuradors d'equips sacerdotals d'avui puguin trobar inspiracions vàlides en el sistema dels domers; però ens sembla segur que l'individualisme presbiteral, aleshores força limitat, ha crescut posteriorment i ofereix encara resistència a desaparèixer.

Orientació i control

No existeixen seminaris capaços d'acollir la generalitat dels futurs clergues fins ben entrat el s. XVIII. Abans, en principi, cada capellà és un possible formador de nous preveres, que sorgiran d'entre els seus escolans.

El bisbe visita periòdicament les parròquies: el fet es documenta des de principis del s. XIV. Més aviat remeia desordres que no dóna orientacions positives. Cosa anàloga s'ha de dir de la reunió sinodal; per a la qual cada any acudeixen a la capital del

bisbat els sacerdots amb cura d'ànimes. La majoria de les sinodals es refereixen a defectes en la vida i els costums dels clergues, i la seva mateixa reiteració fa sospitar importants límits en la seva eficàcia.

S'ha de determinar encara la incidència dels canons reformadors del concili de Trento a les parròquies catalanes. En canvi és clar que al s. XVIII es proposa als curats abundant normativa estimulante per a l'acció. Es reediten sinodals, s'editen catecismes diocesans, els bisbes escriuen pastorals. Les pastorals del bisbe Bastero de Girona (1729-1737) versen sobre l'ensenyament del catecisme, l'administració dels sagraments i l'assistència als malalts i als moribunds, aspectes considerats **primordials pel prelat** en el ministeri sacerdotal. El bisbe prescriu als rectors la lectura de «*El cura instruido*» del jesuïta Segneri i de la «*Font mystica*» del franciscà Baucells. Sobretot els convoca a trobades mensuals (avui en diríem «trobades de sector»), anomenades Conferències. Cada sessió ha de tractar un tema moral, un litúrgic i un pastoral. En forma esclerotitzada aquestes reunions han perdurat fins a mitjan segle actual; en la seva versió primitiva sembla que havien de tenir força eficàcia.

Els sínodes anuals elegien examinadors sinodals per a avaluar els mèrits i les qualitats dels candidats a càrrecs parroquials, i complien així una funció que més tard ha estat encarregada a comissions de nomenaments. Quatre rectors, un per ardiaconat, són encarregats en sínode d'anotar allò que els sembla merèixer reforma al bisbat i possibles millores a fi de preparar amb el bisbe la successiva reunió sinodal. Existeix, per tant, un àmbit de diàleg entre el bisbe i els preveres i una institució que el canaliza.

Per altra banda, els curats tenen obligació de confegir per escrit la consuetud parroquial, on no sols s'estableixen les celebracions parroquials i les de les confraries i els grups parroquials, sinó que es fixen els resultats d'un diàleg implícit o explícit dels rectors amb els obrers i els pabordes, i, a través d'aquests, amb la comunitat parroquial.

Per comparar les formes actuals d'orientació i control amb les que ací s'han evocat, faria falta tenir en compte l'etapa intermèdia, en la qual els Butlletins oficials eclesiàstics i els massius concursos-oposició a parròquies han funcionat com a instruments de primer ordre en aquest sentit. Però això ens portaria molt enllà.

III. ACTIVITATS PARROQUIALS

Exposant de manera concreta les funcions parroquials en l'època medieval i moderna es podria fer evident la seva força evangelitzadora i la seva capacitat educadora. La característica diferencial més important a tenir en compte és que la parròquia actua dins d'una adscripció religiosa unànime. Quan es constitueixin grups dissidents o allunyats consistents, sorgiran parròquies amb centres parroquials, que no sols actuen per protegir els feligresos d'influències exteriors, sinó que constitueixen una plataforma de presència activa en la ciutat, com ho són el casino o l'ateneu.

Devocions concretes i actives

El cristianisme no és per al poble una idea: més aviat s'encarna en les figures dels sants. Ells ofereixen als fidels possibilitats d'identificació. Representats en imatges, protagonistes de vides extraordinàries, plasmades en els retaules, celebrats en festes, presos com a celestials patrons, dels quals es porta el nom, els sants no són patrimoni exclusiu de les parròquies, però elles representen el punt de contacte principal entre el poble cristià i els seus models.

Resulta alligonador de constatar com augmenten a les parròquies altars dedicats als sants: Pere, Joan, Jaume, Francesc, Antoni, i, després de Trento, Miquel, Isidre, Josep, etc. Per a les dones, a més de les múltiples advocacions de Maria, es veneren, prenent-ne el nom o dedicant-los altars i ermites, Margarida, Cecília, Eugènia, Isabel, Caterina, i, després del s. XVI, Magdalena, Anna, Teresa, Rosa o Gertrudis.

Persones privades i collectivitats financen llànties i ciris que es posen als altars. Els ciris del jovent, de les dones i dels estrangers (el darrer, ja alludit), aglutinen fins al s. XVII grups socials prop d'un culte precís.

Es extraordinari el paper atribuït a la processó. Al s. XVIII una parròquia rural (Riudellots) té 55 processons al llarg de l'any: 13 marianes, 14 eucarístiques, 7 de sants, 2 de Setmana Santa i 19 de rogatives i acció de gràcies. Encara a mitjan s. XIX, una parròquia anàloga (Vilobí) celebrava 18 processons cada any.

Entre aquestes no comptem les romeries a santuaris, una variant festiva del caminar devocional. Per als clergues il·lustrats del s. XVIII, eren una forma sospitosa de pietat. Ells preferien, i aconseguiren d'introduir, el Rosari diari a les parròquies, el Via-Crucis

quaresmal i la devoció setmanal a la Mare de Déu dels Dolors.

Un pes específic decisiu el tenia la parròquia fonamentant i duent a terme els sufragis pels difunts. Hi intervenia indubtablement la vessant econòmica d'aquesta devoció. Certes parròquies compten amb un «resident d'ànimes», sacerdot exclusivament dedicat al culte dels difunts; d'altres manifesten, en ocasió de visites pastorals, que no poden satisfer tots els sufragis que els han estat encarregats. El culte als difunts és la base que indueix a la constitució de comunitats de preveres a les parròquies ciutadanes i de viles grans, sacerdots que es reparteixen equitativament les almoines donades a aquest fi.

Dèficits en l'evangelització

El catecisme parroquial consistirà fins ben entrat el s. XVIII en una recitació d'oracions i de preguntes i respostes que es fa interrompent la missa matinal o la missa major. Per aquest motiu, els bisbes procuren dificultar la celebració dominical de misses no parroquials. El catecisme celebrat a posta, per exemple a la tarda, sembla haver estat excepcional al segle a què ens hem referit.

Per a la predicació, el bisbe compta amb els religiosos: dominics, jesuïtes, caputxins. Els envia a despeses seves als pobles a predicar-hi missions, i a tenir sèries de sermons quaresmals a les viles grans. Les parròquies, per tant, no es responsabilitzen d'activitats més directament evangelitzadores fins al s. XIX, excepte en el cas que existeixin fundacions piadoses que permetin de finançar-les amb les seves rendes.

Els dèficits de l'evangelització podien compensar-se en part, dins una societat estàtica, per la transmissió per osmosi entre les generacions de comportaments i conviccions tal vegada implícites. La celebració dels viàtics, acompanyats de llums i seguici, implicava un ensenyament pràctic de la fe en l'eucaristia i de la transcendència del moment de la mort. Observacions similars haurien de fer-se respecte d'altres sagraments que tenien certa transcendència social.

La parròquia, aglutinant de la comunitat rural

Marcant el ritme del temps, entre la festa i la feina, amb el so de les seves campanes, centrant i donant una fesomia específica

al poble per mitjà del temple i la torre corresponent, la parròquia constitueix en la societat preindustrial una referència general, tant en l'espai com en el temps. La gent s'identifica, en trobar-se fora de casa, com a veïns d'una parròquia; aquesta actua, per tant, com a unitat administrativa. Ho és per al pagament dels delmes, eclesiàstics o secularitzats.

A l'entorn de la parròquia, cada categoria de persones es fa reconèixer en la seva condició de solter o casat, de veí o foraster, d'artesà o pagès. Acollint explícitament aquestes situacions vitals, la parròquia consolida la societat on es produeixen. Al seu entorn es desenvolupen petits hospitals locals, on troben acollida passavolants i pobres, almenys temporalment; en ocasió de festes i funerals es distribueixen almoines en espècie (pa) i en metàl·lic. La condició de notari, reconeguda als rectors de pobles sense notaria a efectes de donar fe de testaments, i, en certs casos, de capítols matrimonials, situava aquests sacerdots en posició privilegiada per a intervenir en la documentació dels actes familiars, i, per això mateix, per facilitar la successió ordenada de les generacions en la família.

Es obvi que així es transmetien valors i pautes de comportament; en això consisteix l'educació. Educaren les parròquies la fe o simplement l'acceptació de totes les tradicions locals? Ja hem dit que no era el nostre propòsit de legitimar nostàlgies. Aquell temps no és el nostre temps, però aquella Església sí que és la nostra Església, en una etapa anterior del seu pelegrinatge per la història.

APÈNDIX DE REFERÈNCIES

El text que precedeix, pel seu caràcter esquemàtic i la seva voluntat de limitar-se al bisbat de Girona, deixa de banda referències erudites. Hem estudiat la parròquia de Vilobí a *L'Església a Vilobí d'Onyar*, Vilobí 1978, i la d'Avinyonet a *Avinyonet de Puigventós, poble, parròquia i castell*, a *ANNALS DE L'INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS*, 13 (Figueres, 1978) p. 11-66. JOAQUIM M. PUIGVERT I SOLÀ presentà la seva tesi de llicenciatura, *Una parròquia catalana del s. XVIII a través de la seva consuetat* (Riudellots de la Selva), a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona el 1982; entre altres publicacions seves sobre el tema destaquem *Pedagogia de la festa al s. XVIII a través de la Consuetat parroquial de Riudellots de la Selva* (1763), a *XXVIII ASSEMBLEA INTERCOMARCAL D'ESTUDIOSOS - QUADERNS DE LA SELVA*, 1 (Santa Coloma de Farners 1984) p. 161-178. La tesi de llicenciatura d'IMMA PUIG I ALEU, *Les visites Pastorals al Baix Empordà els anys 1420-1421* ha estat sostinguda el 1985 a la Facultat esmentada més amunt; aprofundeix suggeriments de CHRISTIAN GUILLERÉ, «*Les visites pastorals en Tarraconaise à la fin du Moyen-Age (XIVe - XVe s.)*» a *MÉLANGES DE LA CASA DE VELÁZQUEZ*, 19 (Madrid 1983) p. 125-167. Sobre els obrers parroquials ens referim també a A. Pladevall - J.M. Pons Guri, *Particularismes catalans en els costumaris dels segles XIII-XVIII: II CONGRÉS LITÚRGIC DE MONTSERRAT. III (SECCIÓ D'HISTÒRIA)*, Montserrat 1976, p. 103-159.

Dels bisbes gironins del s. XVIII s'escau d'esmentar la *Instrucció pastoral per lo bon govern de las parroquias del bisbat de Gerona, disposada per lo Illustrissim y Reverendissim Senyor Don Joseph de Tavernet y d'Ardena, per la gracia de Deu y de la Santa Sede Apostolica bisbe de Gerona, del Consell de Sa Magestat en la segona visita general de son bisbat*, Girona 1725; BALTASAR BASTERO Y DE LLEDÓ, *El párroco en su ministerio. Obra en que se ponderan las gravisimas obligaciones del ministerio pastoral de la cura de almas y el modo más practico para cumplir exactamente con cada una de ellas*, 2 vv, Girona 1729 i 1737; *Id.*, *Conferencias de la Diocesi de Gerona, esto es, varios asuntos practicos muy importantes sobre materias morales y prudenciales, pertenecientes al estado sacerdotal y pastoral*, Tarragona 2 vv, 1750 i 1751. A propòsit d'altres bisbes catalans, ens limitarem a citar l'edició de les sinodals de Solsona, disposada pel bisbe Mezquíia (Cervera 1751) i d'Urgell, ordenada pel prelat Victoria y Emparà (Barcelona 1748). *El Breu compendi de la doctrina*

christiana, que per benefici de sos subdits, en estil facil, y clar ha ordenat lo Illustrissim Senyor Don Simeon de Guinda y Apestegui, per la gracia de Deu, y de la Santa Sede Apostolica Bisbe de Urgell, Princep Soberà de la Vall d'Andorra y del Consell de sa Magestat etc., Barcelona s.a., és per ara l'únic catecisme episcopal que hem tingut ocasió d'estudiar; n'hi ha d'altres, com el de Climent. Aquest és el bisbe català del s. XVIII que compta amb una biografia més extensa; F. TORT MITJANS, *El obispo de Barcelona Josep Climent i Avinent (1706-1781). Contribución a la historia de la teología pastoral tarraconense en el siglo XVIII*, Barcelona 1978, mina abundant de dades sobre les parròquies barcelonines. Una altra font atenedible, si bé més genèrica, són els informes de visita «ad limina»; per a la Seu d'Urgell cf. E. MOLINÉ, *Les relaciones de les visites «ad limina Apostolorum» dels bisbes d'Urgell, 1597-1821 a URGELLIA*, 4 (1981) 449-464. Per encàrrec de l'església de Montserrat de Roma estem preparant l'edició dels informes «ad limina» de tots els bisbats de Catalunya.

Altres obres d'interès poden ser, FRANCESC BAUCELLS, *Font mística y sagrada del paradís de la Iglesia (...)* Barcelona 1703; FRANCESC ROMEU, *Cura pastoral de almas (...)* Barcelona 1737; JOSEP PLENS, *Catechisme pastoral (...)* Barcelona 1699; PERE SALSES, *Promptuari moral sagrat y catechisme pastoral (...)* Barcelona 1757; FR. FELIX DE ALAMIN, *Retrato del verdadero sacerdote y manual de sus obligaciones*, Barcelona 1747; ANTONI MARSAL, *Cathecismo explicado y predicado (...)* Barcelona 1727. Cal insistir, amb tot, que és necessari controlar els projectes i les propostes sobre la cura d'ànimes acarant-los amb la vida viscuda a les parròquies, i que el coneixement d'aquestes demana encara molt treball d'arxiu.

LA PARRÒQUIA, CONTESTADA?

JOSEP ROVIRA, TENAS

Hem oblidat que el mot «parròquia» vol dir «estar de pas», d'acord amb allò de sant Pau: «la nostra ciutadania està en els cels». Des de fa segles la parròquia és un dels «ens» (com es diu ara) més estables i incommovibles. Com ha estat aquest canvi? D'entre diversos motius, subratllem, primer, el canvi fet a l'interior de l'Església com a tal; el segon, el que prové de les diverses circumstàncies i influències històriques.

En trobar-se l'Església protegida pels emperadors i pels reis, insensiblement va donar per acabada l'etapa evangelitzadora «pura», la feta només amb la força de la paraula de Déu i amb el testimoni dels màrtirs. Les evangelitzacions ulteriors (els bàrbars, els indis americans, etc.) foren fetes amb mitjans molt discutibles: ajuda dels poders polítics, intromissions d'aquests, manipulacions dels uns i dels altres, etc.

Amb la sensació que la feina ja estava feta, vingué l'etapa de consolidació. S'inaugurava la llarga etapa de la institucionalització: canons i més canons, defensa de privilegis, reclamació de drets, etc., que omplen gairebé tota la història d'almenys mil cinc-cents anys, que és on trobem la influència del geni jurídic romà, la del món medieval feudal, l'exaltació del monarca del temps de les monarquies absolutes, etc. Hi hagué el temps de «les prebendes, les capellanies, els beneficis, etc.»

No és estrany que, al final d'aquest procés, un «ens» que «per se» era tan mòbil i versàtil —la «parròquia» o comunitat celebradora de l'eucaristia— avui sigui allò que veiem que és.

Si a un cristià del temps de l'evangelització «pura» li hagués-sim demanat «de quina parròquia ets?», no hauria sabut de què parlàvem. Si li haguéssim preguntat «a on vas a missa?», ens hauria contestat immediatament: «depèn: un diumenge a casa de tal i un altre a casa de qual, etc.» Les demarcacions geogràfiques eren imprecises. Foren més precises quan es tractà d'organitzar les ajudes mútues: foren les «diaconies». Però així com els «diversos» ministeris al final foren tots acaparats pel bisbe, també la comu-

nitat mòbil de creients fou acaparada per la «diaconia» i es confongué amb ella. De fet, avui, la parròquia en realitat és una diaconia, com ho confirma el nom amb què tothom la fa més precisa: «el despatx parroquial».

A Madrid acaben de declarar gairebé oficialment que «Espanya ha deixat de ser catòlica». A casa nostra uns entesos en la matèria («Qüestions de Vida Cristiana») no fa gaire que van demostrar (sense gaire esforç) que «Catalunya és postcristiana». Com que d'entrada, per la força de la lògica més elemental, tots ens creiem totes dues afirmacions, hauríem de posar en quarantena tot l'aparat pastoral basat en un suposat catolicisme-cristianisme que ara s'advera inexistent. I la parròquia figura en primer lloc en aquest aparat.

La declaració esmentada segur que no ens ha vingut gens de nou. De «postcristià» ho és tot l'Occident. Ara bé, de cristians de debò n'hi ha també a tot arreu. La seva situació és molt semblant a la dels cristians del temps de l'Imperi Romà: estaven envoltats de pagans com els d'ara estan envoltats de «postcristians». Dir que estem en «estat de diàspora» és perfectament legítim i fins és convenient, per tal de cridar l'atenció i estimular-nos a afermar més la nostra personalitat cristiana. Ara bé, a la «diàspora», ¿és lògic l'habitual binomi: «habitant d'aquesta demarcació igual a feligrès de la parròquia?» L'home hodiern cada vegada sent més repulsió envers els lligams, siguin geogràfics siguin jurídics. L'Esperit Sant és creador de llibertat. Sembla que la parròquia clàssica haurà de renunciar al seu monopoli habitual. El canvi que hem iniciat, eclesialment tan interessant, permet de preveure noves formes, per als cristians d'avui, de viure aquella vida que Jesús vol que tinguin i «tinguin ben abundant».

TESTIMONIS

EQUILIBRI ENTRE PARRÒQUIES I MOVIMENTS

JOSEP GIL

L'experiència em diu que la dimensió més deficitària de la parròquia és la dimensió missionera o evangelitzadora. És cert que, a nivell de parròquies, s'ha aconseguit un cert grau de vivència comunitària de la fe: en sóc testimoni; i des d'aquesta perspectiva cal dir que la parròquia ajuda, o pot ajudar, al desenvolupament de la fe dels cristians. Però no és menys cert que aquesta vivència comunitària de la fe tendeix a inscriure's al cercle dels convençuts.

No vull pas dir que els anomenats membres de les comunitats cristianes parroquials no s'interessin per la dimensió evangelitzadora de la fe: l'experiència em diu que no és així. El que passa

és que, de fet, els allunyats resten allunyats i no se sap ben bé què fer per atreure'ls. I tampoc no nego els esforços, més o menys reeixits, per tal d'aprofitar la demanda de sagraments (bateig d'un infant, primera comunió, casament, confirmació, etc.) com a punt de partida d'una acció evangelitzadora. Però continua essent veritat que la parròquia no apareix com una unitat bàsicament missionera o evangelitzadora.

Els grups de catequesi d'adults de les nostres parròquies —parlo de les que conec— estan formats per gent ja creient que vol aprofundir la fe, i no hi ha dubte que la catequesi proporciona el descobriment de la dimensió missionera de la fe, però, de fet, és molt difícil que un grup d'aquests esdevingui un grup missioner. Penso també que, a nivell de parròquia, és molt difícil iniciar un grup de gent allunyada i alhora interessada per la fe: l'experiència em diu que, normalment, aquest tipus de persones difícilment s'acosten a les parròquies, fora del cas de demanar un sagrament.

Anant més endins, em sembla que la parròquia, tal com la tenim, és una estructura excessivament marcada per les preocupacions pròpies de la institució religiosa que serveix. És cert que s'ha aconseguit un grau acceptable, en molts llocs, de corresponsabilitat a nivell de les tasques parroquials, però cal tenir en compte que, en el conjunt d'aquestes tasques, difícilment hi figura un programa clar d'acció missionera. De fet, la gent que més participa en les tasques parroquials acostuma a ser gent poc integrada en allò que podríem anomenar llocs fronterers de la fe: fa la impressió que la gent de parròquia, de fet, ha renunciat a l'anunci de l'Evangeli «en el món». Potser no té temps...

Em costa d'imaginar-me una parròquia realment missionera. Suposo que es tractaria d'una comunitat de persones totalment compromeses «en el món» i que troben en la comunitat parroquial tot el que necessiten per a revisar, per a reforçar i per a celebrar la seva fe. Evidentment, una parròquia missionera necessitaria tot un seguit de serveis «cara endins», però difícilment podrà ser missionera una parròquia en la qual tots els membres que la formen estan ocupats en aquest tipus de serveis.

Seria injust no voler reconèixer l'impacte missioner d'una comunitat cristiana parroquial, quan és autèntica: són testimonis de com una comunitat d'aquest tipus fa que molta gent es pregunti moltes coses, i que sovint molts hi aterrin joiosament. Però l'impacte missioner no és encara l'acció missionera directa...

No sé exactament què caldria fer. Penso, per exemple, que les parròquies tenen una tasca molt precisa i important, i penso que, d'aquesta manera, també aconsegueixen l'acció evangelitzadora.

Però penso també que calen els moviments descaradament missioners i que sense ells l'Església no pot acabar de complir la seva missió.

L'ideal fóra que a cada parròquia funcionessin els moviments evangelitzadors que calguin, però això no sempre és possible i no pas per manca de voluntat de les mateixes parròquies. L'estructura dels moviments exigeix àmbits d'influència sovint no coincidents amb les perspectives d'una parròquia. Parlo, evidentment, d'una parròquia de ciutat: en un poble, una parròquia és una altra cosa. En un poble, és relativament fàcil caminar per un camí més evangelitzador, en el sentit que és més possible que, a l'interior d'una mateixa comunitat cristiana parroquial, a més dels agents de la pastoral més tradicional, hi hagi agents d'una pastoral descaradament missionera. Però tampoc no podem oblidar que normalment un poble té unes altres dificultats, com són ara el nombre reduït de persones o el famós respecte humà.

Al meu entendre, es tracta de trobar un equilibri entre parròquies i moviments. I superar la dialèctica per la complementarietat.

ALGUNES INTUÏCIONS

CLIMENT RODERGAS

Com que he d'escriure aquestes ratlles que se m'han demanat sense haver fet un estudi immediat i sense cap competència especial, no faré res més que dibuixar quatre intuïcions que se'm desvetllen en prendre el paper i el bolígraf.

L'opció pels laics

La primera que se m'acut és la urgència cada cop més clara de renovar constantment l'*opció pels laics*, tal com es fa, d'entrada, en els moviments. Tota persona és més que una institució.

Sembla paradoxal que els qui haviem de ser enviats amb tasca evangelitzadora per aquests mons de Déu fóssim «educats» com si haguéssim d'establir un cert sistema de fronteres entre l'ordre clerical i la «base». Una petita anàlisi de les diverses connotacions que té aquest mot *base* m'ha ajudat a veure que se'n podien treure conclusions sospitoses.

Els anys passats en els moviments em deixaren ben clar que si jo no era a la base i no estava a la base ja ho podia deixar córrer tot. És en aquest sentit que he posat com a primera intuïció la de l'opció pels laics.

Aquesta opció suposa: *confiança, acolliment, sentit educatiu i saber compartir*. Però vet aquí que també suposa la inversa: *deixar que et tinguin confiança, saber ser acollit, educar-se tot educant i compartir amb anada i tornada*.

Cada paraula d'aquestes m'ha suposat no pocs avantatges a l'hora de planificar qualsevol acció parroquial. Però haig de ser sincer. No estic segur si no se m'haurien anat esborrant de no haver continuat més o menys de prop la tasca de consiliari.

Dificultats

La possibilitat d'aquest esborrament em suggereix les *dificul-*

tats que es troben, d'una manera o d'una altra, a totes les parròquies:

— Les celebracions massives. Tots sabem la impossibilitat de poder-ne dir *reunions* festives, *comunitat* de persones.

— En la catequesi trobem la dificultat que el missatge encaixi en cada persona diferenciada. És impossible fer un seguiment de cada catequitzat per la quantitat d'assistents i el nombre de catequistes preparats.

— La gent que assisteix a les diverses activitats parroquials difícilment és subjecte de revisió, no ja de vida sinó de la mateixa activitat, tant per la qualitat com pels diferents punts de partença.

— La mena de clericalització a què estan exposats els qui han estat més vinculats amb lligams tradicionals a la parròquia, als quals certament no és fàcil fer l'opció pels laics (!).

I... malgrat tot recordes:

— *que el moviment és educatiu*. I en canvi, no definim normalment la parròquia com un espai d'educació. I ha de ser-ho;

— *que el moviment és evangelitzador*. També la parròquia, que compta amb una plenitud de funcions com a tal i com a cèl·lula diocesana, ha de ser eminentment evangelitzadora;

— *que el moviment és evangelitzador en l'acció*. És indispensable que, almenys en la utopia evocadora, totes les activitats parroquials formin part de l'acció, tan ben definida als moviments.

Sovint recordes que els joves en els seus moviments prenen una acció de barri. Aquest és un dels indrets on poden convergir perfectament la parròquia i els moviments, per posar un exemple. Qui no en té experiència en les «campanyes catequètiques» de la confirmació?

Un perill

Un *perill*, sempre latent, és intentar de fer prevaler alguna «mania» del prevere que impedeix que l'acció parroquial estigui prou definida. Vull dir la temptació de convertir o barrejar finalitats i continguts en els diversos aspectes de la parròquia.

La celebració eucarística, per exemple, és una celebració i preparar-la amb esquemes de revisió o catequètics crec que no és vàlid ni honest. Tampoc la catequesi no és una celebració ni un moviment, posem per cas. Ni una acció assistencial és una catequesi.

Cada cosa té la seva identitat i els qui hi participen tenen dret

a trobar definides les riqueses que comporta. Al contrari, perdríem espais necessaris per a l'acció de l'Esperit.

L'aprenentatge de la confiança als laics

Quan un aprèn a tenir confiança en ell mateix va trobant molt més planer de tenir-ne en els altres.

Si bé és cert que el prevere sol tenir més temps i possibilitats per assistir a llocs d'estudi i a reunions de preparació per a tasques concretes, cal tenir present que, a mesura que van fent el procés educatiu, els laics van descobrint camins i ocasions de trobar llur lloc de treball i de preparar-s'hi degudament. Obrir pas en aquest sentit és la gran eficàcia dels moviments i de les parròquies.

Quan els laics ens vénen amb nous suggeriments a partir del que han après per ells mateixos, si aollim llurs aportacions i les introduïm en el pla pastoral de la parròquia, des de la seva responsabilitat compartida, és que els tenim confiança.

Sabem que això suposa temps i paciència i que a vegades s'hauran de fer coses que fins que no hagin estat revisades no funcionaran prou bé. Però aquesta és una de les lliçons apreses en els moviments i que per a mi és i ha estat necessari traslladar al pla parroquial.

Evidentment això ens porta al problema del canvi de prevere en la parròquia. Però aquest tema ens duria molt enllà, i això ja són figures d'un altre paner.

APROXIMACIÓ I DIFERÈNCIES ENTRE MOVIMENTS I PARRÒQUIA

FLORENCI COSTA

La meua experiència parroquial es limita a parròquies de barri, amb majoria d'origen immigrat. Això condiciona el que diré.

Crec que es pot treballar des de la plataforma parroquial donant prioritat al creixement de la fe dels creients. Jo m'he trobat amb aquesta opció ja feta al lloc on sóc, i n'estic ben content.

Què significa això, a la pràctica? Aquesta opció comporta els trets següents:

— Es considera tothom qui s'acosta capaç de créixer en la fe, però no tothom al mateix nivell.

— S'ofereixen diferents possibilitats, que van d'una simple xerrada, a la participació en un grup de moviment, passant per nivells més funcionals i modestos.

— Cal acceptar que els qui entren en un procés de formació continuat són una minoria: catequistes, aollidors per als sagraments, visitadors de malalts, gent de MIJAC, JOC, HOAC...

— La formació porta implícita l'obertura a altres realitats d'Església: escoles de catequistes i de teologia, trobades dels moviments... Això accentua molt el sentit ample d'Església i de responsabilitat en ella.

— Els continguts formatius són diversificats, però amb quelcom de comú: una referència senzilla i profunda a l'Evangeli, tant com es pot, i una il·luminació de l'experiència vital.

— Hi ha molts elements «culturals» que es comuniquen a través dels diferents grups de formació: així es procura que el creixement de la fe estigui estretament vinculat al creixement global de la persona.

— Es procura que tot aquest treball no es desvinculi de l'aspecte celebratiu de la fe. De tant en tant es convida el grups a animar alguna celebració, o bé se'n fan de conjunt.

Tot aquest treball formatiu és possible des d'una parròquia,

d'una manera progressiva i modesta, amb tal que no es caigui en la temptació d'«inventar-se» totes les instàncies o bé els continguts i mitjans de formació. Una parròquia no és autosuficient. Un cop assumits uns mínims de participació, convé deixar l'autonomia necessària a certs grups, sobretot els que estan vinculats als moviments.

Les condicions per a menar a bon terme aquestes tasques, a part de les ja insinuades, penso que són:

- un convenciment ferm de la necessitat del creixement de la fe mitjançant una formació, amb la qual l'experiència vital en tots els àmbits de la vida sigui il·luminada i aprofundida;

- una certa gosadia a l'hora de proposar camins de formació;

- uns mitjans adequats, o bé creats amb imaginació, o bé oferts pels moviments i les instàncies extraparroquials.

Crec que això deixa intacta la diferenciació entre moviments i parròquies. A la vegada estableix una pràctica de col·laboració, d'acostament i de projecte comú d'Església.

EL TREBALL EXTRAPARROQUIAL D'UN RECTOR I L'EDUCACIÓ DE LA FE

MIQUEL TRESSERRAS

Suposo que en demanar-me aquesta plana, QUADERNS DE PASTORAL degué tenir en compte que m'havia professionalitzat en una tasca no pastoral, és a dir: que només romanc a la parròquia, de manera absolutament fixa, els caps de setmana. Per això la meua reflexió se centra en la influència del treball no pastoral *a temps complet* en la tasca educadora del prevere. No parlo de feines de mitja jornada o temporeres.

Faig constar, d'entrada, que tinc per no imitable l'estil de vida que he pres. I ho justificaré fent una brevíssima digressió sobre les característiques de l'acte educatiu que, en el cas d'un rector, té com a finalitat il·lustrar i fer créixer la fe dels fidels (Küng parla de la nostra condició de Doctors i Profetes!).

Aquest seguit d'*actes educadors de la fe*, que són la feina més decisiva del prevere, impliquen una relació personal amb la feligresia presa globalment i individu per individu. Tot tipus de relació positiva exclou qualsevol mena d'atabalament i pressa. Tampoc no és propi de la relació educativa la intimitat immoderada. Quan els parroquians se senten perseguits per l'afecte del rector es prenen, sempre, una distància assenyada. I l'educador —cape·llà o no— que es deixa agafar en les xarxes d'un grup, tant se val si és addicte o oponent, no pot mantenir aquell esperit serè que li exigeix la seva labor. Per això convencen tan poc aquesta mena de «comunitats místiques», espècie de grans matrimonis col·lectius, de durada més aviat efímera, que tenen poc a veure amb aquelles altres comunitats que són a la base, obertes, i que han iniciat el futur de l'organització de l'Església urbana.

El prevere no ha pas de ser un savi, però ha de posseir un domini passable de la matèria que ensenya: Escriptura, teologia, història, filosofia, etc. Hom no pot predicar sense un bagatge teòric posat al dia. No hauríem ni de gosar fer catequesi de primera

comunió amb l'equip dubtós d'una immensa bona voluntat i de les quatre nocions de seminari.

La fe implica, encara, seguir un camí interior que passa contínuament per paratges nous, inèdits. No és una matèria neutra, d'aquelles que hom pot situar fora d'un mateix. Vol un cor de perenne tendresa. Si el prevere no sap experimentar emocions noves, d'acord amb les característiques de la seva edat, però amb la mateixa intensitat d'un jove, no cal que s'escarrassi a parlar: la fe no encaixa en frases fetes. Per això, a part d'un suport teòric, necessitem el tremp espiritual de viure *sentint* i *comprentent*, perquè des d'una vida sensible hom entén l'art, les modes i tot aquest munt d'esquitxos de l'home canviant. Amb una vida interior intensa hom no sabria menysprear el devassall de corrents postmoderns dels quals nosaltres mateixos, elements actius o passius, formem part. Tampoc els pobres —homes i dones— no caben en definicions estàndard.

El rector que dedica tota la setmana a una professió no pastoral és forçat a prendre distància dels problemes i eufòries parroquials. D'aquesta manera, capaç de racionalitzar el que passa a la seva comunitat cristiana, s'hi implica *aciencadament*, i no és fàcil que caigui en la presència abusiva o en una dedicació obsessiva. És molt probable, a més, que a causa del seu treball civil conegui gent molt diversa, allunyada d'ambients cristians, la qual obre camps nous que no s'han de valorar amb conceptes morals (bo o dolent) sinó pel que suposen d'eixamplament d'horitzó intel·lectual i d'experiència vital. Les novetats més o menys laiques que troba al món extraeclesial interroguen i modifiquen el seu procés de fe i capaciten el *mossèn*, que ara és anomenat *senyor* o *company*, per a captar què passa a la humanitat.

Però la gran majoria de professions, des de l'ensenyament al comerç o la burocràcia, són abassegadores. I més per al capellà que treballa perquè vol i, doncs, en una feina que li agrada. Et prenen el temps i les forces. Cansen. Al vespre tornes a casa rendit, amb prou feines capaç de fer esport. T'arriba a donar ànsia sortir a escoltar una conferència. Un rector o un vicari no es pot refiar del cap de setmana curull de reunions, visites, llibres parroquials i litúrgia. La soledat que professa esdevé, llavors, un terrabastall sense afecte. Va a veure un malalt amb el cap posat en un article que ha de llegir o redactar. Organitza una festa a costa d'ajornar, per sisè mes consecutiu, dur el cotxe a cal planxista. Li costa mantenir aquella serenor que acompanya la relació educativa, se li fa difícil trobar tranquil·litat per conrear l'esperit.

Heus ací perquè la dedicació a ple temps en una feina no pasto-

ral perjudica la tasca educadora d'un rector, malgrat que en aquesta feina, hi trobi certa compensació afectiva, estímuls intel·lectuals (als quals, sovint, no podrà respondre!) i el deure continuat de contrastar la fe. El jornal d'una setmana pesa tant a l'home del carrer que, per a refer-se, li calen dos dies. La feina educadora d'un prevere, que no sol cabre en dos dies, exigeix el temps i la llibertat que no permeten la immensa majoria de professions corrents.

De tota manera, en l'alternativa d'haver de seguir cada setmana un programa de dotze misses, dotze enterraments, dotze casaments, etc., etc., o treballar quaranta hores, de dilluns a divendres, en una feina «profana» i dedicar a la parròquia, només, algun vespre escadusser i els caps de setmana, em decanto, decididament, per aquesta segona opció. Però això ja és tema d'un altre escrit, són figures d'un altre paner.

POSSIBILITATS I DIFICULTATS

FERRAN PONT I MONTSERRAT MONTANER

Viure i educar la fe demana contacte i relació amb els altres. És molt difícil viure la fe aïlladament. Poden mantenir-se unes pràctiques religioses, però difícilment una vivència de la fe, que sempre ens demana d'estimar els altres i de servir els més febles. Aquest lliurament s'ha de fer en una plena comunicació d'experiències i de vivències.

Una mica d'història

Estem d'acord que, en el camp de l'educació de la fe, parròquia representa un element molt important. Per a moltes persones és l'únic punt de trobada amb altres cristians. Tothom pertany a una parròquia o altra i, si ens sentim ben acollits, possiblement no buscarem un altre lloc on educar la nostra fe.

Nosaltres havíem viscut en parròquies del centre de la ciutat. Al casar-nos vam anar a viure a una zona d'eixample al costat d'un nou barri amb molta immigració. Un reajustament de límits parroquials ens va portar a Ca n'Anglada. Això era als primers anys seixanta i a la parròquia vam trobar molt bona voluntat però una pràctica rutinària, més o menys ben adaptada a la mentalitat de la gent arribada d'Andalusia. A la meitat dels anys seixanta, coincidint amb l'onada de renovació del Concili i amb l'arribada d'un vicari jove, es va generar un important moviment de participació dels laics en tots els afers de la parròquia. Més que educar-nos la parròquia, des del poble s'intentava fer una parròquia a la nostra mida.

Va ésser una gran experiència d'educació de la fe. Hi hagué molta vida en comunitat, tot el que passava calia compartir-ho. Van ésser uns anys de moltes activitats: JOC, Centre Social, Joves, etc., etc. La parròquia s'obria al barri i el barri a la parròquia. Hi havia una gran voluntat de sentir-se majors d'edat. Tot amb tot, era una experiència que va fer por a l'Arquebisbe. Uns nous

nomenaments, poc meditats, i unes determinades actituds ultra-conservadores van portar uns anys de conflictes i van fer patir molta gent. Ara fa més de deu anys la situació es va regularitzar i s'ha recuperat el tarannà tradicional a moltes parròquies, on els preveres ho decideixen quasi tot. Ara l'educació de la fe cal buscar-la en els grups especialitzats i cal esforçar-se molt per aconseguir que la gent hi vulgui tornar a participar.

Les dificultats

Una de les principals dificultats per a fer de la parròquia un lloc eficaç d'educació de la fe és la gran diversitat humana i social dels feligresos. Llevat de circumstàncies molt especials, com el cas de Ca n'Anglada abans comentat, és quasi impossible de poder fer una tasca educadora adequada a la gran pluralitat de situacions existents. Les assemblees, o reunions generals, han de tenir un nivell assequible per a tothom. Els preveres han de fer unes misses amb unes homilies descafeïnades aptes per a tot tipus de mentalitat, des dels joves que busquen fins als avis que només aspiren a mantenir determinades seguretats.

La nostra experiència ens diu que només per mitjà de l'especialització és possible d'arribar als diferents grups. Per exemple, la catequesi d'adults és un bon camí per a educar la fe. Desenvolupada en grups de 10-15 persones, permet d'assolir un bon coneixement dels companys i facilitar un veritable compromís de grup. En aquests grups és indispensable que els preveres que hi participen deixin amplis espais de llibertat als components del grup per a desenvolupar-se. A principis de curs és important de decidir unes línies i uns objectius de treball i després cal seguir-los amb responsabilitat.

Sense participar en algun d'aquests grups especialitzats serà molt difícil de progressar en l'educació de la fe en una parròquia. Abans hem comentat les dificultats de fer unes misses que ajudin a tothom i el mateix val per a les activitats de caràcter general. Evidentment també tenen problemes aquests grups: poden tancar-se en ells mateixos i perdre de vista la realitat exterior o, al contrari, poden abocar-se a una total disponibilitat a les coses del barri o de la ciutat. En el primer cas cal que el prevere i els responsables del grup propiciïn l'obertura a les realitats de l'entorn. En el segon cas cal mesurar l'esforç a nivell social o polític, sempre procurant que quedi temps per a mantenir els lligams amb el nucli de catequesi o d'educació de la fe. Això afectarà, so-

bretot, aquells a qui les motivacions de l'ètica cristiana porten a assumir compromisos en el món que els envolta.

Com poden ajudar les parròquies?

Poc a poc ho hem anat explicant en els apartats anteriors, i s'ha de reconèixer que les parròquies poden ajudar molt. Hi ha força gent que a part del seu treball professional o de la casa no participen en cap activitat de tipus associatiu. L'Església i la parròquia els poden oferir una oportunitat de participació. En aquest sentit estem segurs que encara tenim una certa bona premsa i que podem fer una bona feina. Des de la gent que acudeix a les nostres misses, fins als que ens demanen sagraments o porten els seus fills a les escoles cristianes, podem arribar a moltes persones i podem oferir-los oportunitats per a educar la seva fe, sobretot per la via de la catequesi d'adults i, si escau, la posterior participació en altres activitats parroquials de tots nivells i segons ells mateixos considerin.

La parròquia ha d'educar la fe, primordialment d'aquells que lliurament ho demanin. Tota educació forçada, cal mirar-la amb molts interrogants. No es veu gens clar d'obligar determinada gent a fer curssets de preparació, si no ho volen. Podem recomanar, podem insistir, però res més. Si finalment es volen acollir als sagraments, caldrà fer-los una celebració pedagògica i prou.

En general es dedica molt de temps a la catequesi infantil. Però, sobretot, cal ajudar els joves i els nou-casats. Aquest segon és el gran dèficit de les nostres comunitats. Com ajudar-los? Doncs, en primer lloc, amb una bona acollida a les parròquies, tant dels preveres com dels laics responsables. Cal dedicar la màxima atenció a aquest acolliment quan ens demanen sagraments o altres actuacions. Mai no podrem avançar si no som capaços de donar un bon caliu i una imatge amistosa a tots els qui se'ns acosten.

A molts l'Església i la parròquia ens ha facilitat un primer camí de participació en activitats associatives. Hem tingut l'oportunitat d'ésser coneguts pel nostre nom, d'ésser considerats dins unes estructures que no siguin les del treball —tantes vegades despersonalitzadores i anònimes—, i aquestes oportunitats hauríem d'esforçar-nos per facilitar-les a més gent. Una acció eficaç d'educació de la fe a les parròquies pot ajudar molt a veure com fer realitat el compromís d'estimar els altres. També els moviments com Càritas, Justícia i Pau, Assistència a malalts, etc., poden oferir moltes oportunitats d'actuació. Cal, però, no oblidar mai que

l'educació de la fe en reunions periòdiques, personalment viscudes, ha d'ésser el motor de tota l'altra activitat.

Per acabar, una curta referència als joves. Si tenim sort i encara ens vénen joves per educar la seva fe, deixem-los fer molt al seu aire, no vulguem imposar-los les nostres rutines. Ajudem-los a conèixer l'evangeli de Jesucrist i ells ens ensenyaran les seves sinceritats i els seus somnis de transformar el món amb més justícia i més fraternitat entre tots els homes. Moltes vegades resulten uns grans educadors de la fe...

UN TESTIMONI SENZILL

MANUEL LEON

La meua experiència respecte a l'educació de la fe a la parròquia abasta un llarg període en què n'he vist de tots colors, però ara em referiré als darrers anys, ja que sortosament les coses han canviat... i encara canviaran més!

Aquest canvi, però, és lent per a uns i massa ràpid per a d'altres, i d'aquí vénen les friccions entre els diferents membres de la comunitat parroquial. Conservar l'equilibri és una tasca difícil i angoixosa a vegades.

Mentre uns voldrien una Església més oberta, senzilla, pobra, etc., altres encara somien privilegis, poder, ostentació, etc. I aquí tenim el problema: compartir una mateixa fe persones de diferent manera de pensar i actuar. No vull dir amb això que uns siguin més bons que els altres, sinó diferents.

Hem d'afegir-hi un tercer grup: els practicants ocasionals, que només tenen contacte amb la parròquia pel mor de rebre els sagraments.

I encara hi ha una quarta tendència: la joventut, que passa dels esquemes convencionals d'una Església plena d'estructures i normes, que no estan d'acord amb el seu tarannà.

Si a més hi barregem el prevere de torn que presideix la comunitat —que també té les seves peculiaritats— i ho posem tot dins l'olla a pressió que és la parròquia, la cosa s'acaba de complicar... Sort que l'Esperit Sant fa de «vàlvula d'escapament»!

Malgrat tot això, conec persones que han fet veritables esforços per acoblar-se a les noves formes de viure la fe i de transmetre-la als altres, tant al Consell Pastoral com a la Catequesi d'infants (que és on treballa últimament) i he de fer constar que m'han ajudat en els meus dubtes i les meves inquietuds a continuar avançant.

Enumeraré algunes de les deficiències que he constatat en la pràctica d'aquesta tasca educativa:

— Fem coses —moltes coses—, però a vegades les fem d'una forma mecànica, «perquè toca», i no hi posem el toc de fe que caldria.

— Quan les activitats funcionen, ja no ens aturem a fer-ne valoracions serioses, ni a revisar a fons quina és l'educació de la fe que estem realitzant.

— Molt sovint proposem un objectiu i ens quedem amb una conclusió teòrica «molt elaborada», però sense arribar a l'acció i al compromís.

No vull ser pessimista. Penso que fem el que podem amb l'ajuda de Déu, però hem de ser exigents amb nosaltres mateixos. També diré que, si fóssim més a treballar a la vinya del Senyor, la feina aniria més repartida i possiblement tot aniria millor.

Penso que la comunitat parroquial ha de ser el centre on tots els creients puguem créixer en la fe conjuntament, sense intolèrancies, respectant-nos els uns als altres, i descobrint allò que ens uneix, i celebrar-ho junts mitjançant assemblees periòdiques. Si ens coneixem més, podrem ajudar-nos i enriquir-nos espiritualment tots plegats.

MARE DE FAMÍLIA I CATEQUISTA

MARGARIDA FRANCH DE GRANÉ

Sóc mare de família i catequista. La primera comesa, la comparteixo amb el meu espòs; la segona amb totes les persones de bona voluntat que sentim la necessitat de treballar pel bé de la nostra comunitat. És per això que he acceptat de presentar molt senzillament la meva experiència de parròquia.

Per a mi, i segurament que per a molts altres cristians, la parròquia ha estat el primer i, molt sovint, l'únic lloc on col·lectivament hem viscut les nostres experiències de fe.

No parlaré ara de la meua adolescència, que se situa en una època en què, d'una banda, l'edat no et permetia de ser coherent i, de l'altra, els laics no érem part activa dins l'Església. Feia poc que s'havia celebrat el Vaticà II.

Part de la meua joventut va coincidir amb uns preveres que d'una manera decisiva acolliren els laics, especialment els joves. Començarem a fer grups, on discutíem qüestions interessants per a la nostra edat, fèiem revisió de grup, i tractàvem temes eclesials, especialment referents al concili. Alguns dissabtes al vespre ens reuníem amb matrimonis joves i celebràvem l'eucaristia; d'una manera especial participàvem en la celebració de la Paraula, d'on sorgia un diàleg molt viu i enriquidor. Així, fent camí i sentint-me una mica Església, vaig arribar a l'edat adulta.

En fer aquest pas es produeix un fet important: entro a formar part de la catequesi. *Sóc catequista*. I dic que és important perquè, després d'un temps de només escoltar, de mantenir una actitud passiva, d'ara endavant seré membre actiu de la meua comunitat. Assisteixo a trobades comarcals. Això em permet tenir contactes amb catequistes d'altres pobles i conèixer els seus problemes.

La meua visió de l'Església va canviar. Em vaig sentir més responsable, i fins i tot m'atreuria a dir, més realitzada. Al mateix temps juntament amb altres matrimonis formàrem un grup d'adults en què teníem com a cap responsable i moderador el rector de la parròquia.

Durant aquest temps s'ha produït en mi un procés de maduració, que ha marcat les pautes a seguir en la meua vida.

He deixat enrera un temps de pura passivitat i he après a prendre decisions. He assumit una actitud crítica envers les persones i envers qualsevol estament eclesial. Això no em priva, però, d'esforçar-me per valorar el que pugui venir dels altres, i així poder conviure amb tots els tarannàs. La convivència és una qüestió que em preocupa molt.

He adquirit més responsabilitat en el camp de la catequesi. Un grup d'adults estem compromesos a preparar la catequesi de confirmació, per a nois i noies de 14-15 anys. Aquest servei ens porta molta feina, ja que nosaltres mateixos preparem els textos i ens esforcem al màxim perquè reïxi.

En alguna ocasió hem exposat la nostra vivència de grup a d'altres comunitats, i també hem presentat la nostra experiència de catequesi de confirmació a diferents parròquies.

Hem tingut interès a ser rebuts pel senyor Bisbe quan ha vingut a la parròquia per a la confirmació o la visita pastoral, per a mostrar-li la nostra preocupació (com també la dels altres grups de la parròquia) perquè els laics siguem escoltats, car hi tenim dret com a membres de l'Església.

Un altre aspecte a remarcar en l'educació de la fe, és la celebració i la pregària. El mateix grup d'adults de la parròquia ha estat un lloc de pregària i d'aprenentatge de pregària. Per altra banda, juntament amb els altres grups, hem preparat les celebracions més importants de l'any (Nadal, Pasqua, Confirmació, etc.). Això ha fet que, a més de viure aquestes celebracions amb més intensitat, les sentíssim molt nostres.

Certament dintre la parròquia poden sorgir dificultats, car aquesta ha d'acollir persones d'estils i de maneres de pensar diferents. Això pot crear algun problema de convivència, però, donat el cas, l'hem superat sempre amb bona voluntat i respecte. En això la parròquia es diferencia dels moviments especialitzats, on les persones tenen una manera de pensar i una edat més semblants.

Actualment, la postura del mossèn (o mossens) responsable marca molt la pauta de la parròquia. Certs canvis poden afectar-la d'una manera molt seriosa, cosa que no hauria de ser. De l'actitud de servei dels preveres, n'esperem el convenciment que la parròquia la formem tots, preveres i laics, i en dir laics em refereixo a aquells que hi han pres conscientment una responsabilitat. Això és el que llegeixo al document conciliar de l'Apostolat dels laics:

«Al si de les comunitats eclesials l'acció dels laics és talment

indispensable que sense ella l'apostolat dels pastors no podria gairebé mai atènyer tot el seu efecte» (10).

«Els bisbes, rectors i sacerdots (...) han de treballar fraternalment amb els laics en l'Església, i per l'Església, i tenir una cura especial d'ells en les seves obres apostòliques» (25).

Perquè el Vaticà II doni fruit i els creients se sentin membres actius i compromesos, cal que els preveres siguin sensibles envers els fidels, que la corresponsabilitat sigui autèntica, ja que el ventall de serveis és molt extens i ningú no pot quedar-ne exclòs.

D'aquesta manera, colze a colze, preveres i laics aconseguirem esborrar la imatge d'una «parròquia» amb minúscules (és a dir, una botiga de sagraments) i caminarem vers una «**PARRÒQUIA**» amb majúscules, on es trobin acollits tots els grups que, amb diferents estils o mitjans, tinguin com a tasca comuna educar la seva fe i esdevenir uns homes i dones més crítics i lliures.

DOCUMENT

« JO NO SABIA QUE EL FUSELL ESTIGUÉS CARREGAT »

L. T. MATTHIESEN

Arribo de les altes planures de Texas, on ja no se sent remugar el bisó, i uns quants cèrvols i uns quants antílops s'amaguen dels caçadors entre les frondes al llarg del riu Canadian. Cada vegada se senten comentaris més aspres sobre la inflació, la disminució inquietant de la capa aquífera d'Ofalla, i els preus tan baixos del blat i de la carn (a diferència dels del petroli). Els qui «estan informats» tremolen de pensar que un dia poden veure com s'enlaira un núvol monstruós, en forma de bolet, sobre la Pantex. En aquesta fàbrica s'emmagatzemen totes les bombes atòmiques produïdes als USA. Es troba a quinze milles del lloc on jo visc des de fa trenta tres anys, primer com a capellà, després com a director de col·legi, després com a editor, i ara com a bisbe.

Actualment, penso gairebé contínuament en la Pantex. Hi pen-

so des que un dels seus empleats va fer-me conèixer els seus problemes de consciència, des que els «Sis de Pantex» van escalar la tanca de la fàbrica, i des de l'emissió pública sobre els míssils MX. Aquests fets han irromput en la meva consciència, que, fins aleshores, estava totalment tranquil·la.

Vaig néixer el 1921 en una explotació de cotó del Texas occidental. El meu avi havia sortit d'Alemanya el 1870 buscant una granja i una dona i fugint de les guerres inacabables de la seva època. Com deia la meva tia Hattie, «no li agradaven les guerres».

El meu pare era, igualment, una mena de pacifista. I tanmateix, no es va fer pas pregar gaire quan, als dotze anys, vaig suggerir-li que el Papa Noël seria ben amable si em portava un fusell. Va ser una carrabina Stevens, 22, de canó llarg, d'un tret, que es va convertir en el meu tresor més estimat. Passava hores netejant el canó i greixant el fusell. El meu pare no va aconseguir pas de fer trontollar el meu entusiasme quan em va explicar per a què servien, de vegades, els fusells: la història d'un granger de Texas; ell mateix havia vist com tirava a l'esquena d'una mexicà que no sabia anglès i que havia arrancat a córrer quan se li acostava.

Vaig tenir alguns accidents amb fusells. Un dia, dins d'un camió, un fusell se'm va escapar dels dits. La bala va passar a pocs centímetres del cap d'un amic meu. Vaig dir, estúpidament: «*No sabia que el fusell estigués carregat*».

La darrera vegada que vaig disparar va ser en una cacera al cérvol. Mirat a través dels prismàtics, aquell cérvol m'havia semblat immens. Quan vaig trobar-lo, es tractava, només, d'un cervatonet. La meva darrera experiència amb un fusell data del dia en què em vaig trobar, impotent, al costat del cos paralitzat d'un jove, víctima d'un amic maldestre que jugava amb una pistola. L'amic deia: «No sabia que aquesta arma estigués carregada».

Ara sé que mai més no tindré fusell. Ja no miro aquestes armes amb els ulls d'una criatura de dotze anys.

Quan vaig publicar la meva declaració sobre la fabricació de la bomba de neutrons als tallers de la Pantex, un membre del consell de redacció del nostre diari catòlic va fer un sondatge entre cinquanta estudiants de la universitat de West Texas, a Canyon, a 35 milles de la Pantex. La majoria d'estudiants no havia sentit mai a parlar de la Pantex, o, si la coneixien, no sabien pas què s'hi fabricava. Ignoraven que hi eren amuntegades bombes termo-nuclears, capaces de fer destruccions massives. Per consideració a aquests estudiants tinc el deure de confessar que la directora de la nostra oficina diocesana de justícia social també ho ignorava. Però, a hores d'ara, ja s'ha cuidat prou de compensar-ho.

Un antic empleat de la Pantex va preguntar en veu alta per què havia considerat útil de publicar una declaració contra la bomba de neutrons. Després de tot, la bomba de neutrons destrueix edificis i màquines i altres coses semblants, però sense fer cap mal a les persones. Quan un li va dir: «Que no. Si és exactament el contrari: destrueix les persones, les carbonitza i les vaporitza, sense destruir els edificis ni els tancs amb les seves radiacions», va quedar amb la boca oberta. No sabia pas com estaven carregades les armes de la Pantex. De debò que no ho sabia.

Em sembla que *és aquí on es troba el veritable problema. No sabem*. I fa pena de veure que nombroses són, entre nosaltres, les persones que s'estimen més de no saber. Raonem sempre en termes d'autodefensa, com si els exèrcits s'afrontessin encara damunt els camps de batalla, lluny de la població civil, en l'honor i la glòria. Sé que les coses són realment així. No fa pas gaire temps jo també raonava, encara, d'aquesta manera.

L'any 1945, les bombes de Hiroshima i Nagasaki no em van pas pertorbar. Estava content de veure que la guerra s'acabava i que tornava el meu germà. En aquella època jo no sabia pas amb què havien estat carregades les armes de Hiroshima i Nagasaki.

Tampoc no ho sabia el pare Zabeka, capellà catòlic del sector amb base a Tinian, que va aviar la bomba. Quan el vespre del dia de Tots sants de 1981 era violada i assassinada una religiosa, la comunitat catòlica de la meva diòcesi d'Amarillo va restar profundament commoguda. El pare Zabelka i el pilot catòlic de l'avió es creien que complien el seu deure quan la bomba que van aviar sobre Nagasaki destruïa *tres ordes sencers de religioses catòliques*, i al mateix temps quaranta mil nens i un nombre semblant d'homes i dones. Ara el pare Zabelka no solament es recorda, horritzat, de la bomba atòmica. També es recorda dels milers de persones carbonitzades en els bombardejos de Tokyo, Dresde, Hamburg, Coventry i el Vietnam. Vet ací com parla avui: «Jo sabia que eren trinxades poblacions civils. I, amb tot, mai no vaig adreçar cap sermó contra aquests esclafaments de les poblacions civils als homes que les executaven. Per això em sembla que el dia del Judici tindrè més necessitat de perdó que de justícia».

I jo? I vosaltres?

He viscut durant trenta-tres anys i continuo vivint a les portes de la Pantex. Durant aquests trenta-tres anys no he dit mai res, ni com a capellà ni com a bisbe. Ha calgut que vingués a veure'm un obrer de la Pantex amb la seva dona per a parlar-me dels seus problemes de consciència. Començaven a pensar que el que feien era dolent. Altres fets havien precedit aquesta conversa: una emis-

sió pública sobre la instal·lació de míssils MX a l'oest d'Amarillo, la manifestació de protesta dels «Sis de Pantex», l'anunci de la fabricació de la bomba de neutrons i l'estudi de la possibilitat d'immergir restes radioactives a la badia de Panhandle. Tot plegat em va conduir a redactar una declaració i a publicar-la. Finalment havia comprès, amb Martin Luther King, que *hem d'escollir entre la no-violència i la no-existència*. Ja no podia continuar dient: «Jo no sabia que el fusell estigués carregat».

Vaig estar d'acord amb el pare Zabelka a l'hora de pensar que, pel que fa a l'Església a la qual pertanyo, «la comunió amb el Crist no era compatible amb la desobediència al seu manament més clar. Jesús no ha permès a cap dels seus deixebles que substituïssin l'amor per la violència. Ni jo, ni vós, ni el President, ni el Papa, ni ningú. El manament de Crist, "Estimeu els vostres enemics" no és pas facultatiu».

El que es va produir després de la publicació de la meua declaració va ésser-me una veritable revelació. El moviment pacifista és molt fort als Estats Units. La correspondència que vaig rebre era favorable al desarmament atòmic en un 95 %. Ara que també ens pervenen d'Europa anàlogues exigències, fortes i insistents, és arribada l'hora d'evangelitzar el món: d'anunciar la Bona Nova. *Es possible de viure sense armes atòmiques*. Cada dia hi ha més persones que estan disposades a viure-hi. Quan se'ls revela els horrors de la catàstrofe preparada pel complex industrial i militar, la gent tria la pau pel camí del desarmament. Hem de fer fracassar aquesta aliança maleïda que es prostitueix per mor dels guanys i envia a tot el món els seus mercaders de mort.

A la meua ciutat, hom utilitza els fusells per a decorar les cabines dels camions. Els envolta un halo romàntic, com si visquéssim encara a l'època del Far West, quan els conflictes es resolien al Carrer Major, amb els contrincants cara a cara, sota el sol de migdia. Però ja és hora, i massa, de perdre la nostra innocència davant les bombes termonuclears. És migdia al Carrer Major del planeta Terra. Els herois, ara, ja no són Clint Eastwood ni Gary Cooper. Són mercaders de mort amb els fusells *carregats* amb sols de migdia que vaporitzen, carbonitzen i escampen el càncer. Els fusells *estan carregats*. N'hem de prendre consciència i dir PROU! Hem refusat l'esclavatge d'Egipte, l'esclavatge de Roma, l'esclavatge del Sud. Refusarem l'esclavatge de la bomba atòmica. Ens en desfarem per sempre. Mai més no serem ja esclaus de la por.

A la meua ciutat, els responsables de les comunitats han bellugat el cap dient: «El nostre bisbe és un idealista. Prou que ens

agradaria de fer el que ens demana. Però vivim en un món real; i en aquest món real ens cal armar-nos amb bombes atòmiques si volem defensar el nostre mode de viure lliure, la nostra economia i fins i tot les Esglésies».

Doncs jo dic que parlar d'aquesta manera és donar mostres d'un irrealisme encara més gran. Vet ací el *súmmum de totes les il·lusions*: *emmagatzameu estocs immensos* d'armes atòmiques, modernitzeu-les tant com vulgueu: no podreu mai impedir als altres que també ho facin! Al contrari: els hi empenyeu per la por que us tenen. I no parlo només dels estocs que emmagatzemen la Unió Soviètica i els Estats Units, sinó dels estocs que s'amunteguen cada vegada en més països i que acceleren la solució final. La humanitat, arribada a un punt en què ja no és possible tornar enrera, veurà com la seva darrera civilització es vaporitza en la calor blanca del darrer sol de migdia.

Deixo als savis la tasca d'explicar aquesta història en termes de forces de destrucció, del radi d'acció de les radicacions, de la destrucció de la capa d'ozon, de reaccions en cadena, de les quals haurem perdut el control. Demano als savis que expliquin aquesta història als seus col·legues i a cadascú de nosaltres. Deixo als metges la tasca d'explicar aquesta història en termes d'ossos trencats, de cossos exsangües, de pells foses, de carbonització, de vaporització, de leucèmies i de mort insidiosa, de gens alterats, de rius pol·luïts, de camps radioactius, d'hospitals arrasats. I els demano que expliquin aquesta història als seus col·legues i que ens l'expliquin a cadascú de nosaltres.

La meva missió és d'explicar aquesta història tal com la veu un home que creu en Déu, un ciutadà d'un país que ha escollit com a divisa: «La meva esperança es troba en Déu». Un home que ha estudiat les sagrades escriptures, que diuen: «Torneu l'espasa a la beina, perquè el qui a espasa mata a espasa mor. Estimeu els vostres enemics, Féu bé als qui us persegueixen».

Pel que fa a vosaltres, la vostra missió és d'explicar aquesta història tal com la sentiu, de dir allò que us fa reconèixer que la cursa d'armaments atòmics és la darrera bogeria, que la pau és possible, perquè ho volem, hi treballem i estem disposats, fins i tot, a *donar la vida per ella*. Junts, podem vèncer. Junts, podem obligar els governs, les grans indústries i els militars a deixar de fabricar bombes atòmiques i a desmuntar les que existeixen.

No podem pas triar. Hem d'alçar la veu, parlar fort, clar i sense parar fins a la victòria. Si no ho fem, preguem que, en alguna part, hi hagi algú que sobrevisqui i pugui dir en nom nostre: «No sabíem que el fusell estigués carregat».

4 VENTS

CRÒNICA DE GIRONA

Ficar-se a cal veí

Aquest cronista va rebre algunes estirades d'orelles per uns temes que comentava a la crònica anterior, i que feien referència a la Diòcesi veïna i germana de Vic. Algú dirà: ja li està bé, per ficar-se allà on no el demanaven! I potser té raó. Vull defensar-me, dient que sí que m'hi demanaven, en els dos temes. O perquè en un dels dos s'hi veia embolicat un capellà de Girona. O perquè l'altre havia estat objecte de molts comentaris per part de preveres gironins. Una altra cosa era l'ob-

jectivitat de les dades i dels judicis que esgrimia. Sobre els judicis, no crec que calgui dir-hi res, puix tothom és lliure de valorar uns fets segons la seva raó li dóna a entendre. Pel que fa a l'objectivitat de la informació, només puc dir —com diuen els periodistes— que les fonts informatives eren dignes de crèdit. Haig de confessar que no vaig consultar totes les fonts possibles. I aquí entono un «mea culpa». També lamento que algun bon amic se sentís ofès per les meves retòliques. Li'n demano disculpa i prego que dispensi aquest

pobre cronista gironí, que prou maldecaps té a l'hora de trobar temes mínimament potables.

Un altre tema menor

Es la fama —mala fama— que tenim els capellans gironins de no assistir a les trobades que es fan fora de Girona. Un xic, ja és veritat. Sempre ens ha fet una mica de mandra travessar les fronteres de la Tordera. Això és una manera de dir, puix les fronteres diocesanes arriben molt més enllà de la Tordera; arriben fins a Coll Sa Creu i la bonica vila selvatana (aquí algú em tornarà a estirar les orelles) d'Arenys de Mar.

Ara que arreu —cal llegir Barcelona (una tercera estirada d'orelles)— hi ha reunions a dojo, els capellans gironins continuem sense assabentar-nos-en. N'hi ha que diuen que és qüestió d'accent (l'accent del català oriental), que ens fa peculiars. És un argument que no cal menysprear, puix el nostre accent dur i tancat presuposa una mentalitat determinada. No és que ens molesti l'accent obert i suau d'altres contrades. Ens molesta, a voltes, la mentalitat prepotent que acompanya aquest accent. I aquí no assenyalo ningú amb el dit. Parlo en general.

Aquestes darreres paraules, força sibil·lines, potser molestaran algú. Em sagno en salut, dient que em limito a fer de cro-

nista del que veig i ensumo a Girona.

Sigui com sigui —i aquí no sé què diran els meus companys gironins—, haig de dir que no trobo massa bé aquesta actitud gironina. Comprenc l'actitud de cansament de molts companys. Estan desillusionats; veuen que no s'avança, que sempre parlem del mateix, sense atrevir-nos a anar al moll de l'os de les qüestions. I potser han pensat que ja n'hi ha prou de perdre temps. Però aquí també hi veig una actitud —negativa— soterrada. És l'actitud del «ja s'ho faran».

Però resulta que aquesta actitud del «ja s'ho faran», la veig no solament a Girona, sinó un xic arreu. I això m'esvera. Els «mandamassos» s'haurien de plantejar aquest tema. Caldria estudiar per què els capellans estem cansats de reunions. I també emplaço els capellans gironins a reflexionar sobre el fet que no és pastoralment rendible desentendre's del que es cou al Principat. Més encara: és una espècie de suïcidi pastoral.

Helder Câmara a Girona

Justícia i Pau de Girona, tot celebrant el desè aniversari de la seva constitució, ha fet un gran servei als gironins, especialment a l'Església diocesana. Les gestions de Justícia i Pau han dut el bisbe Helder Câmara a terres gironines. En tres dies ata-

peïts, i amb les sales plenes de gom a gom, Helder Câmara ha parlat als joves, als capellans, a tots els ciutadans gironins i als responsables laics d'organismes diocesans.

Tres dies d'octubre, en els quals l'Església gironina s'ha vist sacsejada per la figura i la veu d'aquest profeta del segle vintè. Molts han comentat que Helder Câmara no ha dit res de nou. I que, fins i tot, els seus judicis eren un pèl conservadors en segons quins temes. Però, amb quina força, amb quina vitalitat, amb quin esperit, amb quins gestos ho deia!

És curiós constatar com persones de totes les tendències s'han sentit reconfortades i engrescades pel bisbe dimissionari d'Olinda i Recife. Tothom estava d'acord a l'hora de valorar positivament la visita d'Helder Câmara a Girona.

Una nota curiosa: molts joves no n'havien sentit a parlar mai. El qui era un punt de referència per a la majoria dels qui tenim més de trenta anys, potser ja no és més que un personatge curiós i interessant per als qui en tenen menys de trenta. Ja sé que no dic res de nou, però cal dir-ho una vegada més: la generació que puja ha trencat amb el passat. I em fa por que no té gaires punts de referència.

Un fet divers

Enguany els Germans Maristes celebren els cent anys de la seva arribada a Girona. Pels volts de la Puríssima hi haurà les celebracions punta. Els Maristes són una institució a Girona. Generacions de gironins han passat per les seves aules. Actualment tenen un col·legi nou de trinca i espaiós en una zona verda de Girona. Un col·legi que conserva un gran prestigi.

La premsa gironina ha parlat de la commemoració marista. Hom ha editat programes i els ha repartit profusament. Vénen personalitats de categoria a les festes, com ara el Cardenal Tarancón i el President de la Generalitat de Catalunya, senyor Jordi Pujol.

I ara ve el fet divers i digne de reflexió. Les institucions diocesanes no s'han fet masa ressò d'aquesta efemèrides. En concret, el món dels capellans resta, a la meua manera de veure, bastant indiferent a tot això. Estic segur que molts ni se n'han assabentat. Un fet digne de reflexió i apte per a treure'n conclusions pastorals.

Escric aquestes ratlles el quinze de novembre. Si els fets posteriors em demostrin el contrari del que he dit, referent a les institucions de l'Església diocesana, ja ho remarcaré en una propera crònica.

Però sí que vull deixar dit que les relacions entre l'Església dio-

cesana i algunes congregacions religioses dedicades a la docència, no són massa cordials. Cadascú fa la seva feina, sense massa interferència, però tampoc sense massa relacions. M'agradaria saber si aquest és un fet universal a l'Església del Principat. Com també m'agradaria conèixer un judici estadístic de les relacions entre la clerecia secular de les diòcesis catalanes i els religiosos.

Governar amb els quadres intermedis

Per la seva significació, ressenyo una trobada diocesana que va tenir lloc a l'acabament del curs passat, just abans de començar l'estiu. Es tracta d'una trobada entre el Bisbe i el seu Equip de govern (Consell Episcopal) i els Responsables de les Delegacions i Secretariats Diocesans. La trobada va tenir lloc el dia 8 de juny passat, a Banyoles. Era la primera trobada, en molts anys, del govern diocesà amb aquells a qui hom ha encarregat una parcel·la, una funció, a tota la Diòcesi.

Són disset Delegacions i Secretariats diocesans. Es tractava de respondre a aquestes dues qüestions que havia formulat el Consell Episcopal: a) quins són els principals trets evangelitzadors que us heu proposat en el vostre programa d'acció pastoral; i b) quines propostes de caire diocesà formuleu per tal d'avançar vers

un estil d'Església més evangèlica i més evangelitzadora.

D'aquesta trobada, en va sortir un programa concret de cada Delegació i Secretariat. O, més que programa concret, unes grans línies de les quals pot sortir un programa concret.

I el més important, a la meua manera de veure, fou l'aire que es respirà. Allò que es deduïa de tota la trobada fou recollit per una comissió votada «ad hoc». Aquesta comissió ho formulà per escrit i presentà a l'Equip de Govern unes línies de fons que el Bisbat ha d'assumir, unes recomanacions i unes propostes concretes.

Aquestes són les *línies de fons*: 1) necessitat d'explicar més la comunió eclesial; 2) desig d'un sentit més evangelitzador de les tasques diocesanes; 3) integració de més laics; desenvolupar més la corresponsabilitat; 4) solidaritat amb pobres i oprimits.

Les *recomanacions*: 1) que cada Delegació i Secretariat treballi a partir d'un equip; 2) que cada Delegació i Secretariat faci un petit programa, quantificable i avaluable, d'acord amb les línies que han exposat; 3) que es promoguin trobades de departaments afins (per exemple, Litúrgia, Cant, Art).

Les *propostes concretes*: programar, ja des d'ara, una Jornada de Delegacions i Secretariats diocesans a començament de curs per assumir les línies de fons i planificar l'execució de les pro-

postes; i una Jornada de balanç-revisió a final de curs.

Penso que aquesta trobada marca un precedent important: entre el Govern diocesà i els àmbits territorials de govern (Zones, Arxiprestats, Parròquies), hom hi col·loca una instància executiva intermèdia, que participa d'ambdós extrems i que ha d'influir en ambdós. És un primer pas important per valorar i posar al seu lloc la pastoral que no sigui estrictament parroquial (cosa que no es fa gaire, a l'hora de la veritat).

Nota final: el «Full Parroquial» de Girona corresponent al diumenge 17 de novembre explica això. Ho fa bé però queda curt, peca de tímidesa. Posa en un mateix sac tots els Consells (quan tothom sap que el Consell Episcopal és diferent); i dilueix les funcions de les Delegacions i dels Secretariats diocesans, anomenant-les «funcions pastorals». A part d'això, la informació està molt bé i és orientadora.

A les indicacions pastorals per al curs 85-86, el Consell Episcopal recull tota aquesta temàtica. Tot i que (és la meva opinió) es torna a manifestar tímid i es queda curt en el tema de la responsabilitat.

Canvi de vicaris episcopals

Abans de l'estiu, el Bisbe va fer una àmplia consulta (capellans, religiosos, Consells parro-

quials, arxiprestals i de zona, i altres organismes diocesans) a fi que li suggerissin noms per a Vicaris Episcopals de Zona, ja que els anteriors finien el seu mandat. A primers d'octubre va sortir el nomenament dels nous Vicaris, que no eren gaire nous puix, de quatre, tres repetien. Amb tot, cal dir que el nomenament ha estat generalment ben rebut. Els qui repeteixen són els següents: Mn. Emili Montal, Vicari de la Zona de l'Interior; Mn. Josep Iglésias, Vicari de la Zona de l'Empordà; Mn. Esteve Andreu, Vicari General de Pastoral, que passa a ser Vicari de la Zona de Girona (abans ho era de la Zona de la Costa; hom es pregunta com és que no s'hagi nomenat un vicari de la Zona de Girona diferent del Vicari General de Pastoral); i Mn. Joan Mollerusa, Vicari de la Zona de la Costa, en substitució del P. Angel Pinto, salesià, que cessa en el càrrec, i que era vicari de la zona de Girona.

Ordenacions

En aquests darrers dos mesos hi ha hagut tres ordenacions: dues de capellà (Mn. Enric Roura i Mn. Josep Casellas) i una de diaca, Mn. Jordi Font. Actualment hi ha dos diaques: l'esmentat Mn. Jordi Font i Mn. Josep Lluís Muñoz. Continuem tenint Seminari (centre d'estudis) propi. I van sortint alguns nous cape-

llans, no tots els que necessitaríem. La intuïció de conservar el Seminari va produint els seus fruits.

Sembla que, en un plaç relativament breu, començaran les obres a Casa Carles, seu d'una part del Seminari i de la majoria

de Moviments i Serveis diocesans, especialment dels de joventut. Actualment la situació de la casa és molt precària, quasi ruïnosa.

Tothom espera que la casa s'arangi d'una manera satisfactòria, i que hom no es limiti només a fer-hi un pegat.

Quim Pla

DES DE LA TERRA FERMA

Un nou curs

Per la manera de pensar i de preparar les coses, fa l'efecte que hi ha una revifalla evangelitzadora a la nostra Església. Per què? En primer lloc, per l'alè de l'Esperit que anima l'interior del cor dels agents de pastoral. També hi ha influït el Congrés sobre Evangelització celebrat a Madrid, al qual varen participar quinze representants de Lleida a més del Bisbe. Recordo que vaig comentar en una altra crònica que s'estava projectant una Setmana sobre Evangelització, que tindrà lloc pel febrer. Ara puc informar que ja s'està treballant en la seva preparació: la Vicaria General ha enviat una petita enquesta-sondeig, la qual està en mans dels mossens, religiosos, religioses i

laics. La zona del Cinca i la Llitera orienten en aquest sentit la «missió» que ja tenien programada i que havien encomanat als pares Redemptoristes. El coratge evangelitzador es manifesta en l'estil missioner en què se situa el Bisbat.

La parròquia de Fraga ha celebrat unes Jornades de Pastoral dirigides per Mn. Joan Bestard. A la cloenda s'elegiren els membres del Consell Pastoral Parroquial que calia renovar. El Sr. Bisbe i el vicari general hi assistiren en diferents moments.

L'esperança reneix també al Seminari: hi han ingressat dos nois. Com el curs passat, hom convoca els joves a un vespre de pregària per les vocacions.

L'erecció de Consells de Pastoral a les parròquies és el que el

Sr. Bisbe ha demanat com a regal amb motiu del seu XVIIè. aniversari de consagració episcopal i com a Bisbe de Lleida. Així va dir-ho en una entrevista transmesa per les emissores de ràdio locals.

La consciència de la necessitat del Consell Diocesà de Pastoral és cada vegada més forta. De fet, s'hi està treballant a tots els nivells, principalment entre els adults, a tots els arxiprestats de la ciutat.

Juvent

Penso que no és temerari anunciar que abans d'acabar l'any es publicarà el document «Orientacions per a la pastoral de joventut», vell somni de les instàncies compromeses en la tasca evangelitzadora del món juvenil.

S'ha fet la convocatòria de l'Assemblea de Moviments de Joventut, per l'1 de desembre.

Crec que cal saber que al Bisbat hi ha, entre capellans i religiosos, 24 professors de Religió en Instituts de BUP i en Instituts i Escoles de Formació Professional. Aquests professors es reuneixen de forma periòdica, convocats per la Delegació diocesana d'Ensenyament, per intercanviar experiències, coordinar programacions i assolir una millor informació pedagògica i sobre materials. Cal comptar a més amb la labor dels col·legis de caire eclesial.

Formació permanent

L'Escola de Teologia, que continua en la tasca i el servei de posar a l'abast de qui vulgui el coneixement de la Teologia, compta amb una història de més de deu anys. Enguany el curs monogràfic respon a les inquietuds del moment i gira sobre els 20 anys transcorreguts després del Vaticà II.

Commemoracions

Sense Història no hi ha res. Fent honor a persones i fets, és important recordar que aquest any s'escauen els aniversaris següents:

— el lè. de l'entrada a Lleida del *bisbe Huix*, el bisbe màrtir de Lleida;

— el LXè. de l'entrada a Lleida dels *PP. Jesuïtes*, segona època (ara regenten la parròquia de Sant Ignasi de Loiola);

— el cxxvè. de la presència de les *Gnes. Dominiques*, dedicades a l'ensenyança;

— el cè. de la presència a Lleidels *PP. Claretians* (primer al carrer de Palma, a l'Església de Sant Pau, i actualment a la barriada de Balàfia, a la parròquia de Sant Antoni Maria Claret);

— el xxvè. del *Seminari d'estiu* (a Vilaller, vora l'ermita de Riupedrós, en un indret del Pirineu ple de fantasia), avui Residència d'estiu per a capellans i colònia d'estiu;

— el xxvè. de *Ràdio Popular-Lleida*, que fou la primera emissora de la COPE a Catalunya... I de segur que hi ha d'altres commemoracions de les quals no tinc coneixement.

Tots fem Història, i també, amb la Crònica de **QUADERNS DE PASTORAL**.

Bon Nadal i Felix Any nou!

Jaume Montaña

CRÒNICA DE MALLORCA

L'estiu ja és passat. Un estiu magre que tanmateix es perllonga. Un estiu amb no gaire estrangers i amb pocs duros. La crisi, atribuïda als anglesos, atribuïble —diuen— a una falta d'oferta digna i satisfactòria, ha vingut a endurir la situació de no poques llars, maltractades per l'atur. L'estiu es perllonga tanmateix i la terra seca enyora l'aigua, que no arriba o que, quan arriba, és escassa ferm.

Antropologia per al clergat

Els dies 25-28 de juny, al Seminari Nou, tinguérem la setmana de formació permanent per als preveres. El tema, triat pel Consell episcopal d'acord amb el Centre d'Estudis Teològics, era el de l'antropologia. El professor

fou Mn. Josep M. Via i Taltavull. L'assistència fou nombrosa, atenta, constant. Fregà el centenar de preveres, també religiosos. Les exposicions de Mn. Via eren clares, vives, contundents. Certament podem dir que el seu discurs fou ben seguit i va ser ben aprofitat i molt agraït.

Els temes generals de les ponències, quatre, de Mn. Via eren seguides al matí per una ponència d'un professor de la Universitat de Palma. Es tractaren els temes de la geografia humana de Mallorca, de la llengua, de la psicologia del mallorquí i de la religiositat popular. Així es volia encetar un diàleg entre el món de la fe i el món de la cultura.

La impressió ben general per no dir unànime d'aquesta setmana és entusiasta. Esperem que prest la revista «Comunicació»,

òrgan del CETEM, publiqui les ponències.

El grup «Blanquerna»

L'any passat, a finals de novembre, ens va visitar un bon nombre de joves del GEN, dirigits per Mn. Ballarín i pel Sr. Espar. S'allotjaren a La Real, visitaren Ciutat, foren rebuts pel bisbe, pujaren a Lluc, on dedicaren un dia a la reflexió. La idea de formar a Mallorca també un grup de jovent, des de les arrels genuïnes de la nostra terra i de la fe, es va anar congriant des d'aleshores.

Així posàrem les coses en marxa i amb diverses reunions enllestírem un programa per una mena d'Universitat d'estiu. Homes de ciència i de lletres prestaren la seva col·laboració des d'un primer moment. Dia 16 de juliol va ser signada la convocatòria d'un seminari d'informació i estudi que porta com a tema «Mallorca i Europa: identitat i progrés». El programa era molt ben presentat, amb l'anagrama del grup que havíem batejat amb el nom de «Blanquerna».

La convocatòria rebé una acollida entusiasta, que mai no ens esperàvem. Més de vuitanta joves, la majoria universitaris, acudiren a la cita de dia 26 de setembre a Lluc. Fins dia 29, passaren quatre dies plens de ponències, colloquis, taules rodones, amb tres vetlades prou di-

vertides, i amb una missa el darrer dia a la basílica del santuari, presidida pel bisbe Teodor. El ventall de temes a les ponències i comunicacions fou ben obert: història, geografia humana, institucions jurídiques, llengua, cultura, fe i nacionalisme, la cruïlla actual d'Europa, tot tenint per punt de referència Mallorca i sense perdre de vista, al moment sobretot de parlar de cultura, de llengua, de nació, de projecte de futur, els països que amb nosaltres comparteixen llengua, història i cultura.

La satisfacció pel treball ben fet erà la tònica al moment del comiat. Molts dels participants, la immensa majoria, manifestaren per escrit el seu desig de prosseguir les trobades. S'està fent feina en la consolidació del grup Blanquerna que segurament tindrà nova convocatòria per les properes festes de Nadal.

Assemblea diocesana 85

Enguany ens tocava assemblea curta: només una tarda a la Porciúncula. Els assistents no cabien dins la bella església tota il·luminada de finestrals policromats, orgull dels franciscans mallorquins. Després d'una breu oració hi hagué la ponència que enguany era dedicada a la revisió del postconcili a Mallorca. La ponència havia estat encarregada pel Consell al Centre d'Estudis Teològics. Quatre professors del

CETEM vàrem exposar en quatre punts l'acolliment del Concili Vaticà II a la nostra illa, les passes de la renovació litúrgica, el canvi de perspectiva eclesiològica, la relectura de la «Gaudium et spes» i els interrogants que des d'ella ens podem fer sobre la nostra realitat eclesial mallorquina.

De fet aquí també ens preocupen aquests vint anys que s'han escolat des del Vaticà II fins ara: certament plens d'avenços i realitzacions però encara amb buits prou notables en la seva aplicació. Ens preocupen aquests aires que sembla que vulguin aturar l'empenta conciliar, que volen donar per acabat el postconcili quan el Vaticà II no ha donat, en tants i tants racons o punts neuràlgics de la vida de l'Església, tots els seus fruits.

Bé, sembla que d'això encara en podrem parlar, i n'haurem de parlar aquest curs. Molt prest sortiran publicades les quatre ponències d'aquesta Assemblea 85 en la revista «Comunicació».

Un nou curs

Sempre l'inici de les activitats desperta il·lusions i amb il·lusió hem estrenat curs nou.

El Centre d'Estudis Teològics de Mallorca envià prèviament al món clerical i religiós i també als laics, que creïem interessats, un tríptic: «Estudiar Teologia a Mallorca». Trobà bona acollida. També s'imprimí un fulletó que

presentava totes les activitats del CETEM. L'obertura del curs fou el dia 8 d'octubre amb la Missa de l'Esperit Sant, presidida pel bisbe, i amb una bona lliçó inaugural del professor Mn. Llorenç Alcina i Rosselló, que dissertà sobre la formació teològica per al ministeri presbiteral en la història de l'Església de Mallorca.

Enguany hi ha onze alumnes matriculats al primer curs, dels quals deu són seminaristes. És una esperança ben reconfortant per a la nostra Església. També els seminaristes han estrenat nova llar en començar el present curs. L'antic edifici del Col·legi de la Sapiència és ara la seu del Seminari Major diocesà. La restauració s'ha duit a terme amb prou encert i ha fet que el vell i venerable Col·legi pogués celebrar el 350 aniversari de l'entrada dels primers col·legials acollint ara els seminaristes mallorquins.

Per cert que després d'un any sense cap ordenació presbiteral, el passat diumenge dia 20 d'octubre tinguérem el goig de veure incorporat un nou membre al nostre col·legi de preveres. A Sa Pobla el bisbe Teodor ordenà Mn. Josep Garau, enrevoltat de l'apreci d'una gentada que omplia de gom a gom l'església parroquial.

Els dies 4-8 de novembre es va donar el primer curset de formació permanent, segons la programació del CETEM d'oferir una activitat d'aquestes cada trimestre. La problemàtica entorn de

la vida i de la mort aplegà un bon nombre de persones, capellans, religioses, laics, amb molta gent jove, que omplia a vessar el saló d'actes de «La Caixa». És una experiència nova que ha donat molt bon resultat sobretot perquè a través del MUEC, professionals cristians i «Justícia i Pau» de Mallorca s'ha ofert una mà al món dels universitaris i professionals. El professor de Moral del CETEM, Mn. Bartomeu Bennàssar, organitzà el curset i pronuncià la darrera ponència, mentre que les altres foren dictades per Mn. Antoni Matabosch, Mn. Gaspar Mora, Arcadi Oliveres i el P. Lluís Magrinyà.

Tempesta política

Fou la que va esclatar dia 25 d'octubre quan Unió Mallorquina es desentengué dels pactes amb Coalició Popular. Aquesta rebia el suport parlamentari d'UM per governar a la comunitat autònoma de les Illes.

Sembla que el detonant d'una crisi covada temps enrera va ser la discussió al Parlament balear de la llei de normalització lingüística. Aquesta llei tenia un avantprojecte molt ben preparat per gent entesa en la matèria, especialment de la nostra Universitat. Doncs bé, els polítics del nostre govern apedaçaren, retallaren, cosiren al seu gust, i feren malbé el primer projecte. UM presentà nombroses esmenes i la crisi esclatà.

Tot d'una el Psoe, delitós de governar, oferí un pacte a UM per enderrocar el govern «popular» de Cañellas i formar nou govern, estable deien, amb UM i el Partit socialista nacionalista. Als diaris es podien veure diatribes de tots els colors, sobretot en els que són pròxims a AP.

A la fi, dia 8 de novembre, UM anuncià que no formaria nou govern amb ningú sinó que faria pactes conjunturals per enllestir lleis en el Parlament. El Psoe ha llançat el crit al cel denunciant el pas a una ingovernabilitat de les Illes en aquestes circumstàncies. Cal assenyalar que a les Illes Unió mallorquina pot fer anar l'oli allà on vol amb els vots que necessiten tant la Coalició popular com el Psoe per governar i treure lleis al Parlament.

Per cert que parlant de normalització lingüística, cal esmentar una altra vegada desgraciadament «Diario de Mallorca». Són una vergonya les barbaritats que s'hi arriben a dir. El to és normalment anticatalanista abrasat. Demostra un grau d'ignorància d'allò més gran i recalitrant. La llàstima és que ningú no digui «prou» a tot aquest desgavell. És clar que qui ho podria fer sembla que no està gens decidit a fer-ho, que és el «Diario de Mallorca», que ara publica molt menys en català que en temps del Generalíssim. Per altra banda els qui podrien contestar no es volen rebaixar a respondre els absurds de quatre gats.

Altres coses serioses... i no tant

Dia 11 d'octubre va finir l'antic FOICA, després Caixa d'Inversió, el banc o la Caixa de l'Església, com li vulgueu dir, que anys enera havia nascut a València i que aquí s'havia implantat. La «nostra» Caixa ha estat absorbida per la «Caja de Madrid», cosa que aquí no fa gaire gràcia. El bisbat no ha donat cap mena d'explicació del fet.

Dia 13 d'octubre a la fi es va inaugurar el monument al cim de Na Burguesa, pujol molt proper a Palma, en el suburbi de Gènova. Feia molt de temps que allà dalt s'havia planejat un monument, primer al Sagrat Cor, després al Cor de Maria, que ha acabat per ésser de la Reina de la Pua. Es veia des de fa un caramull d'anys la peanya buida allà dalt i a la fi s'hi ha col·locat una

imatge alta i prima que de fet no lleva la lletjor de la gran peanya de ciment. L'estàtua de metall no resulta gaire elegant perquè no es destria d'enfora res semblant a un monument.

Per acabar, la nota humorística. El beateri i els diaris sensacionalistes de Palma es commogueren fort davant l'anunci, fet a començaments d'octubre, que un sant Crist, petit i casolà, rajava sang per les nafres, no gaire lluny de la Seu. Hi hagué el conseqüent rebombori, amb una nota fins i tot del bisbat, que no encoratjava cap opció o valoració de bell antuvi. Passaren els dies i tot va resultar ser un embolic de rancúnies entre germanes, una crèdula del Palmar de Troya i una altra no tant, perquè l'anàlisi a què fou sotmès el drap tenyit de «sang» testimonià just unes substàncies colorants i res pus.

Pere Llabrés

DES DE TARRAGONA

Després de Tots Sants (amb regust de panellets i castanyes), de la cimera per la pau del món, de la plenària dels bisbes, de la reunió de cardenals, de trobades de consiliaris, etc., i a les portes de l'Advent (Sínode inclòs), els cristians de sabata i espardenyia mirem de compartir les quatre coses que ens motiven per tirar endavant.

Bibwe és, com tot lloc, un lloc de Crist

La missió es fa gran! Se'ns evangelitza des de Bibwe. El record i la pregària pels d'aquí que són allà i per tots els germans que no coneixem, esdevenen compromís. Funcionen una sèrie de serveis i activitats: dos àudio-visuals per a sensibilitzar les comunitats, dues cassettes (amb materials litúrgics i de dansa), recollida de llibres en francès per començar una biblioteca, la consolidació d'una xarxa de responsables a diferents zones de l'arxidiòcesi, etc., tot plegat, però, constitueix una realitat encara tendra i jove que necessita més col·laboració. De fet, Bibwe comença a ser un repte: cal fer front a la manca de clergat i cal que el sector més jove se'n responsabilitzi. D'altra banda, cal co-

municar aquesta experiència eclesial a les comunitats i a cada persona, tot fent prendre consciència del que representa ésser missioners.

Els joves com a prioritat pastoral

La Postconfirmació és un vell somni del nostre delegat. Mn. Pere Dalmau i Mn. Jordi Figueras, amb nomenament per a la seva zona, coordinaran aquest treball a l'Alt Camp i al Penedès. A Tarragona i al Baix Camp-Marina també ho intentaran, malgrat que no hi hagi cap nomenament.

Els animadors d'algunes parròquies van trobar-se a Tarragona amb els objectius següents: a) assolir un grup ampli i coordinat que eduqui vers l'obertura; b) programar accions a cada parròquia; i reflexionar-hi a la llum de l'Evangeli, i descobrir-ne l'espiritualitat; c) fonamentar l'experiència de l'Església que haurem descobert i transmetre-la als altres. Cada zona ho concretarà i mirarà d'incorporar-hi els arxiprestats. A més de pregar el bon Jesús, caldrà animar els rectors, vicaris, vicaris episcopals i vicaris generals. Hi ha molts joves i poquets agents de pastoral; ens cal, doncs, treballar en equip.

«Una pastoral de conjunt no és un conjunt de pastorals», repeteix Mn. Miquel Barberà, que és un dels que ho té clar.

La nostra reflexió anirà en aquesta línia. El 13 de gener tindran una trobada de revisió els qui van fer la programació al començament de curs; els dies 24 i 25 de gener, Mn. Joan Carrera, rector d'una parròquia de l'Hospitalet de Llobregat, ens ajudarà a reflexionar sobre la integració dels joves a la parròquia; i el 4 de maig hi haurà una gran festa de fi de curs de tots plegats. També s'intentarà d'organitzar una tanda d'«exercicis espirituals» a la casa de la Selva per a joves grans i es farà un recés per als membres del MJCC-JARC sobre «l'espiritualitat del militant», que dirigirà Mn. Salvador Bardulet. Com veieu, qui vulgui engatjar-s'hi pot fer-ho.

Diversos

Amb motiu de la *Jornada Mundial de les Comunicacions Socials*, que se celebra cada any, el Secretariat Interdiocesà de M.C.S. de Catalunya ha acordat concedir el Premi «Bravo», en la categoria de Ràdio, a la Delegació Diocesana de M.C.S. de Tarragona, per la seva continuada tasca de producció i difusió de programes religiosos a un creixent nombre d'emissores catalanes, atenent alhora la qualitat d'aquestes i llur adequació al lema de la Dia-

da: «Comunicacions Socials i joventut». La ràdio vol ser avui un dels signes del nostre temps, un lloc que evangelitzi i ens evangelitzi. Un reconeixement, doncs, de QUADERNS a l'equip d'aquest Departament sobre el qual Mn. Pasqual Saperas i Mn. Xavier Fort ens podrien contar tantes coses!

Ve't aquí les activitats de *L'Escola de l'Esplai*: dos cursos de monitors, quatre monogràfics (camps de treball, cançons, audiovisuals i màscares), cursos per a directors, i la col·laboració amb diferents entitats. El lleure és avui un repte seriós que demana reflexió i que també exigeix una presència que evangelitzi. L'escola vol ser-ne un instrument. Bon treball! Felicitem des d'aquí el Joan Josep Serrat, que serà durant un temps el president de la Coordinació Catalana de Casals, Colònies i Clubs d'Esplai, entitat que aplega els Serveis de Colònies de Vacances i Escoles de l'Esplai de les diòcesis catalanes.

El Servei de Colònies ha convocat els monitors i els responsables dels esplais a la Casa de Colònies de Vallclara (Conca de Barberà), amb una programació que ha de servir per a reprendre el que és específic d'aquest servei. El Marnel Borges i l'equip directiu intentaran recentrar el sentit del lleure com a temps per a educar en la fe i ho animaran en els diferents esplais. Bon curs!

Un grup de preveres varem reflexionar el curs passat sobre la

pastoral del Sr. Arquebisbe, al qual vam trametre el resultat del nostre balanç, que volem comentar amb ell, Mn. Joan Carrera ajudarà els capellans a reflexionar sobre el XXè. aniversari del Concili Vaticà II. Als arxiprestats s'initien tasques de coordinació...

Ens ha deixat Mn. Emili Altaba i Vallès, ordenat el 1927, amb el mateix silenci en què havia viscut. Ara la seva veu ressonarà en

aquell lloc vers el qual s'adrecen els nostres cants. El seu enterrament no fou multitudinari... és la pobresa de molts vells! Preguem per ell. També ens ha deixat la germana del Sr. Arquebisbe, Dr. Torrella, que ell recordava sovint a les trobades de capellans. Ara el seu record serà diferent.

Bon Nadal i bon treball per a tots. I a esperar el 1986, Any de la Pau!

Joan Anton Cedó

BISBAT DE TORTOSA

Ja era hora

No recordo el temps que fa que «4 Vents» no són tals perquè hi manquen els vents del sud, els del bisbat de Tortosa. No sé ben bé per què he trigat tant de temps a escriure des de l'última crònica: molta feina, poques notícies, notícies no noticiables... Perdoneu-me'n els lectors. Ací és de nou la crònica de Tortosa que ja no escric des del Masroig, perquè des del setembre sóc administrador parroquial (abans se'n deia ecònom) de Benissanet

i Miravet, a la vora de l'Ebre, a l'altre costat, que encara és Catalunya. Em sembla que no hi ha cap Rector al bisbat. Els costa, als bisbes, de posar en pràctica el nou Codi.

El Sínode diocesà

El vent de l'Esperit bufa fort a tot el bisbat, que està en Sínode. En això sí que seguim el Codi. Ja fa un any comença el Sínode diocesà i en grups de treball es parlà a totes les parrò-

quies durant el curs passat de l'«Església qui ets i qui som». El treball, distribuït en cinc temes amb els seus subtemes, donà prou feina a tots per posar-se en sintonia i adonar-se del que som. No s'han fet encara els resums globals dels suggeriments genèrics i les constatacions de cada grup, tal com es preveïé per aquesta primera etapa.

Amb el nou curs ha començat la segona etapa en la qual ja s'aportaran propostes realitzables. El primer trimestre revisarem el que fem per conèixer més i millor la Bíblia i el Magisteri (el missatge cristià), i com transmetem i vivim aquest missatge; revisarem els mètodes tradicionals (homilia, predicació, catequesi, mitjans de comunicació social) i intentarem cercar nous camins. Una bona tasca per a un trimestre si tenim ganes de treballar.

I de pressa, que el segon trimestre encara serà més dens. Es tractarà de revisar l'Església que celebra els sagraments. Caldrà, doncs, repassar la celebració de tots i cada un dels sagraments: per què, com, quan, a qui..., fins arribar a propostes concretes. El treball no haurà acabat encara ja que l'Església és essencialment servidora: quin és el nostre servei a la comunitat cristiana i fora d'ella?; com servim, des del pobre i el malalt fins la cultura i la política? Aquests seran els temes del segon trimestre del curs.

El pla no pot ésser més ambi-

ciós. A la fi ja us contarem què ha passat quan a la tercera etapa del Sínode es refundran les propostes i passaran a ésser votades una a una.

Estructuració del bisbat

Un altre aspecte del nostre bisbat és la proliferació de nous consells, secretariats, comissions i subcomissions. Fa la impressió que es vol comptar amb una bona organització, un bon organigrama encara prou clericalitzat. Cada un d'aquests organismes vol donar senyals de vida, convoca reunions, exposa plans, envia circulars..., i el pobre Administrador Parroquial rep cada dia alguna d'aquestes missives o orientacions i arriba a la conclusió que som a l'era de la «paperorum progressio» («vox populi»).

No penseu, però, que passi com a l'Administració Pública, on malgrat haver-hi tants i tants caps de servei a cada conselleria, no en treus l'entrellat. Per ara encara ens entenem.

Consells pastorals parroquials

Com que el que acabo d'esmentar suposa una base estructurada, és lògic que també formi part dels objectius d'aquest any la creació a cada parròquia d'un Consell pastoral, com a base dels Consells Interparroquial, Arxiprestal i Diocesà. Cregueu-me, pe-

rò, que costa de fer moure el poble fidel, que hem tingut només com a això, com a fidel obedient, sense cap responsabilitat, i al qual ara volem oferir la responsabilitat minsa de prendre «acords» amb l'aprovació del rector de la parròquia.

El cànon 536 diu: «Si és oportú, que es constitueixi a cada parròquia un Consell de pastoral», i el cànon 537: «A cada parròquia ha d'haver-hi un Consell per als assumptes econòmics». No deixa d'ésser curiós que s'insisteixi en el primer cànon («si és oportú») i que no es faci res d'acord amb el segon («ha d'haver-hi»).

Residència de vells

Tot al llarg d'aquest any ha estat notícia el fet que les Germanetes dels Pobres han decidit tancar la casa que des de fa més de cent anys tenien a Tortosa per acollir-hi els vells pobres. I ve't aquí el problema: on posarem el tresor del nostre bisbat que són els pobres? La qüestió ha estat assumida i resolta pel bisbat, al qual les Germanetes han cedit tots els béns que tenien a Tortosa. S'ha creat un patronat i les Germanes de la Consolació s'han fet càrrec d'aquest servei.

V Escola d'Estiu per a Catequistes

Un esdeveniment revulsiu fou la celebració al nostre bisbat de la V Escola d'Estiu per a Catequistes. Una setmana d'intensa vivència al Seminari Diocesà, que va servir estupendament per a aquesta celebració multitudinària al servei de la Catequesi a Catalunya.

El moment més àlgid de la setmana fou la conferència a la catedral de Mons. Antoni Deig, bisbe de Menorca, i la celebració de l'eucaristia a continuació. Fou una celebració autèntica i viscuda. En veure les trones de pedra plenes de jovent (tot era ple) recordava el canonge Mn. Manyà (e.p.d.), els sermons del qual admirava de jovent, i em semblava que deia tot satisfet: sí, endavant; ja és hora que es reprengui al nostre bisbat el que deïam el 1912, a l'himne del Certamen de la Doctrina Cristiana: «No volem, a Déu, parlar-li com si fos un foraster, que Déu que ens dóna la llengua prou sap parlar-la també. En la llengua que les mares ens donaren amb la llet, cantarem les glòries pàtries, cantarem la nostra fe, que Déu autor del llenguatge en cap terra és estranger».

Joan Masip

URGELL

Els afers pastorals sembla que gaudeixen de vacances també durant l'estiu, però no és pas així almenys en la seva totalitat. Les parròquies de les comarques pirinenques acullen cada dia un nombre més elevat de persones que fugen de la ciutat i fins i tot de les platges cercant la sana ecologia de la muntanya. I aquestes persones participen en bon nombre en la litúrgia parroquial, l'animen amb la seva renovada presència i donen testimoni de la seva fe. El que cal, però, remarcar entre les activitats pastorals d'estiu són els diferents torns de campaments i colònies organitzats pel Servei diocesà de Colònies de Vacances. Aquesta organització diocesana disposa al bisbat de sis casals expressament preparats per a les seves activitats, amb una capacitat total de 550 places. Dues cases —Bastanist i Espot— són administrades directament pel s.c.v. i les altres quatre per diferents centres. Tots els casals estan situats en llocs privilegiats per a la seva finalitat: la Noguera, la Cerdanya, el Pallars i Andorra.

Durant aquest estiu han participat en els diferents torns de colònies i campaments 1.442 infants, 249 monitors i 17 persones en els diferents serveis.

Per a la nova etapa que acaba

de començar ja s'ha preparat el curs de monitors, activitat que es portarà a terme en dues etapes intensives durant les festes de Nadal i Pasqua. La credencial que acredita la preparació dels joves és exigida per a poder participar com a monitor en qualsevol activitat del moviment.

Després de les seves tasques d'animació durant l'estiu, els monitors del bisbat s'han aplegat a Andorra, els dies 12 i 13 d'octubre, per a celebrar l'Any Internacional de la Joventut. El centenar de participants han començat la convivència amb una excursió a la Vall d'Incles, després han pujat al Juclar i han fet la cloenda de la trobada als peus de la Mare de Déu de Meritxell, on han celebrat l'Eucaristia. La trobada ha palesat la força del Moviment a les nostres comarques i ha refermat els joves en la seva vocació d'educadors en el temps lliure.

Onze arxiprestos en lloc de quinze

Després d'escoltar la proposta del Consell Presbiteral en ordre a la revisió del nombre d'arxiprestos, el Sr. Bisbe ha determinat que el seu nombre sigui d'onze en lloc dels quinze actuals.

Segons aquesta determinació, els arxiprestats Major (la Seu d'Urgell) i el d'Oliana-Organyà tindran un mateix arxiprest i els quatre del centre del bisbat dependran també d'un sol arxiprest.

Les raons que han determinat aquest canvi són les millors comunicacions entre els pobles, la concentració dels preveres als caps de comarca i el reforçament donat a la figura de l'arxiprest pel nou Codi de Dret Canònic.

Darrerament el Sr. Bisbe ha realitzat una consulta a tots els preveres de la diòcesi a fi que li suggereixin els noms dels més idonis per a coordinar les tasques pastorals en les seves comarques i atendre els seus problemes.

Reconeixement

Recentment el Govern de Colòmbia ha condecorat el prevere urgellenc Mn. Sebastià Bonjorn, per les seves activitats en la formació i l'educació de la joventut. Aquest sacerdot forma part del grup de sis missioners diocesans que treballen a Bogotà, ha fundat un institut tecnològic, on reben formació 3.000 alumnes dels barris més pobres de la capital colombiana, i ha posat en marxa també en el mateix centre una universitat a distància.

La Generalitat de Catalunya ha concedit la Creu de Sant Jordi a Mn. Albert Vives per la seva acció a favor de la Llengua i la Cul-

tura Catalana. Aquesta distinció ha estat concedida al prevere urgellenc per indicació de l'Associació «Arnau Mir de Tost», de la Seu d'Urgell, entitat que ha recollit la signatura de 2.000 persones i el recolzament de 60 organitzacions que s'han adherit a la iniciativa. Mn. Albert Vives és director de la càtedra «Mn. Pere Pujol» des de la seva fundació l'any 1968. Aquesta institució va unir-se a Òmnium Cultural el 1971 i des d'aleshores molts alumnes hi han obtingut els títols d'aptitud i professorat de Llengua Catalana. Molts mestres s'han graduat també en les classes dirigides per Mn. Albert.

Mn. Albert Vives s'ha distingit també per la seva dedicació a la música, a la història i a l'art. Actualment és director del Museu Diocesà. Va néixer a Oliana el 1907, i fou ordenat de prevere el 1931. Persona d'una delicada sensibilitat, vibra davant qualsevol manifestació espiritual. Ha viscut sempre de forma senzilla i suportant el llast d'una salut feble.

Urgell a Europàlia'85

L'art d'Urgell, de mèrits internacionals, ha estat també present a Europàlia'85, l'exposició de Brusselles. El «Beatus» del Museu Diocesà està exposat en la sala destinada a les altres còpies dels comentaris a l'Apocalipsi i al llibre de Daniel.

La còpia del famós comentari bíblic, guardada al Museu Diocesà, és anònima i realitzada el s. x. És un còdex de lletra visigòtica i conté una vuitantena de làmines amb gravats il·lustratius del text. En algun aspecte ja tenim dimensió europea...

El bisbe Joan en el II Congrés de Migracions

El Sr. Bisbe, durant els dies 14-19 d'octubre, ha participat en el II Congrés Mundial de Migracions celebrat a Roma. Com a president de la Comissió Epis-

copal de Migracions de la Conferència Episcopal Espanyola, ha presentat una ponència sobre la situació dels emigrants espanyols a Hispano-Amèrica i en altres parts del món, sobretot a Europa. Mons. Martí coneix bé el camp de la pastoral en el món de les migracions arran dels seus viatges a diferents nacions europees i de la visita a diferents centres d'atenció als «hispanos» de Nord-Amèrica.

I aquí acabo, tot esperant que la pluja arribi aviat i que l'hivern sigui suau com ho són els tons d'aquesta privilegiada tardor pirinenca.

Antoni Mirabet

DES DE VIC

Heus aquí que l'Estat se sent proteccionista i vol salvar les obres d'art religiós escampades per les nacions de l'Estat espanyol, d'això que vulgarment se'n diu España. Aquest zel fa pudor de socarrim. L'Església, amb mitjans precaris, ha guardat i augmentat durant segles el seu patrimoni artístic amb una dedicació heroica. Quan els mals vents, que de tant en tant bufen esvalotats, han malmès els nostres arxius,

biblioteques, llocs de culte i museus, els creients han recollit i reunit de nou, després del temporal, les espurnes i els bocins que han quedat i, com si res no hagués passat, han començat l'eterna reconstrucció d'aquest meravellós món que és l'acta de fe dels nostres avantpassats.

I ara, com que diuen que no ens en cuidem, ens el volen prendre.

Això put a mendizabalisme. No

s'hi val! No podem sotmetre'ns-hi!

El Bisbe Josep M. ja n'ha parlat al «Full». Ep! El patrimoni artístic religiós és nostre. I ben nostre!

Pluja de nomenaments

Heus aquí l'últim rebombori: Jordi Rossich, membre del Col·legi de Consultors; Lluís Costa, delegat diocesà davant la Generalitat i les Diputacions per a la restauració del Patrimoni cultural i artístic; Antoni Junyent, delegat diocesà de Càritas; Miquel Camprubí, director del Teologat; Miquel Camprubí, Josep Bastardes i Xavier Puigrefagut formaran part de la Comissió per al Diaconat permanent i Ministeris laïcals; Josep Parés, capellà de l'Hospital de Vic i coordinador de la Pastoral sanitària de Vic-nord; Joan Torra, assessor religiós del col·legi de Sant Miquel dels Sants, de Vic; Carles Queral, vicari de la Seu de Manresa, i Josep Subiranas, director del col·legi del Seminari.

Celebrem la fe

Des d'ara tenim unes ordinations oficials sobre els grans passos eclesials del cristià. El B.O.B., set-ot. 85, publica un programa d'actuació davant l'administració dels Sagraments de la Iniciació cristiana (Baptisme, Primera Comunió, Confirmació), del Matri-

moni, de la Unció dels malalts i també de les Exèquies.

Cada una de les celebracions va acompanyada d'uns trets teològics bàsics, d'unes pautes a tenir en compte i d'unes normes vigents dins l'àmbit diocesà.

Aquest Directori es limita a tenir presents aquelles catequesis i celebracions la demanda de les quals té un plec d'ambigüitats i de problemes. És pràcticament un Directori de Catequesis pre-sacramentals.

Es el fruit d'unes experiències que han anat proliferant arreu, corregides per la traça i la bona voluntat dels grups de gent que es reuneixen de tant en tant, oficialment o casualment, enllà del Bisbat.

Jornada de capellans de pobles

Més d'una vintena de capellans es van reunir a Manresa a primers de setembre per a estudiar els signes del món rural de cara al nou curs. El tema fou: «Atenció als laics inquiets». Després de passar pel sedàs les tasques que es fan i les que queden per fer, s'acordà un major contacte entre els responsables que viuen uns problemes semblants. Aquesta segona trobada fou organitzada per la Delegació de Pastoral Rural del Bisbat.

Consell presbiteral

La primera reunió del nou curs tingué lloc a Montgrony els dies 12 i 13 de setembre. Es va parlar de rectories, de l'economia del Bisbat i dels Estatuts del Consell Presbiteral. *Conclusions:* Cada parròquia haurà de tenir un Consell d'Economia de cara a una administració més transparent tant a nivell parroquial com de Bisbat; cal plantejar-se un compromís molt seriós per l'autofinançament de l'Església; i que l'any vinent s'establirà un augment considerable en l'aportació que fan les parròquies al Fons comú.

Per a tots els qui vulguin ajudar els infants, joves i adults a madurar la fe, s'organitzen sis cursets on es debatran, d'octubre a març, els següents temes: «Què és la Catequesi», «Els Sagraments», «Jesucrist», «L'Església», «La Bíblia» i «Ser cristià».

Visita pastoral

El Bisbe Guix està fent una visita pastoral a diferents parròquies de la República Dominicana, Guatemala, Veneçuela i el Perú, on hi ha comunitats cristianes portades per gent de Casa.

Perú: Ramon Roca, de Rodós. És el rector del Seminari de Chiclayo. Té un grup de més de 50 estudiants entre filòsofs i teòlegs.

Argentina: Ramon Prat, de Mirambell; Isidre Farrés, de Calaf;

Joan Guiteras, de Sant Quirze de Besora; Lluís Calm, de Castellterçol, i Florenci Viladoms, de Castellbell, rectors de diferents parròquies de Buenos Aires. Pere Travesset, de Sant Quirze de Besora; Josep Rossell, de Sant Pere de Torelló; Manel Pladelasala, de Granollers de la Plana, i Jaume Soler, de Castellet, a la diòcesi de Nueve de Julio. Joan Nesplé, de Malla, rector al bisbat de la Pampa.

Veneçuela: Angel Riba, de Sant Julià, i Valentí Bosch, de Manresa, al Bisbat de Barquisimeto.

Guatemala: Montserrat Baulenas, de Vic, atén una llibreria diocesana a Quezaltenango.

República Dominicana: Conxita Fargas, de Manresa, es dedica a la promoció humana i cristiana de la joventut.

Diversos

La parròquia de la Sda. Família de Manresa suara va celebrar el vintè aniversari de l'Agrupació escolta. El lema fou: «No volem que sigui un mirar enrera per quedar-nos aturats, sinó un mirar enrera per recordar-nos que cal tirar endavant».

Han estat designats nous canonges: Miquel dels Sants Gros, Josep Esteve, Angel Miralda i Josep Jutglar.

Per sisena vegada es van reunir a Vic un munt de simpatitzants i amics de l'Obra al voltant del pare Claret. Era el dia del Pilar.

Fou una jornada d'amistat, pregària i germanor, presidida pel Bisbe Guix.

Ens han deixat...

Darrerament han mort els següents preveres: el 30 d'agost, Jaume Vigué i Ramisa, rector del Figueró, i el 3 de setembre, Ramon Puigoriol, beneficiat de la catedral.

Bon Nadal!

Per Pasqua i per Nadal cada any esperem debades que la nostra llengua ressoni com les altres al Balcó del Vaticà. Però, noil, encara no n'ha arribat l'hora. Encara no ens toca! I això que no deuria ser pas massa difícil per a qui es veu en cor de saludar els

cristians d'arreu del món en un tou de llengües sense parió, algunes d'elles molt més minoritàries i enrevessades que no pas la nostra. De moment sabem que davant la nostra n'hi ha almenys una cinquantena; potser serà la propera... Ja us ho diré, si per cas.

Ens sap greu no sentir-nos felicitats en català. Encara que n'entenguem d'altres, de parles, la nostra, senzillament, és la *nostra*. Qui se n'hauria de preocupar, d'això? La nostra no pot ser substituïda per cap més. No és només una queixa d'uns quants; és el plany de molts. Els cristians catalans bé ens mereixem un Bon Nadal i una Bona Pasqua!

Abans, pel Novenari, dèiem: «Quan serà, Déu meu, quan serà?».

De tota manera, que tingueu un *Bon Nadal!*

Sebastià Codina

RETALLS

El Full Dominical i la trampa del bilingüisme

Em trobava de vacances en un poblet del Vallès. Un poble petit, format majoritàriament per gent del país, amb una gran capacitat, per tant, d'integració dels forasters. Sense ser zona eminentment turística, a l'estiu es nota un xic més de moviment. Compro el «Full Dominical» i, com pertoca, és el de l'arquebisbat de Barcelona. El llegeixo *in situ*, és a dir, incardinat, ni que sigui per a pocs dies, en aquell poble on el nostre idioma va i ve, on s'utilitza a manta per a donar-se el bon dia, per a trafiquejar i per a tafanejar, per a comprar i per a vendre i on, si el ve-

nedor ha de presentar el seu article en castellà, l'empra i el xafa d'una manera que no crec que l'entengues un veí de Burgos. És en aquest ambient on he llegit el «Full Dominical» i me n'ha sobrat la meitat. Però és que també els en deu haver sobrat la meitat als fidels complidors de la missa del diumenge d'aquest poble. I cada setmana els deu passar el mateix. En resum, que el «Full Dominical» de l'arquebisbat de Barcelona és escrupolosament fidel al bilingüisme més exigent. Tant, que bé es pot fer mereixedor d'una medalla constitucional. Ja ho sé, que aquest mateix «Full» comprat i llegit a Santa Coloma de Gramenet o al barri Campoamor de Sabadell pot ser titllat

per més d'un de catalanista. Tot i que, en un lloc i l'altre, bé deu ser bo d'esperar que s'hi implant l'idioma del país sense que això sigui obstacle perquè llurs veïns en parlin, d'idiomes, dos o quatre, com més millor. L'arquebisbat de Barcelona, però, no el formen només aquests nuclis idiomàticament conflictius i, esperem-ho, conjunturalment conflictius. Barcelona, com a bisbat, té un bé de Déu de parròquies que no són bilingües. I és de doldre que, a través del «Full», s'hagin de veure iniciades i abocades al bilingüisme.

Ah, el bilingüisme! Deixant a part que caldria primfilar bé què és el bilingüisme i qui és i qui no és bilingüe, la manera pràctica com a vegades s'aplica pot tenir conseqüències funestes per al nostre idioma i, per tant, per al nostre país. No em compto entre els qui creuen que Catalunya són les muntanyes i els rius, sinó entre els qui estan convençuts que Catalunya fonamentalment és la llengua. Diguem-ho un cop més: el bilingüisme és una trampa. I ens hi podem trobar agafats en un tres i no res. Perquè si es tracta només d'una atenció als castellanoparlants, ens devem haver de marcar uns terminis. Fins quan? Altrament, qui sap si un bon dia —Déu no ho vulgui— prevaldrà la solució simplista que ja s'apunta de tant en tant: per què repetir el text en català si el castellà tothom l'entén? — *Salvador Bardulet*

Religió a l'escola

Ha caigut a les meves mans una fitxa o enquesta amb la qual la «Comisión Episcopal de enseñanza y catequesis» intenta de saber, de tots i cadascun dels col·legis públics de tot l'Estat espanyol, des de Pre-escolar fins a B.U.P. i F.P., el següent: «*¿Existe lugar idóneo para el culto? ¿Existía, pero ha sido cerrado? ¿Cuenta con instrumental litúrgico? ¿Se celebran en el centro actos de culto para los alumnos? ¿Hay otras actividades de formación y asistencia religiosa? (se pueden especificar al dorso) ¿El centro cuenta con asesor religioso? ¿Hay crucifijos o símbolos religiosos en las aulas? ¿Los había, pero han sido retirados?*»

Davant el gènere literari d'aquesta enquesta se m'han acudit les següents reflexions:

1. Tinc una no gaire vaga impressió que el Congrés d'evangelització suara celebrat, també a Madrid i depenent també d'una Comisión Episcopal, la de Pastoral, ha pres uns viaranys molt diferents. Tan diferents que un hom no sap si arribaran a trobar-se.

2. La tasca que veig que fan els professors de religió en col·legis públics del meu bisbat i d'altres de Catalunya va més a prestigiar la classe de religió a través d'una adequada preparació doctrinal i pedagògica, a intercanviar experiències de programacions, a fer-se presents enmig dels alum-

nes i també del claustre per a poder arribar a un tracte humà i normal amb tots i, si s'escau, per a poder defensar postures que consideren justes i coherents. Per les trobades a les quals jo he assistit m'adono que, de tota l'enquesta, només contestarien la pregunta que fa referència a d'altres activitats de formació. I encara en una altra clau: com es va fent un seguiment dels nois i noies amb inquietuds cristianes, com se'ls va incorporant a moviments i serveis eclesials. No crec que als nostres professors de religió els preocupi massa si el centre té instrumental litúrgic, si hi ha capella o n'hi havia, si a les aules hi ha crucifix o n'hi havia, per més que tot això respongui a una llei del 1930.

3. I un cop fet el despulament de les enquestes, a quines grans conclusions s'arribarà i quines orientacions rebran els professors de religió, els pares, l'opinió pública...? Perquè, pel que sembla, això respon a un «Plan de Acción para el trienio 1984-1987». Vist el tarannà amb què ha estat redactada la fitxa a omplir, sense voler, m'ha vingut a la memòria l'expressió que al seu moment va fer forrolla: «Convoco la milícia?» de l'obra *«El retaule del flautista»*. — *Salvador Bardulet*.

Una situació greu: Catequesi sense Bíblia

Ens referim a la situació en què ens trobem actualment a Catalunya. El preu de la Bíblia més barata que hi ha al mercat és de 2.500 pessetes. Mentre en castellà es troben bíblies a 500 o 600 pessetes.

Què fer, doncs? ¿Exigir als nostres infants, als nostres nois i noies, que comprin una Bíblia de 2.500 pessetes? La veritat és que, segons en quins medis, amb la crisi que vivim hom no gosa. ¿Dir que la comprin en la llengua que vulguin? Això seria encara més lamentable.

Cert que avui dia tot és car i que molts pares es gasten dues mil pessetes en qualsevol fotesa per als seus fills. Però, si no són cristians conscients, quan es tracta de la catequesi o de la formació religiosa dels seus fills, els sembla excessiu. Per altra banda, no acaben d'entendre una diferència tan gran de preu entre unes bíblies i les altres.

Hi ha la solució de demanar als nens que portin la Bíblia de casa. Però resulta que són més poques que les que ens pensem les famílies que tenen Bíblia. I moltes la tenen encara en castellà. Solen tenir un Nou Testament, però no la Bíblia sencera.

Això fa que siguin molts els infants i adolescents que es veuen privats d'un accés directe a la Bíblia, en l'edat més apropiada per a familiaritzar-s'hi.

Creiem, sincerament, que la situació és prou greu perquè mereixi la major atenció no sols de les autoritats religioses, sinó també de les institucions culturals catalanes. Ens fa falta com el pa que ens mengem una edició ben feta, però popular, accessible, de la Bíblia. — *Jesús Huguet*

Vint anys després del Concili

Són moltes les valoracions que aquests darrers mesos s'han fet del Concili. Aquí voldria oferir el meu senzill punt de vista. Crec que la valoració positiva o negativa dels fruits del Concili depèn molt de l'òptica o dels criteris amb què es faci. Més concretament, si es fa prenent com a punt de referència la institució eclesiàstica o els valors evangèlics.

En efecte, no hi ha dubte que la renovació conciliar, junt —s'ha de dir tot— amb el procés de secularització i de pluralisme que ha sofert la nostra societat aquests darrers anys, ha provocat, en alguns aspectes, un debilitament de la institució eclesiàstica. Pensem, per exemple, en la davallada de les vocacions sacerdotals i religioses, la disminució de la pràctica religiosa, especialment entre els joves, la pèrdua de poder i prestigi social, l'esquerament del bloc eclesial ocasionat

tant pel pluralisme en els diversos ordres com pel qüestionament de la manera tradicional d'entendre l'autoritat, amb la consegüent pèrdua d'uniformisme i seguretat...

Però, per altra banda, ningú no pot negar que el Concili ens ha introduït per uns camins més evangèlics de pobresa, obertura i llibertat i ha reportat uns beneficis incommensurables a l'Església. A nivell personal, ha fet un gran bé a bisbes, capellans, religiosos i laics, permetent-los de viure al dia el seu cristianisme. Ha fet prendre consciència de la primacia de la Paraula, de la prioritat de l'evangelització i de la necessitat d'una personalització de la fe. Ha estimulat la iniciació bíblica i ha fet possible la renovació litúrgica. Enfront dels dogmatismes, ha fomentat l'esperit de recerca i de diàleg. Ens ha ensenyat a viure un cristianisme més filial. Ha creat un clima de comunió a l'interior de l'Església, facilitant la participació dels laics, la col·laboració entre capellans i religiosos i promovent un estil de relacions més cordials i respectuoses amb tothom. Ens ha fet veure l'ideal d'una Església més pobra, més àgil, més humana, oberta als problemes de l'home i del món, posada al costat dels pobres.

I, pel damunt de tot, ens ha permès a tots de sentir-nos una mica més lliures.

Per tot això, podem dir que el Concili va representar una veritable reconversió de l'Església davant la profunda transformació

de la societat moderna. Ens esgarrifa només de pensar en el daltabaix que hauria suposat la brusca topada de l'Església amb la cultura moderna, sense les possibilitats d'adaptació que ens va oferir el Concili.

El que s'hauria de fer, creiem que és prosseguir i impulsar, des de totes les instàncies, l'obra i l'esperit del Concili, que des d'un temps ençà semblen empantanejats. Si volem usar una frase de moda, podríem dir que el Concili, sobretot en la seva intencionalitat més profunda, continua essent en molts punts una assignatura pendent. Per altra banda, el moviment conciliar és irreversible pel fet d'estar en major consonància tant amb els valors evangèlics com amb la mentalitat de l'home d'avui. Caldria, doncs, impulsar d'una manera especial el clima de corresponsabilitat i col·legialitat a l'Església, posant més l'accent en la igualtat radical que en les diferències funcionals dels membres del poble de Déu; l'evangelització; la renovació i la inculturació litúrgica; l'alleujament, la transparència i la disponibilitat de les institucions eclesiàstiques; una actitud de veritat i audàcia per part de l'Església, que li permetés de posar damunt la taula, sense pors ni reticències, els problemes més difícils i candents; l'obertura al món, a la cultura, a les ciències; la incidència del cristianisme en la vida i en la praxi; la predilecció pels pobres...

Demanaríem, finalment, que no

es vulgui fer servir el Sínode per a esmenar el Concili. Ni per a esgrimir les definicions d'altres concilis contra les ensenyances del Vaticà II, amb l'excusa del seu caràcter pastoral (potser mai el Poble de Déu no s'havia retrobat tant en un concili com en aquest). Ni per a emprar la lletra contra l'esperit del Concili, que sempre és més obert. I que no s'oblidi tampoc que les exigències de l'evangeli no sempre estan en conformitat amb els interessos de la institució, almenys com moltes vegades s'entenen. — *Jesús Huguet*

Consiliaris?

Durant els anys seixanta i la primeria dels setanta, els qui llavors ja érem capellans teníem molt clar què volia dir fer de Consiliari d'un Moviment. Ara tothom fa de Consiliari, i ningú no sap ben bé què carat vol dir això. El qui porta un grup de Confirmació, s'anomena (autoanomena) Consiliari. I el rector o vicari, que és el factòtum d'una Colònia de vacances. I el capellà coordinador d'un grup de litúrgia. I el del Consell d'Economia. I el...

He arribat a la conclusió —encertada o no, no ho sé; però sí fonamentada— que les «consiliaries» s'han devaluat. Serà perquè els mateixos Moviments s'han devaluat? No m'atreiria a afirmar-

ho. Però sí que s'han diluït un xic en lletres i més lletres, han amagat el cap en la boira espessa del maremagnum pastoral de l'Església catalana d'avui. Com que hom no sap ben bé què és el que cal fer, s'entreté sovint en unes accions un xic descafeïnades. I ambigües.

Pasqües Joves, Aplecs de l'Esperit, Jornades de Consiliaris de tota mena (els consiliaris, vull dir), grans vetlles de pregària... I papers; sobretot papers. Cada Moviment i grup publica tones de materials escrits; alguns, de bona qualitat. D'altres, que no s'aguanten ni amb guetes.

Però, tornem als consiliaris. Avui dia s'autoanomena consiliari el capellà que té un grapat de persones —fonamentalment de joves— que puñulen entorn seu. Aquest consiliari sol ser vicari o rector. I compagina les seves activitats parroquials amb les tasques pròpies de la «consiliaria». I, sovint, hi aplica el mateix barem: l'alta direcció. S'ho mira tot des del seu setial inefable i decideix en els moments clau.

Cardijn va seguir tota la seva vida un militant; i aquest, al final, li va fer figa. D'això, res avui dia. Tots tenim massa activitats, tenim el temps cronometrat, ens devem a cinquanta grups i grupets (a més de les classes, és clar).

Jo tenia entès que fer de Consiliari volia dir situar les persones en el seu medi, seguir les persones concretes en la seva vida con-

creta, fomentar les relacions entre les persones, anar revelant Jesucrist en la vida de cada persona, anar descobrint les crides de Déu a través de la persona i el seu medi, revisar la meua vida juntament amb la vida de cada membre del grup, potenciar al màxim la meua dedicació al grup i al medi...

Jo ho tenia entès així. Però es veu que sóc antiquat. Es veu que he quedat «demodé». Es veu que els nous temps demanen noves espècies de «consiliaries». No ho acabo d'entendre, però m'hi hauré d'acomodar. — *Quim Pla*

Estic saturat de reunions

Sí. D'un temps ençà, les reunions se'm mengen. Em convoquen per tots costats. I no dono l'abast. Aquest fet m'ha vingut a la memòria al moment que un company m'ha trucat i m'ha dit, entristit, que a una reunió d'àmbit català només se n'hi havien apuntat mitja dotzena. Jo l'he consolat com he pogut i li he dit que comptés amb mi. Faré un esforç, prendré una nova dosi de masoquisme i assistiré a la reunió d'àmbit català. El que tractarem, ja fa temps que ho sé. El tema i les conclusions són dades i benèfides. I després, no les aplicarem; quedaran sobre el paper: faran bonic quan hom escrigui la història.

Normalment jo passo tots els papers al meu Bisbe. El meu Bisbe, que és una excellent persona, me'n dóna les gràcies. I posa el paper al piló. Jo el comprenc, i penso que ell també està crucificat pels papers i per les reunions. Déu me'n guard de retreure-li alguna cosa! En tinc prou amb l'esguard de complicitat que ens donem mútuament i amb les xerrades de cor a cor que tenim de tant en tant.

Quan arriba el moment de fixar data per a una reunió ja tremolo. Tothom pren, ben seriosament, la seva agenda i va cantant el «plange-plange» de les impossibilitats temporals. Sort que encara tothom troba temps per a un dia d'esbarjo. Només faltaria que ni per a això en trobéssim!

S'ha acabat aquell temps en què els militants tenien una reunió a la setmana, algunes reunions extra durant l'any, i prou. Ara, el qui no és militant de tres grups, ho és de quatre o cinc. I tots pretenen fer la reunió setmanal. Afehi-hi les convocatòries extra (Consell de Laics, Consell de Pastoral, Delegat de Joves, comissions interparroquials, coordinadores de litúrgia, de catequesi, de cant, de joc, de dansa, etc.) i arribareu a la conclusió que, a més de treballar les vuit hores —si és que tenim treball—, ens passem les altres setze hores reunits.

A menys que hom tingui el do de la ubiqüitat, cosa de la qual ja començo a estar convençut, puix veig les mateixes persones

a les diverses reunions. I penso que ell és aquí i la seva aura a la reunió del costat.

Sí, moltes reunions. Però, després, la vida i el progrés pastoral no els veig gaire enlloc. Estic temptat de pensar a veure si la quantitat de reunions no resulta inversament proporcional a la realitat pastoral, als fruits pastorals. Desitjo arribar a la saturació màxima de reunions per veure si, després, començarem a fer una tasca pastoral amb cara i ulls. Algú em diu que sóc un illús. Però jo mantinc l'esperança. — *Quim Pla*

La pastoral de joventut a Catalunya i els escacs

La Pastoral actual de Joventut a Catalunya és com una partida d'escacs. Però no entre jugadors de la categoria de Kàrpov i Kasparov, sinó entre jugadors de tercera o quarta categoria (em sembla que no existeix la cinquena categoria).

Jo faig un moviment d'atac, tu fas un moviment de contenció. Jo faig una jugada secreta, tu fas un directori pastoral. Jo m'inclino pels moviments generals, tu t'inclines pels moviments especialitzats, estratègics. Jo amago les meves vertaderes intencions, tu esperes a veure si jo em defineixo. Tu fas d'àrbitre i, per tant, serves una distància exquísida; jo

miro l'àrbitre de reüll perquè no diu mai res: únicament es limita a esperar per veure qui caldrà proclamar guanyador de la palestra. Veus fortes de l'exterior diuen que el joc d'escacs és massa important per a tancar-lo en una sala, encara que aquesta sala s'anomeni Catalunya. Veus de l'interior diuen a les veus de fora que només cal que ells mateixos comencin una partida pel seu compte.

L'ambient sembla emocionant i de categoria. Però, com que es tracta de jugadors de tercera o quarta, la cosa es resol en un clima de provincianisme i de joc de nyaus. No sabia com dir-ho: s'hi juga molt i no s'hi juga res en aquesta partida. Com en el joc, com en una partida d'escacs entre aprenents o entre els qui juguen per matar l'estona.

I així és la Pastoral de Joventut a Catalunya. El quadre és petit (vull dir el tauler d'escacs). Volem jugar amb més fitxes del compte. Som jugadors de tercera i, per tant, no anem gaire forts d'estratègia. Els àrbitres no compareixen massa sovint; només en moments sense cap transcendència per a la partida. Els jugadors creiem que no tenim res per aprendre de l'estratègia del company contrincant. Les veus de fora ens condicionen, i pifiem una jugada darrera l'altra. Allarguem innecessàriament les partides. Nosaltres, jugadors mediocres, volem fer com els bons jugadors: guardar-nos en secret la jugada de-

finitiva. Ens neguem a intercanviar estratègies amb el company adversari. No dominem massa bé el reglament. I, sobretot, diluïm la nostra ineptitud i el nostre joc de passa'm-a-buscar amb grans disquisicions sobre el sentit de les jugades.

Catalunya no és un terreny apte per als escacs. Almenys aquests darrers anys. Ni Europa, en general. Els millors són els eslaus, pel que sembla.

No sé si serem, tots plegats, capaços de reconèixer humilment que no en sabem gaire, de jugar als escacs pastorals. Penso que n'hem de ser conscients. I suposo que ens posarem tots al voltant d'una taula per compartir el poc que sabem i millorar, amb l'ajuda dels grans mestres. Tots: jugadors i àrbitres. — *Quim Pla*

La romanitat

Anys ha, en una comunitat de l'abbé Pierre, el consiliari ens deia, als que llavors deixàvem, perplexos, l'adolescència que el pitjor aspecte de la pobresa era la seva integralitat. Els pobres amb qui vivíem ho eren completament: de butxaca, de cap, d'esperit, d'habituds. Eren, senzillament, misèrrims.

També avui l'Església sembla atansar-se a aquesta mena de po-

bresa no virtuosa, al recloïment que neix del pànic i de la indigència i no pas d'un acte heroic. Les conseqüències ja s'endevinen: curtedat de mires, temàtiques sagristanesques, poca incidència en el món cultural, festes d'aniversari i terror al demà.

Posarem un sol exemple per glossar el que diem. El cas dels seminaristes i preveres estudiants. Vint anys enrera cada bisbat tenia permanentment un grup d'estudiants repartits per Europa: un a Lovaina, un altre a Múnic, un parell a París, dos o tres a Roma. Ultra teologia, història o Sagrada Escriptura, aprenien idiomes —això és: cultures foranes—, feien amics d'altres nacions, coneixien celebritats que ensenyaven o es relacionaven amb la Universitat que els acollia. Molts d'ells, en tornar a les diòcesis d'origen, foren portadors d'un esperit obert i distès, que comunicaven als companys. S'alimentava, arreu d'Europa i del món, una trama difosa d'antics alumnes de la Gregoriana, de Friburg, etc.... que eren impulsors del que en detreminats cercles s'anomenà la *romanitat*. Encara ara podem trobar en una rectoria de pagès un ex-estudiant de París que té un col·lega professor a la Universitat de Milà.

Quin pressupost té cada un dels bisbats catalans per a enviar a l'estranger preveres, seminaristes, o simples militants en moviments? Si fins i tot hem sentit

que alguns capellans s'escandalitzaven d'aquesta simple idea! Com si fos més important celebrar una missa suplementària en una parròquia ics que no pas tenir una Facultat de Teologia realment «competitiva»; disposar de capellans amb prestigi i habilitat per dedicar-se a la formació permanent del clergat i les religioses, poder dialogar amb la cultura a través de filòsofs solvents; els militants de la JOC i els equips de matrimonis no solen demanar sagristans sinó consiliaris que compreguin el món d'ara.

I cal tenir sentit del futur. És difícil improvisar formadors de comunitats, però és molt més complicat, encara, treure's de la mànega formadors de formadors. Això és justament el que ens cal, i sobretot ens caldrà el dia de demà.

La indigència comença a ser tan completa que s'insinua la pèrdua de la romanitat, aquesta xarxa universal d'homes que es coneixen i intercanvien idees i afectes. La unitat de l'Església i la seva catolicitat depèn més de la riquesa dels contactes personals que de la rigidesa d'unes veritats impreses. A Catalunya convenen Lhulls, Aquinos, Schusters i Cardós. El tancament en el temps i l'espai, típics de qui viu només sotmès a la necessitat immediata, correspon a un estat de misèria moral que és a les antípodes de la romanitat. — *Miquel Treserras*

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Salvador Bardulet (vicari episcopal de la Zona Sud del bisbat de Vic), Joan Anton Cedó (vicari de St. Pau, Tarragona; corresponsal de «Quaderns»), Sebastià Codina (rector de Vacarisses, Vic; corresponsal de «Quaderns»), Florenci Costa (consiliari diocesà de l'HOAC, Vic), Margarida Franch de Grané (Manlleu), Josep Gil (rector d'el Catllar, Tarragona; professor de la Facultat de Teologia), Jesús Huguet (llicenciat en Dret Canònic, Solsona), Manuel Leon (coordinador de catequesi, Sta. Maria de Cornellà), Pere Llabrés (director del Centre d'Estudis Teològics, Palma de Mallorca; corresponsal de «Quaderns»), Josep M. Marquès (director de l'Arxiu diocesà, Girona), Joan Masip (rector de Benisanet, Tortosa; corresponsal de «Quaderns»), L. T. Matthiesen (bisbe d'Amarillo, Texas, EUA), Antoni Mirabet (membre de la Delegació de Mitjans de Comunicació Social, Urgell; corresponsal de «Quaderns»), Jaume Montaña (delegat de Mitjans de Comunicació Social, Lleida; corresponsal de «Quaderns»), Francesc Pardo (rector de St. Sadurn d'Anoia; arxiprest), Joaquim Pla (consiliari diocesà de Joventut, Girona; corresponsal de «Quaderns»), Ferran Pont i Montserrat Montaner (St. Cristòfol, ca n'Anglada, Terrassa), Climent Rodergas (rector de Manlleu), Josep Rovira Tenas (antic rector de St. Vicenç de Castellet, Vic) i Miquel Tresseras (rector de Granollers de la Plana, Vic).

QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastoral. Rivadeneyra, 8, 3r. Telèfon 317 48 58 - 08002 - BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Terrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia, Santa Eulàlia de Ronçana - Preu de la subscripció per al 1985: 1.700 ptas. - Dipòsit legal: B 25.506 - 1989 - Amb llicència eclesialística. Gener 1986.

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

CURSOS DE TARDA

- **Joves, pares i educadors**
per *Antoni M. Serramona*
els dijous, del 30 de gener al 20 de febrer
de dos quarts de cinc a tres quarts de set (4.30 - 6.45)
- **L'atracció de les sectes**
per *Daniel Cervera*
els dijous, del 27 de febrer al 20 de març
de dos quarts de cinc a tres quarts de set (4.30 - 6.45)

PUBLICACIONS

- **Present i futur de l'evangelització del món obrer a Catalunya**
(fulletó multicopiat que recull el treball del Curs d'aprofundiment de Pastoral obrera 1984-85)
- **El Debat de Joventut de la comarca del Vallès Oriental (1984-1985)**
- **La fe cristiana entre el dubte i la certesa**
(apunts del curs de *Joan Llopis*)

OBERTS AL FUTUR, CONSTANTS EN L'ESPERANÇA

II FÒRUM «HOME I EVANGELI»

1 i 2 de febrer - La Salle Bonanova - Barcelona

Inscripcions: Tels. 254 96 55 i 253 28 00

centre d'estudis pastorals